

**UCHWAŁA NR XXIII/133/2021
RADY GMINY LIPNO**

z dnia 11 marca 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Lipno na lata
2021-2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 713, poz. 1378) oraz art. 16b i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876, poz. 2369) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się *Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Lipno na lata 2021-2025* w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Lipno.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Lipno

Andrzej Chojnicki

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY LIPNO
NA LATA 2021-2025**

**GMINA LIPNO
POWIAT LIPNOWSKI
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE**

LIPNO 2021 R.

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	5
2. Metodologia opracowania Strategii.....	13
3. Diagnoza sytuacji społecznej.....	14
3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej.....	14
3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy Lipno	14
3.1.2. Demografia.....	15
3.1.3. Rynek pracy	20
3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa.....	23
3.1.5. Ochrona zdrowia	24
3.1.6. Edukacja	24
3.1.7. Kultura i sport	30
3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego.....	34
3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	48
3.2. Problemy społeczne występujące na terenie gminy Lipno.....	49
3.2.1. Bezrobocie	50
3.2.2. Ubóstwo	53
3.2.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych	55
3.2.4. Problemy osób starszych.....	60
3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.....	63
3.2.6. Uzależnienia.....	75
3.2.7. Bezdomność.....	79
3.2.8. Przemoc w rodzinie	81
3.2.9. Przemoc.....	85
3.3. Wyniki badania ankietowego.....	86
3.4. Analiza SWOT	97
4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią	99
4.1. Prognoza demograficzna	99
4.2. Prognoza zmian	100
5. Wizja rozwoju społecznego i cele strategiczne	102
6. Kierunki niezbędnych działań	103
7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe	105
8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii.....	106
9. Wnioski i podsumowanie	112
10. Spis tabel i wykresów, rysunków	114

1. Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Lipno na lata 2021-2025 jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie gminy Lipno. Jest narzędziem materializacji lokalnej polityki społecznej. Zobowiązanie sporządzenia dokumentu wynika z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.), w którym zostało napisane: „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy pracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

W Strategii wskazano obszary problemowe, cele i kierunki działań. Osiągnięcie wyznaczonych celów i rezultatów podlegać będzie stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji. Planowanie strategiczne zakłada myślenie długofalowe, skupione na dążeniu do realizacji określonego celu działań. W obszarze rozwiązywania problemów społecznych jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności społecznej w społeczności lokalnej.

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej w następujących dziedzinach:

1. Bezrobocie,
2. Ubóstwo,
3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych,
4. Problemy osób starszych,
5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,
6. Uzależnienia,
7. Bezdomność,
8. Przemoc w rodzinie,
9. Przeszłość.

Wskazane dziedziny nie mają charakteru rozłącznego – cechą charakterystyczną są wzajemne powiązania, zarówno w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego, jak i na płaszczyźnie podmiotowej.

Zgodnie z art. 16b, ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.), strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera przede wszystkim:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
  - celów strategicznych projektowanych zmian,
  - kierunków niezbędnych działań,
  - sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
  - wskaźników realizacji działań.

Akty prawne regulujące opracowanie i wykonanie gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowią również:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2020 r. poz. 685);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 2133 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2020 r. poz. 1057);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. z 2020 r. poz. 1348);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 111);
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2019 r. poz. 2407);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.);

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2020 poz. 426 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 176);
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 2085);
- ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 38);
- ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2020 r. poz. 35 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz.U. z 2019 r. poz. 1472);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1666 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 1575 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359);
- ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 53 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 266 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 256 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2021 r. poz. 217);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 869 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 611 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (Dz.U. z 2020 r. poz. 508 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 1398 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 2018 r. poz. 969);

- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 295 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. systemie oświaty (Dz.U. z 2020 r. poz. 1327 z późn. zm.);
- uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 (M.P. 2018 poz. 1007);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2020 r. poz. 1329);
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. z 2018 r. poz. 1061);
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. z 2020 r. poz. 833 z późn. zm.).

Różnorodność problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania adekwatnych instrumentów pomocowych. Głównym celem strategii rozwiązywania problemów społecznych jest pogłębianie i rozwój form pracy socjalnej, kooperacja z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problemami społecznymi oraz instytucjami funkcjonującymi w sferze polityki społecznej, Świadomość przenikania się perspektyw problemowych wskazuje, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni – poza przedstawicielami sektora publicznego także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej Gminy Lipno.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym i aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o angażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od wyboru kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii.

Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierunkowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Lipno na lata 2021-2025 jest wieloletnim dokumentem programowym, stanowiącym niebagatelne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego jego mieszkańców, zwłaszcza grup społecznych, którym grozi izolacja społeczna.

POWIĄZANIE Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI WYŻSZEGO SZCZEBLA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jednym ze sposobów realizacji strategii rozwoju gminy i dokumentem wdrażającym politykę lokalną, a w wyniku tego dokumentem wypełniającym politykę regionalną i krajową. Konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów, co ma na celu uspoźnienie podejścia do procesu programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu jak i programami konstruowanymi w jej ramach. W praktyce oznacza to, że długo i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategię rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy UE.

Poniżej ukazano sprzężenie niniejszego dokumentu z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla, włączając te, które wydaje Unia Europejska.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Lipno wpisuje się w elementy polityki spójności Unii Europejskiej, która ma wspierać rozwój inteligentny, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu koncentruje się na zwiększeniu aktywności zawodowej społeczeństw UE, podnoszeniu kwalifikacji obywateli oraz walce z ubóstwem.

Na poziomie krajowym przedmiotowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wpisuje się w dokumenty strategiczne, które powstawały w okresie finalizacji prac nad strategią „Europa 2020”. Wspólną podstawę dla krajowych dokumentów strategicznych stanowi raport „POLSKA 2030”.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 to dokument mający na celu przede wszystkim poprawę jakości życia obywateli. Ukazuje on główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, a także kierunki zagospodarowania

przestrzennego państwa. Powyższy dokument wyznaczył trzy strategiczne obszary, w których powinien odbywać się rozwój Polski:

- Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:
  - Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna,
  - Polska Cyfrowa,
  - Kapitał ludzki,
  - Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko,
- Obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:
  - Rozwój regionalny,
  - Transport,
- Obszar efektywności i sprawności państwa:
  - Kapitał społeczny,
  - Sprawne państwo.

Realizacja *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Lipno na lata 2021-2025* umożliwi wsparcie mieszkańców gminy, a co za tym idzie, wpłynie pozytywnie na przyrost i efektywność kapitału społecznego.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej została opracowana z powodu przystąpienia Polski do realizacji drugiego zadania ze Strategii Lizbońskiej UE, stawiającego na unowocześnienie europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi i pokonywanie izolacji społecznej. Państwo powinno tworzyć warunki kształtowania kapitału społecznego poprzez spójną politykę. Niekorzystne warunki ekonomiczne, dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność, choroby, uzależnienia prowadzą do marginalizacji społecznej. Wdrożenie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Lipno na lata 2021-2025*, umożliwi realizację koncepcji Narodowej Strategii Integracji Społecznej.

Projekt „Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

Trwają prace nad uchwaleniem przez Radę Ministrów Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030. Obecnie opracowany został Projekt ww. dokumentu. Głównym celem SRKS jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. W dokumencie wyznaczono następujące trzy cele szczegółowe:

1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne,
2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich,
3. Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.

Działania skierowane do mieszkańców gminy Lipno, w szczególności beneficjentów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipnie będą miały wpływ na osiągnięcie wyżej wymienionych założeń, a zwłaszcza na zwiększenie aktywności i wzrost poziomu umiejętności wspomagających rozwój kapitału społecznego.

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

Dokument przyjęty został Uchwałą Nr XXVIII/399/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2020 r.

W Strategii ustanowiono następujący cel nadrzędny: „Jakość życia typowa dla wysoko rozwiniętych regionów europejskich”.

W powyższej Strategii sformułowano pięć następujących celów głównym rozwoju województwa:

1. Skuteczna edukacja,
2. Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo,
3. Konkurencyjna gospodarka,
4. Dostępna przestrzeń i czyste środowisko,
5. Spójne i bezpieczne województwo.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Lipno na lata 2021-2025 przyczyni się do realizacji celu głównego 2. Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo, w ramach którego określono takie cele operacyjne jak:

- Aktywność społeczna i rozwój społeczeństwa obywatelskiego,
- Rozwój wrażliwy społecznie,
- Zdrowie,
- Kultura, sztuka i dziedzictwo narodowe,
- Sport i aktywność fizyczna.

oraz do realizacji celu głównego 4. Dostępna przestrzeń i czyste środowisko, w ramach którego wyznaczono taki cel operacyjny jak:

- Infrastruktura rozwoju społecznego.

Wyżej wymienione założenia uwzględnione zostały również w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Lipno*. Wspólnie dokumenty te przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców i rozwoju społecznego.

Strategia Obszaru Społeczno –Gospodarczego Powiatu Lipnowskiego

Aktualnie obowiązująca Strategia przyjęta została na podstawie Uchwały Nr 30/KSPL/2020 Komitetu Sterującego Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Lipnowskiego z dnia 19 lutego 2020 roku powołanego do życia na mocy Porozumienia z dnia 2 października 2014 roku, którego stronami są Powiat Lipnowski oraz Gminy z terenu powiatu lipnowskiego.

Podstawowym celem i misją dla Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Lipnowskiego określonymi w Dokumencie będzie: Rozwój gospodarczy drogą do rozkwitu nowoczesnego społeczeństwa.

Za najważniejsze zidentyfikowane obszary wymagające interwencji w ramach ORSG zostały uznane obszary wydzielone w następujący sposób:

1. Rozwój gospodarki i rynku pracy,
2. Rozwój infrastruktury,
3. Rozwój kreatywnego społeczeństwa,
4. Zachowanie dziedzictwa naturalnego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Lipno wpisują się przede wszystkim w obszar 3. Rozwój kreatywnego społeczeństwa, który zakłada m.in. podjęcie działań aktywizujących osoby bezrobotne i wzrost wykształcenia wśród społeczności, ponieważ bezrobocie i związane z nim ubożenie społeczeństwa jest głównym problemem na obszarze ORSG. Do pozostałych koniecznych działań zaliczono również niwelowanie negatywnego wpływu środowisk patologicznych na dzieci i młodzież oraz zapewnienie jak najlepszej opieki zdrowotnej. Wobec powyższego oba dokumenty są ze sobą zgodne.

Program Rewitalizacji Gminy Lipno na lata 2016-2023

LPR przyjęty został Uchwałą Nr XIV/78/2020 Rady Gminy Lipno z dnia 12 marca 2020 roku. Gmina Lipno realizuje Program Rewitalizacji Gminy Lipno na lata 2016-2023, który stanowi podstawę do realizacji działań, mających na celu poprawę warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni wykluczeniem z lokalnej społeczności. Dokument jest narzędziem służącym rozwiązywaniu problemów na obszarach zdegradowanych wyznaczonych do rewitalizacji.

Celem strategicznym, o który opiera się kierunek działań rewitalizacyjnych Gminy Lipno jest zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej.

W Dokumencie wyznaczone zostały dwa następujące cele główne rewitalizacji:

- I. Wzrost aktywności społecznej mieszkańców z poprawą dostępu do usług publicznych,
- II. Wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Lipno umożliwi realizację wyżej wymienionych celów głównych Programu Rewitalizacji Gminy Lipno. W ramach rewitalizacji istotne jest w pierwszej kolejności rozwiązywanie problemów społecznych. W ramach LPR zaplanowano prowadzenie szerokiego zakresu działań mających na celu włączanie społeczne i zawodowe osób, rodzin i środowisk znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych oraz rozwój aktywnych form integracji społecznej. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych* jest dokumentem strategicznym, w którym również uwzględniane są kwestie mające na celu pomoc mieszkańcom gminy, przede wszystkim osobom w trudnej sytuacji życiowej poprzez prowadzenie działań społecznych, edukacyjnych, aktywizujących wpływających na poprawę ich sytuacji.

2. Metodologia opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Lipno na lata 2021-2025 została podzielona na trzy zasadnicze części.

Pierwsza część – rozdział 3 – ukazuje charakterystykę sytuacji społecznej gminy Lipno. Zbadano strukturę demograficzną, stan gospodarki oraz sytuację na rynku pracy. Przedstawiono także dostępne dla mieszkańców usługi społeczne, czyli: pomoc społeczną, edukację i ochronę zdrowia.

Analizy dokonano w oparciu o:

- informacje Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipnie,
- dane Powiatowego Urzędu Pracy w Lipnie,
- dane Głównego Urzędu Statystycznego,
- dane Komendy Powiatowej Policji w Lipnie,
- dane dostępne na stronach internetowych oraz w dokumentach strategicznych Gminy.

W pierwszej części ukazano także rezultaty przeprowadzonego badania ankietowego, którego celem było rozpoznanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców. Charakterystykę sytuacji społecznej reasumuje analiza SWOT – analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń.

Część drugą – rozdział 4 – stanowi prognoza zmian problemów społecznych wskazanych w części diagnostycznej. Prognoza ta została podzielona na 2 główne części:

- prognozę demograficzną sporządzoną w oparciu o Prognozę dla gmin na lata 2017-2030 opracowaną przez GUS;

— prognozę zmian problemów społecznych na terenie gminy Lipno w wyniku realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lipno na lata 2021-2025* oraz zadań w zakresie pomocy społecznej, które będą miały na celu przeciwdziałanie i niwelowanie istniejących problemów.

Prognoza stanowi fundament do określania celów strategicznych i kierunków działań.

Część trzecia – rozdziały 5-8 to określenie celów strategicznych i kierunków działań niezbędnych do zmniejszenia negatywnych zjawisk społecznych występujących na terenie gminy Lipno. Ukazano w niej również sposób realizacji *Strategii* oraz określono możliwe wskaźniki monitorowania wykonania planowanych działań.

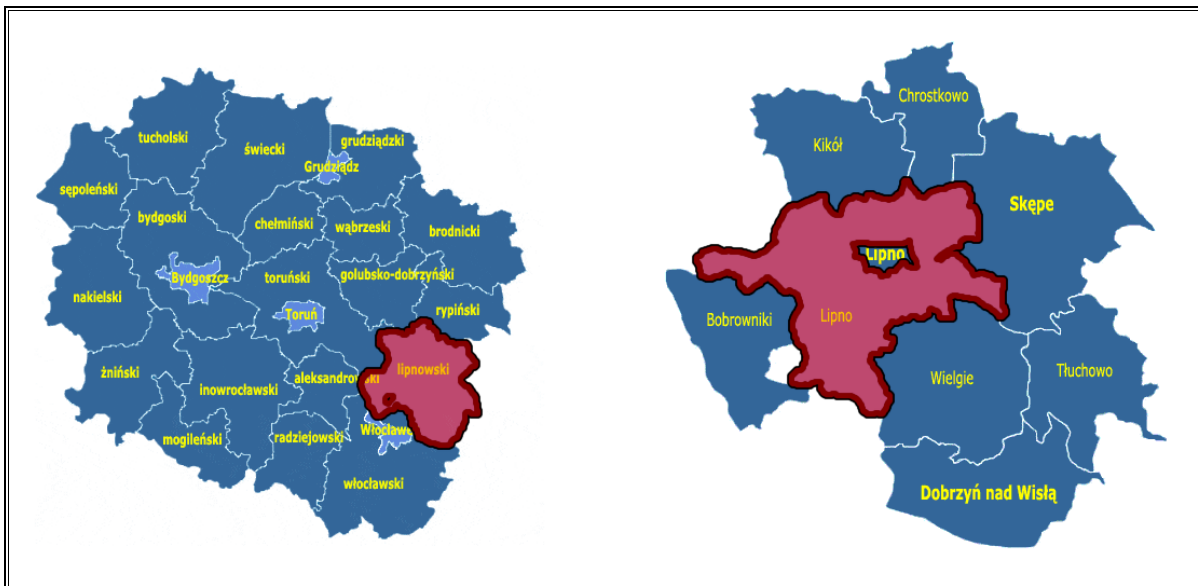
3. Diagnoza sytuacji społecznej

3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej

3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy Lipno

Gmina Lipno jest gminą wiejską, położoną w powiecie lipnowskim, we wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, około 20 km na północ od Włocławka oraz 40 km na południowy zachód od Torunia i około 80 km od Bydgoszczy. Siedzibą władz Gminy jest miasto Lipno. Według danych GUS jej powierzchnia wynosi 210 km², a gęstość zaludnienia 57 os./km². Jednostka podzielona jest na 36 sołectwa.

Rysunek 1. Położenie gminy Lipno na tle województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu lipnowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://gminy.pl>

Gmina Lipno graniczy z:

- miastem Lipno (powiat lipnowski, woj. kujawsko-pomorskie),
- gminą Kikół (powiat lipnowski, woj. kujawsko-pomorskie),

- gminą Chrostkowo (powiat lipnowski, woj. kujawsko-pomorskie),
- gminą Skępe (powiat lipnowski, woj. kujawsko-pomorskie),
- gminą Wielgie (powiat lipnowski, woj. kujawsko-pomorskie),
- gminą Fabianki (powiat włocławski, woj. kujawsko-pomorskie),
- gminą Bobrowniki (powiat lipnowski, woj. kujawsko-pomorskie),
- gminą Czernikowo (powiat toruński, woj. kujawsko-pomorskie).

Podstawę komunikacji na obszarze gminy stanowi droga krajowa nr 67 relacji Włocławek – Lipno oraz droga krajowa nr 10 relacji Szczecin – Bydgoszcz – Toruń – Płońsk (aglomeracja warszawska). Infrastruktura komunikacyjna uzupełniona jest przez drogi wojewódzkie (nr 557 relacji Rypin – Lipno, nr 558 relacji Lipno – Dyblin oraz nr 559 relacji Lipno – Płock), powiatowe, gminne i lokalne.

Przez teren gminy przebiega również linia kolejowa nr 27 relacji Nasielsk - Toruń.

3.1.2. Demografia

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Lipno w roku 2019 gminę zamieszkiwało 11 828 osób, z czego liczba kobiet wyniosła 5 933 osób, tj. 50,16%, a liczba mężczyzn 5 895 osób, tj. 49,84%. W okresie od roku 2015 do 2017 ogólna liczba ludności na obszarze gminy zanotowała wzrost osiągając w szczytowym momencie 12 057 osób. Następnie w ciągu dwóch kolejnych lat liczba ludności zmniejszyła się do 11 828 osób. Ogółem w roku 2019, w porównaniu do roku 2015, na terenie gminy liczba ludności zmniejszyła się o 29 osób, tj. 0,24%. Spadek dotyczył jedynie liczebności kobiet, która zmniejszyła się o 1,31%. Natomiast liczba mężczyzn wzrosła o 0,86%.

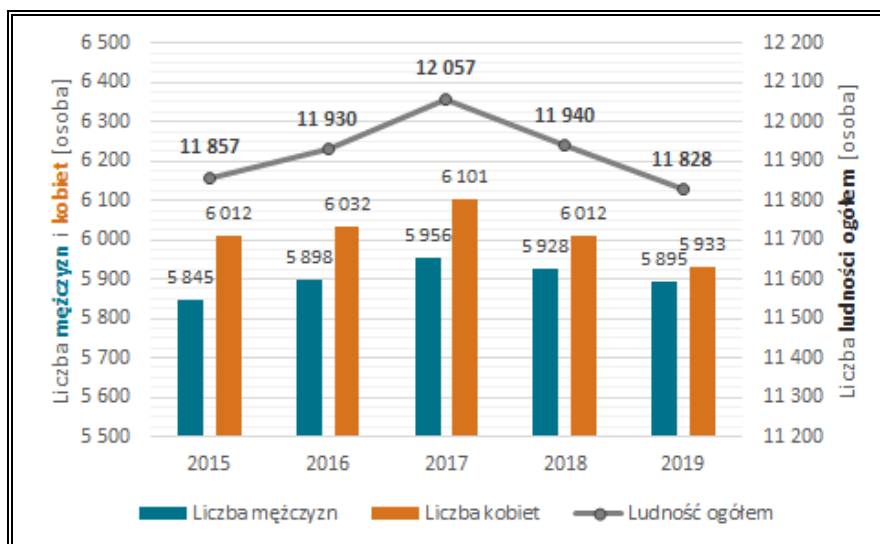
Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy Lipno z podziałem na płeć w latach 2015-2019

Wyszczególnienie		Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem		Osoba	11 857	11 930	12 057	11 940	11 828
w tym:	Mężczyźni	Osoba	5 845	5 898	5 956	5 928	5 895
		%	49,30%	49,44%	49,40%	49,65%	49,84%
	Kobiety	Osoba	6 012	6 032	6 101	6 012	5 933
		%	50,70%	50,56%	50,60%	50,35%	50,16%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lipno

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Lipno z podziałem na płeć w latach 2015-2019

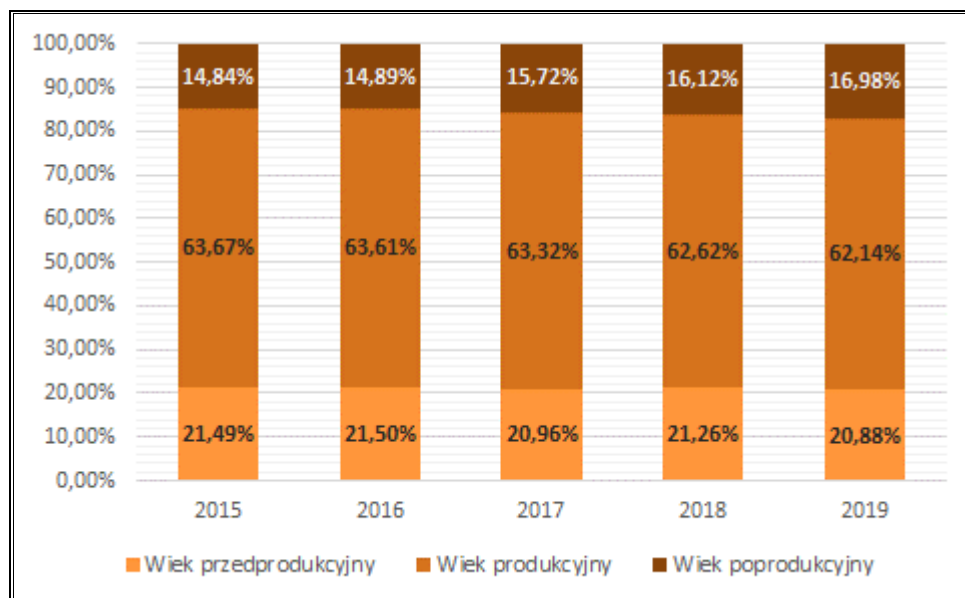

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lipno

Analizując sytuację demograficzną w zakresie poszczególnych grup ekonomicznych na terenie gminy Lipno w 2019 roku, najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku produkcyjnym – 62,14% ludności ogółem. Ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 20,88% populacji, natomiast osoby w wieku poprodukcyjnym były najmniej liczną grupą – w ogólnej liczbie ludności, stanowiły 16,98%.

Wykres 2. Udział poszczególnych grup ekonomicznych gminy Lipno w ogólnej liczbie ludności w [%] w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lipno

Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym na przestrzeni lat 2015-2019 zmniejszyła się o 78 osób, tj. 3,06%, ludność w wieku produkcyjnym o 200 osób, tj. 2,65%, natomiast ludność w wieku poprodukcyjnym wzrosła o 249 osób, tj. 14,16%. Szczegóły zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela 2. Liczba ludności gminy Lipno w latach 2015-2019 wg grup ekonomicznych

Wyszczególnienie		Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ogółem	Osoba	2 548	2 565	2 508	2 539	2 470
	Kobiety		1 261	1 287	1 294	1 280	1 265
	Mężczyźni		1 287	1 278	1 214	1 259	1 205
Ludność w wieku produkcyjnym	Ogółem	Osoba	7 550	7 589	7 578	7 476	7 350
	Kobiety		4 039	4 058	4 043	4 002	3 935
	Mężczyźni		3 511	3 531	3 535	3 474	3 415
Ludność w wieku poprodukcyjnym	Ogółem	Osoba	1 759	1 776	1 881	1 925	2 008
	Kobiety		545	553	619	646	695
	Mężczyźni		1 214	1 223	1 262	1 279	1 313

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lipno

Spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a także wzrost udziału liczby osób w wieku poprodukcyjnym świadczą negatywnie o sytuacji demograficznej na terenie gminy. Zaobserwować można proces starzenia się społeczeństwa. Wzrost liczby osób starszych wiąże się z koniecznością zaspokojenia rosnących potrzeb tej grupy społeczeństwa, głównie w zakresie opieki społeczno – socjalnej i zdrowotnej.

PRZYROST NATURALNY

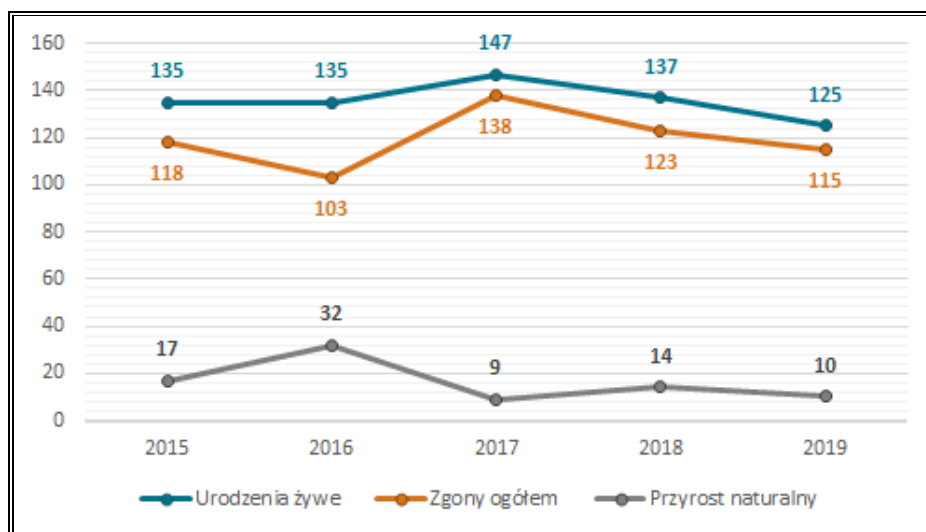
Przez cały analizowany okres (lata 2015-2019) przyrost naturalny przyjmował wartości dodatnie. Świadczy to o większej liczbie urodzeń żywych niż zgonów ogółem na obszarze gmin. Najwyższy przyrost naturalny zanotowano w roku 2016, a najniższy w roku 2017. Szczegółowe dane przyrostu naturalnego na terenie gminy Lipno przedstawione zostały w poniższej tabeli oraz na wykresie.

Tabela 3. Urodzenia żywe i zgony ogółem oraz przyrost naturalny w gminie Lipno w latach 2015-2019

Wyszczególnienie		Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Urodzenia żywe	Ogółem	Osoba	135	135	147	137	125
	Mężczyźni		73	73	79	71	66
	Kobiety		62	62	68	66	59
Zgony ogółem	Ogółem	Osoba	118	103	138	123	115
	Mężczyźni		60	58	64	57	58
	Kobiety		58	45	74	66	57
Przyrost naturalny	Ogółem	Osoba	17	32	9	14	10
	Mężczyźni		13	15	15	14	8
	Kobiety		4	17	-6	0	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lipno

Wykres 3. Przyrost naturalny w gminie Lipno w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lipno

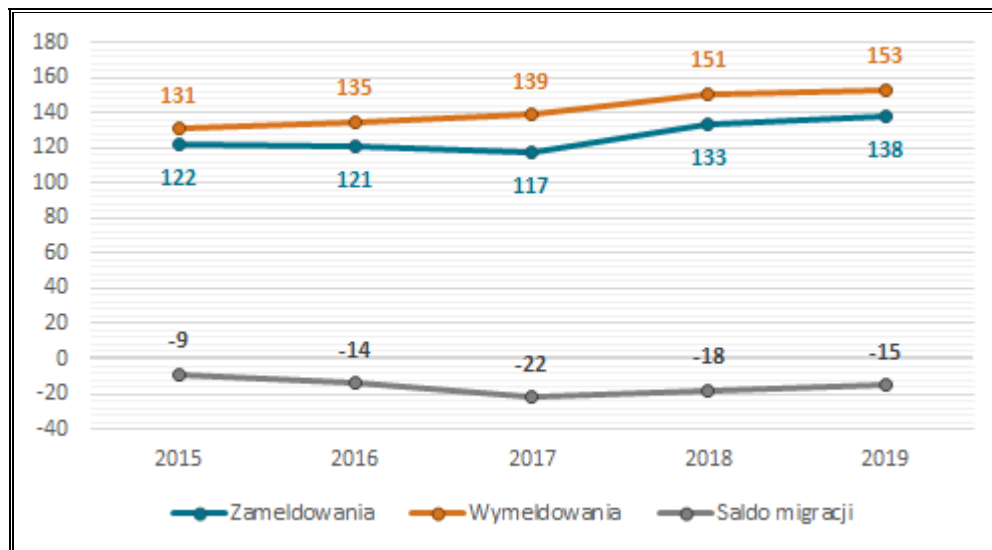
MIGRACJE

Poprzez migracje rozumie się stałą lub czasową zmianę miejsca pobytu. Saldo migracji ma istotny wpływ na wysokość populacji danego obszaru. Analizując dane Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące migracji na obszarze gminy na przestrzeni lat 2015-2019 można zauważyć, że w całym analizowanym okresie zanotowano ujemne saldo migracji, co świadczy o większej liczbie osób wymeldowujących się niż meldujących na terenie gminy.

Tabela 4. Migracja na pobyt stały na terenie gminy Lipno w latach 2015-2019

Wyszczególnienie		Jednostka	2015 ¹	2016	2017	2018	2019
Zameldowania	Ogółem	Osoba	122	121	117	133	138
	Mężczyźni		59	58	54	65	62
	Kobiety		63	63	63	68	76
Wymeldowania	Ogółem	Osoba	131	135	139	151	153
	Mężczyźni		52	66	56	58	64
	Kobiety		79	69	83	93	89
Saldo migracji	Ogółem	Osoba	-9	-14	-22	-18	-15
	Mężczyźni		7	-8	-2	7	-2
	Kobiety		-16	-6	-20	-25	-13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Wykres 4. Migracja na pobyt stały na terenie gminy Lipno w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Emigrantami są najczęściej osoby młode, które wyprowadzają się do dużych miast w celu poszukiwaniu pracy lub dalszej edukacji. Migracja osób młodych (tj. w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym) jest zjawiskiem niekorzystnym z punktu widzenia

¹ Dane za rok 2015 z powodu braku dostępnych danych dla tego roku o migracji w ruchu zagranicznym w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, uwzględniają jedynie migrację w ruchu wewnętrznym.

dalszego rozwoju Gminy, gdyż należy domniemać, że w przyszłości zmniejszy się liczba zakładanych rodzin i liczba urodzeń, a tym samym proces starzenia się społeczności lokalnej będzie się nadal pogłębiać.

3.1.3. Rynek pracy

Gmina Lipno ma charakter typowo rolniczy. Głównym miejscem pracy i głównym źródłem utrzymania dla większości mieszkańców są zakłady pracy w pobliskim Lipnie oraz praca w gospodarstwach rolnych. Stosunkowo duża odległość od większych aglomeracji oraz niezbyt korzystne powiązania komunikacyjne powodują, że na obszarze gminy brak jest większych podmiotów prowadzących działalność handlową lub produkcyjną.

Według danych GUS na terenie gminy Lipno w roku 2019 zarejestrowanych było 788 podmiotów gospodarczych, z czego 770, tj. 97,72% funkcjonowało w sektorze prywatnym. Liczba podmiotów gospodarczych ogółem od roku 2015 wzrosła o 101 działalności tj. o 14,70%. W analizowanym okresie, w sektorze publicznym liczba podmiotów zmniejszyła się o 5,88%, natomiast jeżeli chodzi o sektor prywatny to liczba podmiotów wzrosła o 103, tj. o 15,44%. Strukturę działalności gospodarczej prowadzonej na terenie gminy, zarówno w sektorze publicznym jak i prywatnym prezentuje tabela poniżej.

Tabela 5. Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie gminy Lipno w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Podmioty gospodarki narodowej					
Ogółem	687	682	707	740	788
Sektor publiczny					
Ogółem	17	17	15	17	16
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	15	15	13	15	14
Sektor prywatny					
Ogółem	667	664	691	721	770
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	570	558	577	618	665
Spółki handlowe	27	33	36	24	26
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	4	4	3	1	1
Spółdzielnie	8	8	8	1	1
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	23	25	29	32	33

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

W sektorze prywatnym można zaobserwować przodowanie dwóch sekcji nad innymi. Jest to sekcja G powiązana z handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle (190 podmiotów) oraz sekcja F związana z branżą budowlaną (177 podmiotów).

Natomiast działalność gospodarcza w sektorze publicznym na terenie gminy Lipno w 2019 roku koncentrowała się głównie w sekcji P (edukacja) – 14 podmiotów.

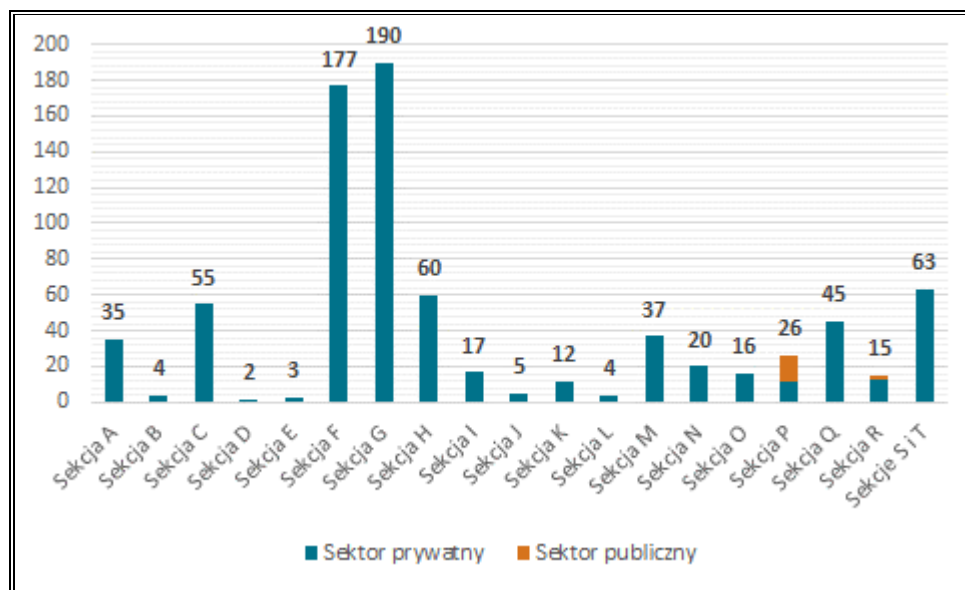
Ogółem największy wzrost w latach 2015-2019 odnotowała sekcja F (budownictwo), która zanotowała wzrost o 55 działalności (45,08%). Natomiast, największy spadek zanotowała sekcja G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle), w której liczba podmiotów zmniejszyła się o 25, tj. 11,63%.

Tabela 6. Podział i liczba podmiotów gospodarczych w gminie Lipno w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Sektor publiczny						
Sekcja P	Podmiot	15	15	13	15	14
Sekcja R	Podmiot	2	2	2	2	2
Sektor prywatny						
Sekcja A	Podmiot	41	43	41	36	35
Sekcja B	Podmiot	4	4	3	4	4
Sekcja C	Podmiot	54	54	47	49	55
Sekcja D	Podmiot	2	2	2	2	2
Sekcja E	Podmiot	3	4	3	3	3
Sekcja F	Podmiot	122	117	131	155	177
Sekcja G	Podmiot	215	203	191	181	190
Sekcja H	Podmiot	38	40	56	61	60
Sekcja I	Podmiot	10	10	13	14	17
Sekcja J	Podmiot	3	3	6	6	5
Sekcja K	Podmiot	17	14	11	11	12
Sekcja L	Podmiot	4	6	8	6	4
Sekcja M	Podmiot	22	28	34	37	37
Sekcja N	Podmiot	12	14	16	14	20
Sekcja O	Podmiot	16	16	16	16	16
Sekcja P	Podmiot	9	7	8	8	12
Sekcja Q	Podmiot	42	45	44	43	45
Sekcja R	Podmiot	11	10	11	12	13
Sekcje S i T	Podmiot	42	44	50	63	63

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Wykres 5. Liczba podmiotów gospodarczych (wg sekcji PKD) w roku 2019 w gminie Lipno

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Legenda:

A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa Wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne

3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa

Według danych GUS w 2019 roku na terenie gminy Lipno znajdowało się 3 388 mieszkań (wzrost o 161 szt., tj. 5,15% w stosunku do roku 2015) o łącznej powierzchni 294 654 m² (wzrost o 18 789 m², tj. 6,81% w stosunku do roku 2015). Liczba izb w tym samym roku wyniosła 14 353 i wzrosła w stosunku do roku 2015 o 868 szt., tj. 6,44%. Zauważany jest zatem rozwój mieszkalnictwa w gminie na przestrzeni analizowanego okresu.

Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Lipno w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Mieszkania	szt.	3 127	3 168	3 209	3 253	3 288
Izby	szt.	13 485	13 707	13 916	14 159	14 353
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	275 865	280 817	285 275	290 433	294 654

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>
Zadaniem własnym Gminy jest tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych swoim obywatelom. Zakres odpowiedzialności obejmuje przede wszystkim zapewnienie lokali socjalnych mieszkańcom o niskich dochodach. Lokale socjalne służą zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych osobom o niskich dochodach, nieposiadającym tytułu prawnego do lokalu oraz osób eksmitowanych na podstawie wyroku sądowego.

Zgodnie z danymi Raportu o stanie Gminy Lipno za 2019 rok zasób mieszkaniowy gminy w roku 2019 obejmował następujące mieszkania:

- Lipno ul. Mickiewicza 29 - w budynku wynajmuje się 1 mieszkanie, o powierzchni 42 m², pozostała powierzchnia budynku przeznaczona jest na biura UG Lipno,
- Kłokock 75 - w budynku znajduje się 5 mieszkań socjalnych o łącznej powierzchni 185 m²,
- Karnkowo 100 - w budynku znajduje się 6 mieszkań socjalnych o łącznej powierzchni 192 m²,
- Karnkowo 42 - w budynku znajduje się 1 mieszkanie o łącznej powierzchni 75 m², pozostała powierzchnia budynku przeznaczona jest na przedszkole,
- Chlebowo 35 - w budynku znajduje się 6 mieszkań o łącznej powierzchni 214 m²,
- Złotopole 18b - w budynku znajduje się 1 mieszkanie 57 m² (budynek do rozbiórki),
- Złotopole 18a - w budynku znajdują się 1 mieszkanie o łącznej powierzchni 58 m²,
- Trzebiegoszcz 49A - w budynku znajdują się 4 mieszkania o łącznej powierzchni 196 m².

Łącznie w zasobie gminy znajduje się 25 mieszkań o łącznej powierzchni 1 019 m², w tym 11 mieszkań socjalnych o łącznej powierzchni 377 m². Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 40,70 m².

Mimo systematycznych prac nad modernizacją stanu technicznego lokali znajdujących się w zasobie mieszkaniowym gminy i oddawaniu nowych, liczba mieszkań socjalnych w gminie Lipno jest jednak w dalszym ciągu niewystarczająca.

3.1.5. Ochrona zdrowia

Za ochronę zdrowia na terenie gminy oraz zapewnienie podstawowej opieki medycznej mieszkańcom odpowiada Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Lekarze Rodzinni” w Łochocinie. Posiada on w swoich strukturach następujące poradnie specjalistyczne: alergologiczną, neurologiczną, reumatologiczną, reumatologiczną, medycyny sportowej, dermatologiczną, logopedyczną, laryngologiczną, chirurgiczną oraz ginekologiczną. Ponadto przy placówce znajdują się punkt apteczny.

Dostęp do aptek oraz większej liczby lekarzy specjalistów i szpitala zapewniają pobliskie miasta, głównie Lipno, ale też m.in. Włocławek, Toruń i Bydgoszcz.

Na terenie gminy w analizowanych latach 2015-2019, można zaobserwować spadek udzielonych porad lekarskich ogółem o 433 porady, tj. 5,73%. Szczegółowe informacje przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 8. Opieka zdrowotna na terenie gminy Lipno

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie ogółem	-	7 557	7 518	7 450	7 390	7 124
Przychodnie ogółem	ob.	1	1	1	1	1
Punkty apteczne	ob.	1	1	1	1	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

3.1.6. Edukacja

Na terenie gminy funkcjonuje:

- Zespół Szkół im. Marii Konopnickiej w Radomicach,
  - Szkoła Podstawowa w Radomicach,
  - Samorządowe Przedszkole w Radomicach,
- Zespół Szkół w Karnkowie,
  - Szkoła Podstawowa w Karnkowie,
  - Samorządowe Przedszkole w Karnkowie,
- Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Różyckiego w Jastrzębiu,
  - Oddział przedszkolny w SP Jastrzębie,
- Szkoła Podstawowa im. F. Żwirki i S. Wigury w Maliszewie,
  - Oddział przedszkolny w SP Maliszewo,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Trzebiegoszczu,

- Oddział przedszkolny w SP Trzebiegoszcz,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Wichowie,
  - Oddział przedszkolny w SP Wichowo,
- Punkt Przedszkolny w Jastrzębiu,
- Punkt Przedszkolny w Maliszewie,
- Punkt Przedszkolny w Trzebiegoszczu,
- Punkt Przedszkolny w Wichowie.

Ponadto na terenie gminy znajdują się następujące placówki oświatowe:

- Niepubliczny Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Wierzbicku,
- Panaceum-Omega Niepubliczne Centrum Kształcenia Zawodowego Maria Jolanta Wyborska w Łochocinie.

Każda z wyżej wymienionych placówek oświatowych zapewnia dostęp do wykwalifikowanej kadry opiekuńczo-wychowawczej oraz bogatą ofertę dydaktyczną. Dyrektorzy jednostek oświatowych systematycznie zakupują pomoce dydaktyczne oraz sprzęt sportowy niezbędny do prowadzenia zajęć edukacyjnych. Szkoły na terenie gminy zapewniają wszechstronny rozwój podopiecznych, dają poczucie bezpieczeństwa, są przyjazne i otwarte. Kadra pedagogiczna dzięki swojej wiedzy, umiejętnościom i doświadczeniu dobrze przygotowuje dzieci do dalszego etapu edukacji. Wśród uczniów i nauczycieli panuje miła i życzliwa atmosfera. Placówki szkolne znajdujące się na terenie gminy są wyposażone w pracownie komputerowe, a także w infrastrukturę niezbędną do uprawiania sportów i rekreacji.

Przedszkola realizują programy wychowania przedszkolnego oparte na podstawie programowej wychowania przedszkolnego określoną przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, które zapewniają bezpłatne nauczanie, wychowanie i opiekę w czasie nie krótszym niż 5 godzin dziennie, zatrudniają nauczycieli posiadających odpowiednie kwalifikacje oraz przeprowadzają rekrutację dzieci zgodnie z zasadą powszechnej dostępności. Funkcjonująca na obszarze gminy sieć przedszkoli, punktów przedszkolnych oraz oddziałów przedszkolnych zlokalizowanych przy szkołach podstawowych zapewnia opiekę dzieciom w wieku przedszkolnym zamieszkałym na terenie gminy.

Bazę oświatową uzupełniają zespoły boisk do gry w piłkę nożną, piłkę ręczną, koszykówkę i siatkówkę oraz hale sportowe znajdujące się przy niektórych placówkach szkolnych, z których korzystają uczniowie, różne grupy sportowe oraz mieszkańcy gminy.

Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby uczniów uczęszczających do poszczególnych kategorii placówek oświatowych, funkcjonujących na terenie gminy Lipno.

Tabela 9. Edukacja na terenie gminy Lipno (stan na dzień 30 czerwca 2019 r.)

Placówka oświatowa		Liczba uczniów [osoba]	Liczba oddziałów [szt.]
Zespoły szkół			
Zespół Szkół im. Marii Konopnickiej w Radomicach		249	13
w tym:	Oddziały gimnazjalne	38	2
	Szkoła Podstawowa w Radomicach	173	9
	Samorządowe Przedszkole w Radomicach	38	2
Zespół Szkół w Karnkowie		391	20
w tym:	Oddziały gimnazjalne	71	3
	Szkoła Podstawowa w Karnkowie	289	15
	Samorządowe Przedszkole w Karnkowie	31	2
Szkoły podstawowe			
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Wichowie		163	9
w tym:	Oddziały gimnazjalne	20	1
	Szkoła Podstawowa w Wichowie	143	8
Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Różyckiego w Jastrzębiu		83	8
Szkoła Podstawowa im. F. Żwirki i S. Wigury w Maliszewie		103	8
Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Trzebiegoszczu		72	8
Przedszkola			
Oddział przedszkolny w SP Radomice		54	3
Oddział przedszkolny w SP Karnkowo		26	2
Oddział przedszkolny w SP Jastrzębie		9	1
Oddział przedszkolny w SP Maliszewo		13	1
Oddział przedszkolny w SP Trzebiegoszcz		6	1
Oddział przedszkolny w SP Wichowo		40	2
Punkt Przedszkolny w Jastrzębiu		20	1
Punkt Przedszkolny w Maliszewie		14	1
Punkt Przedszkolny w Trzebiegoszczu		15	1
Punkt Przedszkolny w Wichowie		20	1
Razem		1 278	80

Źródło: Raport o stanie Gminy Lipno za 2019 rok

W roku 2017 nastąpiła reforma systemu oświaty polegająca na wygaszeniu gimnazjów i powrót w części założeń do systemu sprzed roku 1999. Zgodnie z Ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2020 r., poz. 910 z późn. zm.) proces rekrutacji do gimnazjów został wstrzymany. Od 1 września 2017 r. rozpoczęło się „wygaszanie” szkół gimnazjalnych. W roku szkolnym 2017/2018 uczniowie, z rocznika 2016/2017, którzy ukończyli VI klasę szkoły podstawowej trafili do klasy VII. Ostatni rocznik objęty nauką w gimnazjach zakończył edukację gimnazjalną w roku szkolnym 2018/2019, w związku z czym

1 września 2019 roku gimnazja zostały zlikwidowane. Egzamin gimnazjalny zastąpiony został pisaniem na zakończenie 8-letniej szkoły podstawowej egzaminem ósmoklasisty.

Stosunek osób uczących się w szkołach podstawowych i gimnazjalnych do całej populacji osób będących w wieku przypisanym danemu poziomowi kształcenia (wskaźnik skolaryzacji) na terenie gminy Lipno w okresie 2015-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego na terenie gminy Lipno w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Jedn. Miary	2015	2016	2017	2018	2019
Szkoły podstawowe	%	72,66	79,00	76,39	75,70	74,28
Gimnazja	%	99,34	99,77	99,28	94,85	—

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Na przestrzeni lat 2015-2019 dla szkół podstawowych i gimnazjów z obszaru gminy współczynnik skolaryzacji brutto na terenie gminy kształtował się na poziomie poniżej 100%. Skolaryzacja poniżej 100% spowodowana jest tym, że część uczniów uczy się w placówkach oświatowych poza terenem gminy, głównie w mieście Lipno.

W poniższej tabeli przedstawiono średnie wyniki z egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w latach 2017-2019 na terenie gminy.

Tabela 11. Średnie wyniki procentowe egzaminu gimnazjalnego w [%] w gminie Lipno w latach 2017-2019

Wyszczególnienie		Gimnazjum w Karnkowie (Szkoła Podstawowa w Karnkowie)			Gimnazjum w Radomicach (Szkoła Podstawowa w Radomicach)			Gimnazjum w Wichowie (Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Wichowie)		
		2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Część Humanistyczna	J. polski	64,3	65,9	60,7	60,5	66,8	59,8	62,1	78,0	61,5
	Historia, WOS	60,4	55,9	54,6	48,3	48,7	50,1	51,4	58,4	49,7
Część Matematyczno-Przyrodnicza	Część matematyczna	51,7	54,3	42,1	31,8	37,8	30,5	34,9	50,6	27,9
	Część przyrodnicza	51,7	53,2	48,3	44,7	48,6	38,5	38,8	53,2	44,0
J. angielski	Poziom podstawowy	79,0	66,6	64,4	42,5	55,6	61,5	40,4	53,2	62,2
	Poziom rozszerzony	61,8	50,4	49,4	22,6	40,3	45,4	20,5	53,9	47,5
J. niemiecki	Poziom podstawowy	41,9	36,9	35,0	55,9	39,9	38,9	38,3	61,2	40,5
	Poziom rozszerzony	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

Analizując wyniki z egzaminu gimnazjalnego przeprowadzanego na terenie gminy zauważalny jest spadek średnich wyników na przestrzeni lat 2017-2019 dla większości przedmiotów. Najwyższe wyniki osiągnęli uczniowie kolejno z: Gimnazjum w Karnkowie, Gimnazjum w Wichowie i Gimnazjum w Radomicach.

Porównując z kolei wyniki egzaminu ósmoklasisty, szkół na terenie gminy Lipno w roku 2019 i 2020 z wynikami dla powiatu lipnowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego można zauważyć, że przeważająca większość średnich wyników szkół z obszaru gminy dla każdego przedmiotu była niższa od średnich wyników dla powiatu i województwa. Wyjątek stanowiły wyniki Szkoły Podstawowej im. F. Żwirki i S. Wigury w Maliszewie, której uczniowie częściej osiągnęli wyniki równe lub wyższe od średniej dla powiatu lipnowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego.

Tabela 12. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w [%] dla szkół na terenie gminy Lipno, powiatu lipnowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w roku 2019 i 2020

Rok	Wyszczególnienie	Język polski	Matematyka	Język angielski
2019	Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Różyckiego w Jastrzębiu	55	35	39
	Szkoła Podstawowa w Karnkowie	40	29	29
	Szkoła Podstawowa w Radomicach	44	30	32
	Szkoła Podstawowa im. F. Żwirki i S. Wigury w Maliszewie	61	39	68
	Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Trzebiegoszczu	51	34	41
	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Wichowie	63	25	29
	Gmina Lipno	50	31	36
	Powiat lipnowski	54	33	41
	Województwo kujawsko-pomorskie	60	42	55
2020	Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Różyckiego w Jastrzębiu	52	39	34
	Szkoła Podstawowa w Karnkowie	46	35	33
	Szkoła Podstawowa w Radomicach	48	33	32
	Szkoła Podstawowa im. F. Żwirki i S. Wigury w Maliszewie	56	39	40
	Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Trzebiegoszczu	61	42	38
	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Wichowie	56	34	41
	Gmina Lipno	52	36	35
	Powiat lipnowski	53	37	40
	Województwo kujawsko-pomorskie	56	43	50

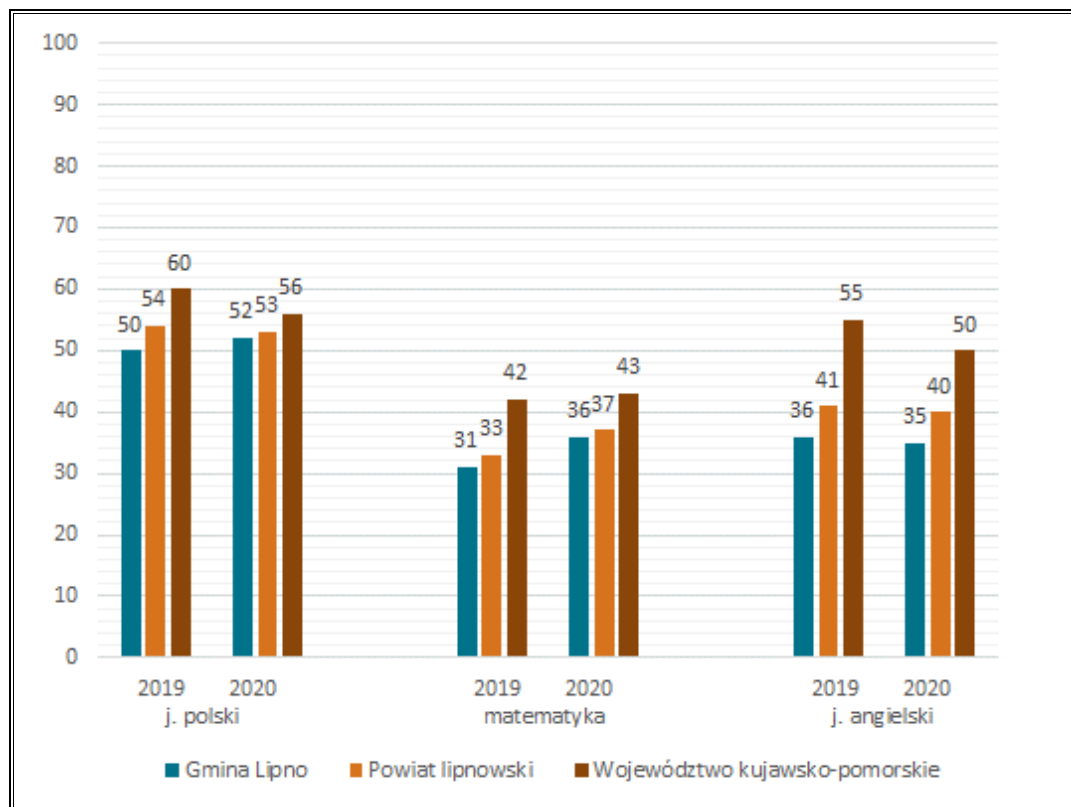
Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

Poniżej uszeregowano w kolejności placówki oświatowe z obszaru gminy według poziomu nauczania (od najwyższego do najniższego) na podstawie średnich wyników z egzaminu ósmoklasisty z lat 2019-2020:

- Szkoła Podstawowa im. F. Żwirki i S. Wigury w Maliszewie,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Trzebiegoszczu,

- Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Różyckiego w Jastrzębiu,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Wichowie,
- Szkoła Podstawowa w Radomicach,
- Szkoła Podstawowa w Karnkowie.

Wykres 6. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w [%] na terenie gminy Lipno, powiatu lipnowskiego i woj. kujawsko-pomorskiego w latach 2019-2020

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

Uczniowie znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej i rodzinnej mogą ubiegać się o stypendia szkolne przyznawane przez Wójta Gminy Lipno. Stypendium może otrzymać uczeń zamieszkały na terenie gminy Lipno, znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie. Na szczególne uwzględnienie zasługują rodziny dotknięte problemem bezrobocia, niepełnosprawności, ciężkiej lub długotrwałej choroby, wielodzietności, braku umiejętności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, alkoholizmu lub narkomanii, a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe. Stypendium przyznawane jest w formie całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, a także pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności zakupu podręczników.

W roku 2019 na pomoc materialną dla uczniów o charakterze socjalnym wydatkowano kwotę 312 356,00 zł, w tym dotację z budżetu Wojewody w kwocie 281 120,00 zł. W poniższej

tabeli przedstawiono liczbę przyznanych stypendiów szkolnych i zasiłków roku szkolnym 2018/2019.

Tabela 13. Stypendia szkolne i zasiłki roku szkolnym 2018/2019 na terenie gminy Lipno

Lp.	Wyszczególnieni	Stypendium szkolne	Zasiłek szkolny	
1.	Liczba wniosków [szt.]	315	7	
2.	Liczba wniosków pozytywnie załatwionych – ogółem [szt.]	315	7	
	Liczba uczniów którzy otrzymali świadczenie [osoba]	315	7	
	w tym uczęszczających do:	szkół podstawowych	222	5
		oddziałów gimnazjalnych	18	0
		szkół ponadgimnazjalnych	69	2
innych		6	0	
3.	Nakłady finansowe [zł]	312 356,00	4 340,00	

Źródło: Raport o stanie gminy Lipno za 2019 rok

W roku szkolnym 2018/2019 w gminie Lipno przyznano również stypendia za dobre wyniki w nauce. Szczegóły prezentuje poniższa tabela.

Tabela 14. Stypendia Wójta Gminy Lipno za wyniki w nauce w roku szkolnym 2018/2019

Wyszczególnieni		Wartość
Liczba wniosków [szt.]		108
Liczba wniosków pozytywnie załatwionych – ogółem [szt.]		60
w tym:	dla uczniów uczęszczających do szkół podstawowych	45
	dla uczniów uczęszczających do oddziałów gimnazjalnych	15
Wysokość miesięcznego stypendium na jednego ucznia [zł]		100,00
Nakłady finansowe [zł]		30 000,00

Źródło: Raport o stanie gminy Lipno za 2019 rok

Ponadto Gmina Lipno zapewnia również niezbędne materialne formy pomocy, które umożliwiają właściwy rozwój i możliwość kształcenia dzieci i młodzieży zamieszkałych w gminie Lipno, szczególnie w tych rodzinach, które borykają się z problemami finansowymi.

3.1.7. Kultura i sport

Korzystanie z dóbr i usług prowadzonych przez instytucje zajmujące się kulturą i sportem ma wpływ na jakość życia mieszkańców i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Na terenie gminy Lipno zadania z zakresu kultury realizuje głównie **Ośrodek Kultury Gminy Lipno z siedzibą w Wichowie** oraz **Biblioteka Publiczna Gminy Lipno z siedzibą w Radomicach**. Pozostałymi placówkami są Wiejski Dom Kultury w Trzebiegoszcu, Wiejski Dom Kultury w Chodorążku i Świetlica Wiejska w Radomicach.

Podstawowym celem działalności Ośrodka Kultury jest organizowanie działalności kulturalnej na terenie gminy polegającą na organizowaniu i prowadzeniu wielokierunkowej działalności

kulturalnej rozwijającej i zaspokajającej potrzeby kulturalne mieszkańców oraz upowszechnianie i promocja kultury. Ponadto Ośrodek może prowadzić również inne działania mające na celu zaspokajanie społecznych potrzeb mieszkańców gminy, w tym tworzyć warunki sprzyjające rozwojowi sportu. Placówka realizuje następujące zadania:

- organizowanie spektakli, koncertów, prelekcji, wystaw itp.,
- inspirowanie, organizowanie i nadzorowanie imprez kulturalnych, sportowych, spotkań, festynów, biesiad, festiwali, przeglądów na terenie gminy, itp.,
- wpieranie, popularyzację i promocję twórczości artystycznej ze wszystkich dziedzin sztuki,
- tworzenie warunków do rozwoju twórczości, folkloru, rękodzieła ludowego oraz artystycznego,
- gromadzenie i wykorzystywanie zasobów informacyjnych dotyczących zjawisk kulturalnych i społecznych środowiska lokalnego,
- promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących społeczność lokalną,
- współdziałanie z jednostkami organizacyjnymi gminy, instytucjami, stowarzyszeniami i innymi podmiotami w zakresie zaspokajania potrzeb społecznych, kulturalnych, sportowych i edukacyjnych wspierających rozwój lokalny gminy,
- prowadzenie działalności wydawniczej oraz promowanie gminy,
- realizację pozalekcyjnych zajęć kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych jako elementu oddziaływań profilaktycznych,
- administrowanie gminnymi obiektami i urządzeniami, polegające w szczególności na przeprowadzaniu inwestycji, modernizacji oraz remontów,
- pozyskiwanie środków pozabudżetowych na działalność statutową Ośrodka.

Ośrodek realizuje różnego rodzaju imprezy organizowane w placówkach gminy, a także występy reprezentujące gminę na zewnątrz m.in. konkursy, przeglądy, festiwale czy imprezy integracyjne. Liczba imprez kulturalnych na przestrzeni lat 2015-2019 wzrosła o 4,72%, jednak liczba uczestników zmniejszyła się o 25,97%.

Tabela 15. Imprezy kulturalne na terenie gminy Lipno na przestrzeni lat 2015-2019

Wyszczególnieni	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba imprez	szt.	106	120	85	99	111
Liczba uczestników imprez	osoba	8 875	7 290	7 485	8 011	6 570

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>
Przy głównej siedzibie Ośrodka Kultury oraz przy placówkach wchodzących w jego strukturę działa również wiele grup artystycznych, kół, klubów i sekcji m.in. teatralnych, muzyczno-

instrumentalnych, wokalnych, folklorystycznych, tanecznych, plastycznych i kulinarnych. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na przestrzeni lat 2015-2019 ich liczba zanotowała spadek, jednak liczba członków do nich należąca wyraźnie wzrosła.

Tabela 16. Grupy artystyczne oraz koła, kluby i sekcje na terenie gminy Lipno na przestrzeni lat 2015-2019

Wyszczególnieni	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
Grupy artystyczne	szt.	4	7	7	6	3
Członkowie grup artystycznych	osoba	63	81	125	99	43
Koła, kluby i sekcje	szt.	39	15	19	35	16
Członkowie kół, klubów i sekcji	osoba	262	234	406	431	407

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Biblioteka Publiczna Gminy Lipno z siedzibą w Radomicach jest samodzielną jednostką samorządową Gminy Lipno, która realizuje swoje działania statutowe w sferze gromadzenia, opracowania, przechowywania, udostępniania i ochrony materiałów bibliotecznych. Ponadto prowadzi również działalność informacyjno-bibliograficzną, popularyzację książki i czytelnictwa. Posiada cztery następujące filie biblioteczne:

- Biblioteka Publiczna Gminy Lipno Filia nr 1 w Jastrzębiu,
- Biblioteka Publiczna Gminy Lipno Filia nr 2 w Karnkowie,
- Biblioteka Publiczna Gminy Lipno Filia nr 3 w Trzebiegoszcu,
- Biblioteka Publiczna Gminy Lipno Filia nr 4 w Wichowie.

Do szczegółowego zakresu działania Biblioteki należy:

- gromadzenie, opracowywanie i przechowywanie materiałów bibliotecznych z uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu,
- udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie na zewnątrz oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych, z uwzględnieniem szczegółowych potrzeb dla młodzieży,
- popularyzacja książki, wiedzy, czytelnictwa,
- współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami upowszechniania kultury, organizacjami, stowarzyszeniami, służące rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa,
- prowadzenie działalności informacyjnej, udostępnianie informacji wewnętrznych i zewnętrznych oraz doskonalenie form i metod pracy biblioteki.

Oprócz działalności podstawowej Biblioteka oraz jej filie organizują różne spotkania autorskie, wystawy, lekcje biblioteczne, zajęcia z dziećmi oraz wycieczki do bibliotek. Biblioteki włączają się też m.in. do akcji „Cała Polska czyta dzieciom” czy „Akcja Lato”.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku księgozbiór Biblioteki Publicznej Gminy Lipno z siedzibą w Radomicach liczył ogółem 40 630 woluminów, z czego:

- Biblioteka Główna w Radomicach – stan faktyczny: 10 123 woluminów,
- Filia nr 1 w Jastrzębiu – stan faktyczny: 5 716 woluminów,
- Filia Nr 2 w Karnkowie – stan faktyczny: 7 074 woluminów,
- Filia nr 3 w Trzebiegoszczu – stan faktyczny: 8 609 woluminów,
- Filia nr 4 w Wichowie – stan faktyczny: 9 108 woluminów.

Ogółem w 2019 roku zarejestrowano 1 181 czytelników. Liczba odwiedzin i udzielonych informacji to: 23 848, w tym:

- Biblioteka Główna w Radomicach: zarejestrowano 323 czytelników oraz 3 432 odwiedzin w bibliotece,
- Filia nr 1 w Jastrzębiu: zarejestrowano 320 czytelników oraz 9 041 odwiedzin w bibliotece,
- Filia Nr 2 w Karnkowie: zarejestrowano 196 czytelników oraz 1 809 odwiedzin w bibliotece,
- Filia nr 3 w Trzebiegoszczu: zarejestrowano 113 czytelników oraz 644 odwiedzin w bibliotece,
- Filia nr 4 w Wichowie: zarejestrowano 229 czytelników oraz 8 922 odwiedzin w bibliotece.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na przestrzeni lat 2015-2019 liczebność księgozbioru zmniejszyła się o 5 086 woluminów, tj. 11,13%. Spadek zanotowała również liczba czytelników w ciągu roku, która zmniejszyła się o 2,32% oraz liczba wypożyczonego księgozbioru na zewnątrz notując spadek o aż 56,92%.

Tabela 17. Działalność biblioteczna na terenie gminy Lipno na przestrzeni lat 2015-2019

Wyszczególnieni	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
Księgozbiór	wol.	45 716	43 118	41 951	41 294	40 630
Czytelnicy w ciągu roku	osoba	1 209	1 160	1 263	1 289	1 181
Wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	33 438	20 785	15 914	12 934	14 406

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Oprócz Ośrodka Kultury i Biblioteki, ważną funkcję kulturalną na terenie gminy pełnią również placówki oświatowe i remizy OSP, które są uzupełniającym miejscem spotkań mieszkańców oraz animatorem życia kulturalnego na wsi. Zapewniają dodatkowy dostęp do źródeł wiedzy i do nowości wydawniczych oraz tworzą środowisko alternatywnego spędzania czasu przez dzieci i młodzież, spełniając w ten sposób swoje zadania statutowe. Zmodernizowane obiekty wpływają na integrację lokalnej społeczności oraz promocję

wspólnego spędzania czasu wolnego. Dzięki działaniom obejmującym remonty szkół, remiz i świetlic, obywatele gminy otrzymują atrakcyjne warunki do zbiorowych spotkań, zabawy oraz pracy. Ponadto niniejsze obiekty dają możliwość tworzenia kół i grup zainteresowań zrzeszających różne grupy wiekowe ludności lokalnej. W efekcie funkcjonowania szkół, świetlic oraz remiz, osiągnięta została swoista integracja mieszkańców. Ponadto odnowione budynki w powiązaniu z pięknymi krajobrazami i walorami przyrodniczymi zwiększają atrakcyjność gminy pod względem rekreacyjno-turystycznym.

Do jednostek OSP działających na terenie gminy należą: OSP Chlebowo, OSP Radomice, OSP Łochocin, OSP Krzyżówki, OSP Brzeźno, OSP Karnkowo, OSP Jankowo, OSP Maliszewo, OSP Wichowo, OSP Popowo, OSP Wierzbick, OSP Ostrowite, OSP Trzebiegoszcz, OSP Złotopole, OSP Barany oraz OSP Zbytkowo.

Ponadto na terenie gminy działają również organizacje i stowarzyszenia, których głównym zadaniem jest zaspokajanie kulturalnych potrzeb mieszkańców oraz kreowanie kulturalnej tożsamości tego regionu.

Zadania z zakresu upowszechniania sportu na terenie gminy, realizują przede wszystkim szkoły, przy których zlokalizowane są zespoły boisk do gry w piłkę nożną, piłkę ręczną, koszykówkę i siatkówkę, z których korzystają uczniowie, różne grupy sportowe oraz mieszkańcy gminy.

Placówki kultury i sportu znajdujące się na terenie gminy mają za zadanie prowadzić działalność upowszechniającą kulturę, sport i rekreację. Odbywa się to poprzez rozbudzenie zainteresowań kulturalnych mieszkańców, organizowanie imprez, zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w powyższych działaniach oraz udostępnianie bazy na działalność sportowo-rekreacyjną.

3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie z organizacjami społecznymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej polega w szczególności na:

— przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,

- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom, które znajdują się w ciężkich sytuacjach życiowych, a w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Świadczenie pomocy społecznej powinno służyć również umacnianiu rodziny. Potrzeby osoby i rodziny korzystającej z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i możliwościom pomocy społecznej.

Ustawowe zadania pomocy społecznej na terenie gminy, wypełnia **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie** (dalej GOPS), funkcjonujący w Lipnie przy ul. Mickiewicza 29.

Według danych placówki na dzień 31 grudnia 2019 roku, w Ośrodku zatrudnionych było 14 osób.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest jednostką organizacyjną Gminy Lipno, realizującą zadania administracji rządowej i samorządowej z zakresu pomocy społecznej. Bieżące funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zapewniają środki finansowe z budżetu gminy oraz środki z budżetu państwa.

Celem placówki jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia ich niezbędnych potrzeb i umożliwianie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Główne cele pomocy społecznej obejmują:

- pomoc osobom i rodzinom oraz doprowadzenie do ich życiowego usamodzielniania,
- zapewnienie dochodu na poziomie interwencji socjalnej - dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom niepełnosprawnym,
- zapewnienie dochodu do wysokości poziomu interwencji socjalnej osobom i rodzinom o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia,
- zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie,
- integracja społeczna osób wykluczonych społecznie,
- stworzenie sieci usług socjalnych.

Do zadań Ośrodka należy prowadzenie całokształtu spraw w zakresie pomocy społecznej, a w szczególności:

- przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń,
- praca socjalna, rozpoznanie socjalnych potrzeb społecznych,
- prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacja zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb,
- realizacja programów aktywności lokalnej, odpowiadających na potrzeby społeczności lokalnych i grup,
- tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie oferuje następujące formy pomocy:

- świadczenia pieniężne: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy, zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie, pomoc na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki, wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd, świadczenie pieniężne na utrzymanie i naukę języka polskiego dla cudzoziemców,
- świadczenia niepieniężne: praca socjalna, bilet kredytowany, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenie społeczne, pomoc rzeczowa w tym na ekonomiczne usamodzielnienie, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, mieszkanie chronione, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.

W Ośrodku realizowane są również zadania z zakresu świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych, świadczenia wychowawczego 500+, świadczenia „Dobry start”, stypendium, dodatki mieszkaniowe i dodatek energetyczny.

GOPS w Lipnie współpracuje z kuratorami z Sądu Rejonowego w Lipnie. Podczas wizyty kuratora dochodzi do omówienia sytuacji rodzin i możliwości udzielenia im pomocy. Współpraca realizowana jest również z Powiatowym Urzędem Pracy w Lipnie, placówkami oświatowymi, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Lekarze Rodzinni” w Łochocinie, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Komendą Powiatową Policji w Lipnie.

Do obowiązków Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipnie należy realizacja zadań własnych i zadań zleconych w zakresie ustalonym ustawami (wskazanymi w rozdziale 1 niniejszej Strategii), w tym przede wszystkim ustawą o pomocy społecznej, zgodnie z którą ośrodki pomocy społecznej realizują następujące zadania:

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, ośrodki pomocy społecznej realizują następujące zadania:

1. Zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym:

- a) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej,
- b) udzielania schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- c) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- d) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,

- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- g) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowego,
- h) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- i) praca socjalna,
- j) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- k) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
- l) dożywianie dzieci,
- m) sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- n) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- o) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- p) sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej województwu, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- q) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- r) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- s) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- t) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

2. Zadania własne gminy:

- a) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- b) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,

- c) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- d) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- e) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

3. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej:

- a) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- b) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- c) prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- d) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych także udzielanie schronienia posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- g) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Zgodnie z art. 36 ustawy o pomocy społecznej, świadczeniami z pomocy społecznej są:

1) świadczenia pieniężne:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone

w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,

— wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd;

2) świadczenia niepieniężne:

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenia społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie chronione,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

W ustawie o pomocy społecznej określone są zadania gminnego ośrodka pomocy społecznej. W szczególności należy do nich zaliczyć pracę socjalną. Zgodnie z art. 45 jest ona świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin i osób w ich środowisku społecznym, jak również na rzecz zapobiegania pogorszeniu się ich sytuacji.

Praca socjalna prowadzona jest:

- z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej;
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Celem pracy socjalnej jest umożliwienie, wspieranie lub wywołanie zmiany sposobu funkcjonowania osoby i rodziny oraz jej otoczenia, a także wzmocnienie potencjału osób i rodzin do przewyższania trudnych sytuacji życiowych

Jest to ważny elementem pracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej prowadzony przez pracowników socjalnych. Do etapów metodycznego postępowania pracy socjalnej należą:

1. Diagnoza i ocena;
2. Wyznaczenie celów działania;
3. Opracowanie planu działania i budowa indywidualnego pakietu usług;
4. Realizacja planu działania;
5. Systematyczne ewaluacja działań;
6. Ewaluacja końcowa.

Źródło: K. Kadela, J. Kowalczyk, Standardy pracy socjalnej Rekomendacje organizacyjne i praktyczne
Pracownik socjalny w pierwszej kolejności przeprowadza analizę sytuacji danej rodziny w oparciu o zasoby oraz jej ograniczenia. Musi dokładnie poznać sytuacje bytowe osób i rodzin, które zgłaszają się o pomoc. Analizę sytuacji rodziny przeprowadza się za pomocą takich narzędzi jak kwestionariusz wywiadu środowiskowego lub innej specjalistycznej dokumentacji, służącej precyzyjnemu opracowaniu diagnozy rodziny. W kwestionariuszu tym znajdują się m.in. takie informacje jak:

- dane osoby z którą przeprowadza się wywiad, dane o rodzinie,
- informacje o członkach rodziny,
- analiza budżetu domowego rodziny,
- sytuacja mieszkaniowa osoby/rodziny,
- sytuacja osób wspólnie zamieszkujących,
- sytuacja zawodowa osoby/rodziny,
- sytuacja zdrowotna rodziny,
- sytuacja osób niepełnosprawnych,
- sytuacja osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków,
- potrzeby osób lub rodzin zgłoszone podczas przeprowadzenia wywiadu,
- ocena sytuacji osoby/rodziny i wnioski pracownika socjalnego,
- plan pomocy lub działań na rzecz osoby lub rodziny.

Źródło: J. Krzyszkowski (pod. red.), POLITYKA, POMOC, PRACA, Podręcznik dla pracowników socjalnych, Wybrane aspekty pracy socjalnej

Pracownicy socjalni analizują i oceniają zjawiska, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz zajmują się kwalifikowaniem do uzyskania tych świadczeń oraz plan pomocy (projektowanie działań). Ich zakres obowiązków obejmuje także pomoc w uzyskaniu poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów

oraz pobudzaniu społecznej aktywności i inspirowaniu działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych.

Wobec powyższego, świadczenie pracy socjalnej może odbywać się m.in. poprzez monitorowanie sytuacji interesantów, poradnictwo specjalistyczne, edukację, pomoc w przygotowaniu do pełnienia określonej roli społecznej. Praca socjalna opiera się również na podejmowaniu różnego rodzaju interwencji np. odebranie dziecka wobec bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia lub wobec osób starszych pozostawionych bez należytej opieki albo doświadczających przemocy domowej oraz występowanie na rzecz osoby/rodziny do innych instytucji, celem objęcia pomocą według ich kompetencji.

W przypadku umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, pracownik socjalny ma za zadanie monitorowanie ich sytuacji życiowej, edukowaniu w zakresie nabywania właściwych kompetencji wychowawczych, a także ocenianiu oraz opiniowaniu dla organizatorów pieczy zastępczej ich gotowości i motywacji do ponownego przejęcia opieki nad dzieckiem.

Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. Może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny. Wykorzystuje się w niej właściwe dla tej działalności metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom samotnie gospodarującym, których dochód nie przekracza kwoty 701 zł zwanej „kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej” oraz osobom w rodzinie, których dochód na osobę nie przekracza kwoty 528 zł, zwanej „kryterium dochodowym na osobę w rodzinie”.

Z kolei zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z systemami wsparcia rodzin zasiłek rodzinny przysługuje osobom, których:

- miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674 zł,
- w przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764 zł.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych określiła osoby, którym przysługuje prawo do pobierania zasiłku rodzinnego. Są nimi:

- rodzice dziecka,
- jedno z rodziców dziecka,

- opiekun prawny dziecka,
- opiekun faktyczny dziecka,
- osoba ucząca się.

Zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych, świadczeniami rodzinnymi są:

1. Zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
2. Świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne,
3. Zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a i art. 22b,
4. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
5. Świadczenie rodzicielskie.

W roku 2019 na obszarze gminy Lipno pomoc i wsparcie z pomocy społecznej uzyskało 1 014 osób co stanowiło 8,51% wszystkich mieszkańców gminy. W porównaniu do 2018 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 161 osób, tj. 15,88%.

Natomiast liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 53 rodziny. W przypadku długotrwale korzystających z pomocy społecznej ich liczba osiągnęła poziom 378 osób, co oznaczało spadek w stosunku do roku 2018 o 42 osoby.

Tabela 18. Pomoc społeczna na terenie gminy Lipno - zadania własne Gminy w latach 2015-2019

Forma pomocy		Liczba świadczeń [szt.]					Kwota świadczeń [zł]				
		2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Zasiłki stałe		457	464	503	517	563	219 559,00	241 411,00	254 182,00	265 166,00	309 594,00
w tym przyznane dla osoby:	samotnie gospodarującej	361	352	357	396	464	187 596,00	202 276,00	201 527,00	226 963,00	278 677,00
	pozostającej w rodzinie	96	112	146	121	99	31 963,00	39 135,00	52 655,00	38 203,00	30 917,00
Zasiłki okresowe		1 407	968	838	683	603	750 690,00	514 012,00	439 540,00	357 051,00	300 439,00
w tym przyznane z powodu:	bezrobocia	1 371	946	802	634	559	737 585,00	508 284,00	429 468,00	341 819,00	282 893,00
	długotrwałej choroby	18	17	23	43	31	4 063,00	4 627,00	7 071,00	12 996,00	11 759,00
	niepełnosprawności	11	5	5	6	13	3 430,00	1 101,00	815,00	2 236,00	5 787,00
	innego niż wyżej wymienione	7	0	8	0	0	5 612,00	0,00	2 186,00	0,00	0,00
Schronienie		2 302	2 288	2 216	2446	1949	39 206,00	43 632,00	38 280,00	37 112,00	27 253,00
Posiłek		70 769	61297	52 939	46262	34959	219 266,00	193 005,00	176 929,00	170 903,00	138 729,00
w tym:	dla dzieci	70 769	61297	52 939	44308	34079	219 266,00	193 005,00	176 929,00	158 579,00	133 803,00
Usługi opiekuńcze - ogółem		2 920	3086	3113	2624	4956	23 770,00	31 845,00	48 235,00	46 868,00	108 008,00
w tym:	specjalistyczne	0	46	389	590	1218	0,00	2 025,00	18 500,00	26 795,00	61 985,00
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego		1	0	2	1	2	200,00	0,00	9 000,00	10 000,00	3 000,00
Sprawienie pogrzebu		0	0	1	0	1	0,00	0,00	1 812,00	0,00	3 150,00
Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem		-	-	-	-	-	36 701,00	27 390,00	44 790,00	36 600,00	46 850,00
w tym:	Zasiłki specjalne celowe	20	19	22	30	29	9 000,00	9 540,00	13 230,00	19 300,00	21 300,00
Razem		77 856	68 103	59 612	52 533	43 033	1 289 392,00	1 051 295,00	1 012 768,00	923 700,00	937 023,00
Odpłatność Gminy za pobyt w domu pomocy społecznej		48	55	69	97	108	126 968,00	143 738,00	186 362,00	277 571,00	313 748,00

Źródło: Dane GOPS w Lipnie

Powyższa tabela przedstawia formy pomocy oferowane mieszkańcom gminy Lipno przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie. Na przestrzeni lat 2015-2019 liczba świadczeń i ich kwota ulegały wahaniom. Wskaźniki w poszczególnych obszarach form pomocy kształtowały się następująco:

- liczba świadczeń zasiłku stałego zwiększyła się o 23,19%, a kwota wzrosła o 90 035,00 zł, tj. 41,01%,
- liczba świadczeń zasiłku okresowego zmniejszyła się o 57,14%, a kwota o 450 251,00 zł, tj. 59,98%,
- kwota świadczeń innych zasiłków celowych i w naturze ogółem wzrosła o 10 149,00 zł, tj. 27,65%,
- największa liczba świadczeń przeznaczona była na posiłki dla dzieci, natomiast pod względem wysokości środków pieniężnych na nie wydanych – na zasiłki okresowe przyznawane z powodu bezrobocia.

W tabeli poniżej przedstawiono dane dotyczące rodzaju i skali pomocy społecznej na terenie gminy, udzielonej przez GOPS.

Tabela 19. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez GOPS w Lipnie na przestrzeni lat 2015-2019

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin					Liczba osób w tych rodzinach				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Ubóstwo	478	423	398	295	249	1 647	1 453	1 319	961	780
Bezdomność	8	7	7	11	9	8	7	7	11	9
Potrzeba ochrony macierzyństwa	84	79	75	70	52	479	456	428	390	296
w tym: Wielodzietność	76	77	71	65	49	445	448	412	370	282
Bezrobocie	358	304	269	212	179	1 258	1 063	914	716	604
Niepełnosprawność	108	94	99	102	94	296	238	255	239	200
Długotrwała lub ciężka choroba	52	54	68	72	51	134	146	164	183	110
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	52	38	29	23	16	167	114	96	81	60
w tym: Rodziny niepełne	47	36	28	23	14	144	112	92	81	50
Rodziny wielodzietne	2	0	0	1	3	11	0	0	5	15
Przemoc w rodzinie	2	0	0	1	0	12	0	0	5	0
Alkoholizm	6	5	9	7	4	25	13	20	16	9
Narkomania	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	6	1	0	0	0	6	1	0	0	0
Zdarzenie losowe	1	0	1	1	2	1	0	3	1	2
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	11	0	0	0	0	50	0	0	0	0

Źródło: Dane GOPS w Lipnie

Biorąc pod uwagę liczbę rodzin, główną przyczyną trudnej sytuacji beneficjentów pomocy społecznej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipnie jest: bezrobocie i związane z nim ubóstwo, potrzeba ochrony macierzyństwa oraz niepełnosprawność.

EKONOMIA SPOŁECZNA

Ekonomia społeczna to sfera aktywności obywatelskiej, która poprzez działalność ekonomiczną i działalność pożytku publicznego służy: integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej (na rzecz interesu ogólnego) oraz rozwojowi lokalnemu.

Do takich osób zalicza się m.in. osoby niepełnosprawne, długotrwale bezrobotne, uzależnione, itp., które mogą mieć problem w znalezieniu pracy, dlatego ekonomia społeczna daje im szansę na zmiany w życiu zawodowym.

Podmiotami ekonomii społecznej są m.in. centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, spółdzielnie socjalne, firmy społeczne, zakłady aktywizacji zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej, stowarzyszenia czy fundacje działające w sferze pożytku publicznego. Instytucje te umożliwiają osobom wykluczonym społecznie zdobycie doświadczenia zawodowego, stwarzając warunki powrotu na rynek pracy oraz przestrzeń do rozwoju osobistego.

Na terenie gminy Lipno nie funkcjonują obecnie żadne placówki ekonomii społecznej, a mieszkańcy korzystają z placówek zlokalizowanych na terenie miasta Lipno takich jak m.in.:

- Warsztaty Terapii Zajęciowej TPD w Lipnie,
- Spółdzielnia Socjalna „Artystyczni”,
- Stowarzyszenie na rzecz osób niepełnosprawnych Powiatu Lipnowskiego „Nadzieja”,
- Stowarzyszenie Pożytku Publicznego „Odeon”.

KONTRAKT SOCJALNY

Kontrakt socjalny jest umową zawartą pomiędzy przedstawicielem jednostki pomocy społecznej, którym najczęściej jest pracownik socjalny, a osobą lub rodziną ubiegającą się o pomoc w celu wzmocnienia jej aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu.

Z chwila podpisania kontraktu socjalnego powstają obowiązki i uprawnienia dla obu stron umowy m.in. ośrodek pomocy społecznej zobowiązuje się do udzielenia wsparcia, a korzystający z pomocy, np. do znalezienia pracy lub podjęcia leczenia odwykowego.

W przypadku osób bezrobotnych podpisanie kontraktu socjalnego, w ramach którego są realizowane działania na rzecz wzmocnienia aktywności osoby bezrobotnej, może być dokonywane na podstawie skierowania powiatowego urzędu pracy na zasadach określonych w art. 50 ust. 3 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.).

Za osobę, z którą zawarto kontrakt socjalny, instytucja pomocy społecznej opłaca składkę na ubezpieczenie zdrowotne na zasadach określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Kontrakt socjalny zawiera m.in. takie informacje jak: ocena sytuacji życiowej osoby/rodziny i plan pracy socjalnej (przyczyny, możliwości, ograniczenia powodujące trudną sytuację), cele, które ma osiągnąć rodzina dla przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej czy działania podejmowane dla osiągnięcia tych celów.

W poniższej tabeli znajdują się informacje o liczbie kontraktów socjalnych zawartych na przestrzeni lat 2015-2019 na terenie gminy Lipno.

Tabela 20. Kontrakty socjalne zawarte na przestrzeni lat 2015-2019 na terenie gminy Lipno

Praca socjalna prowadzona w oparciu o:	Liczba kontraktów socjalnych					Liczba osób objęta kontraktami socjalnymi				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
KONTRAKT SOCJALNY część A ²	—	—	—	7	0	—	—	—	7	0
KONTRAKT SOCJALNY część B ³	—	—	—	0	6	—	—	—	0	6
Praca socjalna prowadzona w oparciu o KONTRAKT SOCJALNY ogółem⁴	29	29	16	7	6	30	29	16	7	6

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie, *Sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za lata 2015, 2016, 2017, 2018 i 2019*

CUDZOZIEMCY

W roku 2020 Gmina Lipno zorganizowała bezpłatne konsultacje dla cudzoziemców i pracodawców w Lipnie, podczas których udzielane były informacje z zakresu legalizacji pobytu i procedur administracyjnych, wsparcia w wypełnianiu wniosków i formularzy urzędowych oraz wsparcia w codziennych czynnościach związanych z mieszkaniem w Polsce, np. wynajem mieszkania czy zapisy do szkoły.

² Kontrakt socjalny część A dotyczy osób i rodzin, z którymi zawierany jest kontrakt w zakresie rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej.

³ Kontrakt socjalny część B dotyczy osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, o których mowa w art. 49 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, zawierany w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

⁴ W sprawozdaniach rocznych z udzielonych świadczeń pomocy społecznej za lata 2015, 2016 i 2017 nie został uwzględniony podział na część A i część B kontraktu socjalnego.

Poradnictwo zrealizowane zostało w ramach projektu „Masz prawo wiedzieć!”, realizowanego przez Fundację Emic wspólnie z Wojewodą Kujawsko-Pomorskim.

3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Gmina Lipno co roku uchwała Roczny program współpracy gminy Lipno z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2021 rok. Obecnie obowiązującym jest Program przyjęty na 2021 rok Uchwałą Nr XX/114/2020 Rady Gminy Lipno z dnia 8 grudnia 2020 roku.

Celem głównym Programu jest budowanie współpracy partnerskiej pomiędzy samorządem, a podmiotami Programu gwarantującej pełne i skuteczne zaspokojenie potrzeb mieszkańców Gminy.

Cele szczegółowe programu to:

- wspieranie przez władze Gminy, wartościowych przedsięwzięć podejmowanych przez podmioty Programu w ramach ich statutowej aktywności,;
- uzyskiwanie przez władze Gminy pomocy ze strony podmiotów Programu, poprzez uzupełnianie działań Gminy komplementarnymi działaniami tych podmiotów,
- efektywniejsze wydatkowanie środków publicznych,
- prezentacja dorobku sektora i promowanie jego osiągnięć,
- wzmocnienie potencjału podmiotów Programu.

Współpraca Gminy Lipno z organizacjami pozarządowymi może mieć charakter finansowy i pozafinansowy. Współpraca realizowana jest przy poszanowaniu zasad: pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności oraz uczciwej konkurencji i jawności. Jako priorytetowe dla Gminy Lipno w roku 2021 zostały określone zadania publiczne z następujących dziedzin należących w świetle ustawy, do sfery zadań pożytku publicznego:

- W zakresie upowszechniania kultury fizycznej i sportu:
  - upowszechnianie zdrowego stylu życia wśród mieszkańców poprzez tworzenie warunków do uprawiania gier zespołowych i indywidualnych dyscyplin sportowych na terenie Gminy,
  - organizacja rajdów, konkursów, imprez krajoznawczych promujących walory turystyczne, przyrodniczo – ekologiczne Gminy, a także aktywny wypoczynek,
  - organizacja imprez sportowych i rekreacyjnych o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym,
  - organizacja i uczestnictwo w gminnych, wojewódzkich i ogólnopolskich imprezach sportowych.

- W zakresie działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej oraz społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym:
  - organizacja imprez plenerowych na terenie Gminy, których celem jest integracja międzypokoleniowa mieszkańców,
  - organizowanie przedsięwzięć (imprez) sprzyjających aktywizacji oraz integracji osób dorosłych i starszych, w szczególności w wieku emerytalnym.
- W zakresie podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej:
  - organizacja imprez kulturalnych na terenie Gminy, mających na celu upowszechnianie kultury i podtrzymywania tradycji regionu,
  - organizowanie i prowadzenie zespołów, kół i sekcji kulturalnych.

Za szczególnie ważne uznaje się też zadania i przedsięwzięcia realizowane przy udziale środków uzyskanych lub pochodzących spoza budżetu Gminy (tj. środków samorządu wojewódzkiego, funduszy krajowych oraz zagranicznych, itp.).

Poniżej przedstawiono organizacje pozarządowe funkcjonujące na terenie gminy Lipno, także te, w których Gmina jest członkiem. Informacje o części z nich pochodzą z KRS.

- Ochotnicza Straż Pożarna w Chlebowie, Radomicach, Łochocinie, Krzyżówkach, Brzeźnie, Karnkowie, Jankowie, Maliszewie, Wichowie, Popowie, Wierzbicku, Ostrowitem, Trzebiegoszczu, Złotopolu, Baranach oraz Zbytkowie,
- Kółko Rolnicze w Trzebiegoszczu,
- Kujawsko-Pomorski Związek Hodowców Gęsi Reprodukcyjnych w Rumiankowie,
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi im. Św. Jadwigi Królowej Polski w Tomaszewie,
- 11 Kół Gospodyń Wiejskich,
- 7 Klubów Sportowych.

3.2. Problemy społeczne występujące na terenie gminy Lipno

Problem społeczny jest to zjawisko, które dla większej lub znaczącej części pewnej zbiorowości stanowi fakt uciążliwy oraz wymagający przeciwdziałania. Problemy społeczne mogą stanowić przeszkodę do efektywnego funkcjonowania państwa, bądź nawet uniemożliwiają realizację celów społecznych.

Do najpowszechniejszych problemów społecznych można zaliczyć:

- ubóstwo,
- sieroctwo,
- bezdomność,
- bezrobocie,

- niepełnosprawność,
- długotrwałe i ciężkie choroby,
- alkoholizm i narkomania,
- przemoc w rodzinie.

W celu zniwelowania lub zmniejszenia problemów społecznych państwo oferuje pomoc społeczną. Według ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.) *pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.*

Realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Lipno zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie.

3.2.1. Bezrobocie

Bezrobocie, obok ubóstwa i niepełnosprawności, to jeden z największych problemów gospodarczych i społecznych naszej cywilizacji. W wyniku tego zjawiska diametralnie pogarsza się stan życia osób nim dotkniętych, co wiąże się z izolacją społeczną. Niepokojącym zjawiskiem jest dziedziczenie bezrobocia. Związek przyczynowo – skutkowy wyjaśnia, że w większości bezrobotni rodzice nie są w stanie zapewnić swoim dzieciom odpowiedniego wykształcenia. Ponadto sami będąc w sytuacji niekorzystnej egzystencjonalnie, często nieświadomie przekazują złe wzorce i cechy charakteru, które powinni wyeliminować. Do wzorców tych należą m.in.: bezradność, pesymizm i brak wpływu na życiową sytuację. W ten sposób upowszechnia się bierność, która prowadzi do trwałego braku zatrudnienia. Najczęściej osoby te mają niski poziom wykształcenia, więc konieczne w tym przypadku są spotkania i zajęcia z psychologiem.

Rolniczy charakter gminy Lipno przesądza o braku znaczących zakładów pracy, zatrudniających więcej niż kilkunastu pracowników. Konkurencyjne położenie sąsiednich gmin (Skępe) i miasta Lipno sprawia, że inwestorzy lokują działalność na terenach tamtych jednostek, co odbywa się ze szkodą dla gminy Lipno. Pocieszeniem jest to, że część mieszkańców gminy może podjąć pracę w przedsiębiorstwach zlokalizowanych w pobliskim Włocławku i Toruniu dzięki dogodnemu położeniu komunikacyjnemu.

W tabeli poniżej zostały przedstawione szczegółowe dane dotyczące liczby bezrobotnych na terenie gminy Lipno.

Tabela 21. Liczba bezrobotnych na terenie gminy Lipno w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Stopa bezrobocia rejestrowanego [%]					
Stopa bezrobocia rejestrowanego	13,1	13,7	10,7	8,8	8,3
Liczba osób bezrobotnych [osoba]					
Ogółem	983	1038	802	658	616
Kobiety	537	637	500	421	397
Mężczyźni	446	401	302	237	219
Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku	161	153	141	94	117
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych	19	19	17	8	13
Liczba osób bezrobotnych wg wieku [osoba]					
Bezrobotni do 25 roku życia	189	202	142	129	103
Bezrobotni od 26 do 50 roku życia	760	789	630	501	488
Bezrobotni powyżej 51 roku życia	34	47	30	28	25
Liczba osób bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy [osoba]					
Bezrobotni do 1 miesiąca	101	75	78	72	60
Bezrobotni od 1 do 12 miesięcy	509	579	412	330	320
Bezrobotni od 12 do 24 miesięcy	190	162	127	103	86
Bezrobotni powyżej 24 miesięcy	183	222	185	153	150
Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia [osoba]					
Wykształcenie gimnazjalne i poniżej	343	364	270	197	186
Wykształcenie zasadnicze zawodowe	292	304	241	206	192
Wykształcenie średnie ogólnokształcące	116	126	97	84	74
Wykształcenie policealne i średnie zawodowe	144	158	134	122	103
Wykształcenie wyższe	88	86	60	49	61

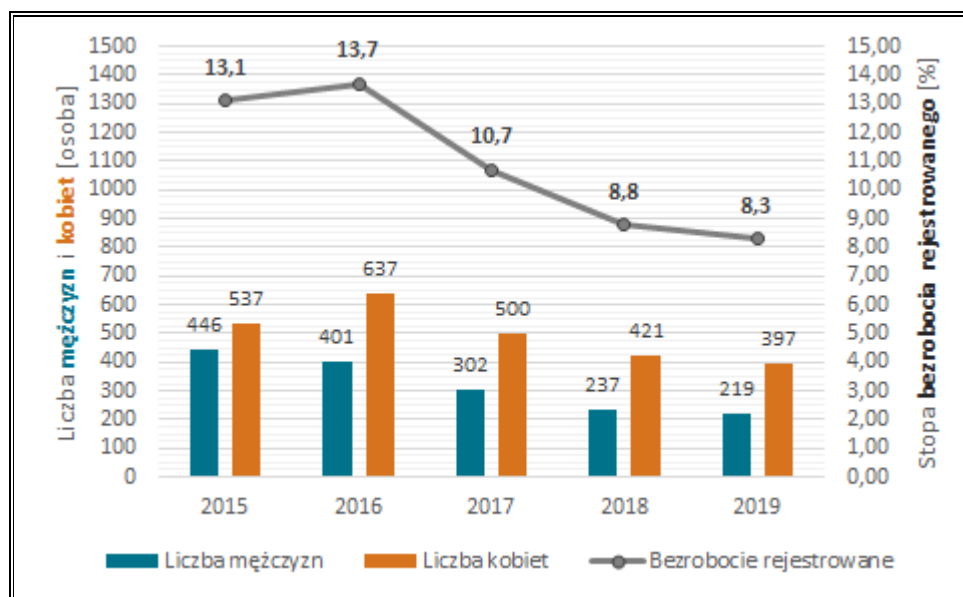
Źródło: Dane GOPS w Lipnie

Analizując strukturę bezrobocia na terenie gminy należy zauważyć, że:

- stopa bezrobocia rejestrowanego na przestrzeni lat 2015-2019 zmniejszyła się o 4,80 p. proc.,
- liczba bezrobotnych w latach 2015-2019 spadła o 367 osób, tj. o 37,33%,
- liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku na przestrzeni lat 2015-2019 zmniejszyła się o 27,33%, a liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych o 31,58%,
- liczba osób bezrobotnych w analizowanych latach w grupie osób w wieku do 25 roku życia zmniejszyła się o 45,50%, w grupie osób między 26 a 50 rokiem życia zmniejszyła się o 35,79%, a w grupie osób powyżej 50 roku życia o 26,47%,
- w przypadku czasu pozostawania bez pracy, w 2019 r. najliczniejszą grupę stanowiły osoby pozostające bez pracy od 1 miesiąca do 12 miesięcy – 51,95% (320 bezrobotnych),

— pod względem wykształcenia wśród osób bezrobotnych w 2019 r. największy udział miała grupa osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Wykres 7. Liczba bezrobotnych na terenie gminy Lipno w latach 2015-2019

Źródło: Dane GOPS w Lipnie

Na terenie gminy Lipno na przestrzeni lat 2015-2019 liczba rodzin objętych pomocą z powodu bezrobocia zmniejszyła się znacznie, bo aż o 50,00%, a liczba osób w tych rodzinach o 51,99%.

Tabela 22. Liczba beneficjentów GOPS w Lipnie korzystających z pomocy z powodu bezrobocia

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	358	304	269	212	179
Liczba osób w tych rodzinach	1 258	1 063	914	716	604

Źródło: Dane GOPS w Lipnie

Mimo zmniejszenia się stopnia bezrobocia w ciągu ostatnich lat na terenie gminy, wciąż stanowi ono jeden z głównych problemów społecznych na jej obszarze. Dodatkowo wpływa ono w znacznym stopniu na pozostałe negatywne stany społeczne poważnie potęgując ich szkodliwe efekty.

Współpraca między Powiatowym Urzędem Pracy, a GOPS skierowana jest przede wszystkim do osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Współpraca przybiera rozmaite formy i koncentruje się na wielu obszarach, jednak najczęściej polega na wymianie informacji wspólnych klientów obu instytucji. Urzędnicy przekazują sobie wzajemnie informacje niezbędne dla dopasowania form wsparcia do potrzeb klientów. Wśród nich znajdują się zaświadczenia i dane dotyczące faktu zarejestrowania klienta w Powiatowym Urzędzie Pracy lub Gminnym Ośrodku Pomocy

Społecznej, dokumenty dostarczające informacji o wypłacanych świadczeniach lub historii wsparcia, a także wysokości dochodu istotnej dla możliwości zaproponowania niektórych form pomocy.

PRACA SPOŁECZNA

Gmina Lipno, zgodnie z zawartym porozumieniem ze Starostą Lipnowskim, w imieniu którego działał Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Lipnie, organizuje również dla osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku i korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej prace społecznie użyteczne, mające na celu ich aktywizacji i zapobieganie wykluczeniu społecznemu z powodu bezrobocia.

W roku 2019 w okresie luty – grudzień 2019 r. prace wykonywało 30 bezrobotnych, którzy łącznie przepracowali 11 455 godzin, za co otrzymali wynagrodzenie w kwocie 96 545,00 zł.

3.2.2. Ubóstwo

Ubóstwo definiuje się jako niedostateczną ilość środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki. Ośrodek pomocy społecznej jest zobowiązany do pomocy ludziom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie kryterium dochodowego. Jednymi z najczęstszych powodów ubóstwa są bezrobocie i niechęć podejmowania jakiegokolwiek pracy.

Zjawisko ubóstwa najbardziej widoczne jest w rodzinach wielodzietnych, rodzinach samotnie wychowujących dzieci oraz w rodzinach utrzymujących się ze źródeł niezarobkowych (innych niż renta i emerytura).

Na terenie gminy Lipno na przestrzeni lat 2015-2019 liczba rodzin objętych pomocą z powodu ubóstwa zmniejszyła się o 47,91%, a liczba osób w tych rodzinach o 52,64%.

Tabela 23. Liczba beneficjentów objętych pomocą GOPS w Lipnie z powodu ubóstwa

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	478	423	398	295	249
Liczba osób w tych rodzinach	1 647	1 453	1 319	961	780

Źródło: Dane GOPS w Lipnie

POMOC W ZAKRESIE DOŻYWIANIA

Na terenie gminy Lipno od roku 2014 do końca roku 2020 realizowany był rządowy program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Celem tego programu było ograniczenie zjawiska niedożywiania dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji. Program ten realizowany był na terenie gminy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie. W ramach programu udzielano wsparcia dzieciom oraz uczniom do ukończenia nauki w szkole ponadgimnazjalnych, a także osobom

dorośli. Przyznawane wsparcia mogły być realizowane w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności oraz gorącego posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

W ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w 2019 roku przygotowywano posiłki dla 294 uczniów.

PROGRAM „POSILEK W SZKOLE I W DOMU”

Od 2019 roku na terenie gminy działa wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu”. Celem programu jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych, a także wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w trakcie pobytu w szkole. Program zaplanowano do realizacji na lata 2019-2023.

DODATKI MIESZKANIOWE I ZRYCZAŁTOWANY DODATEK ENERGETYCZNY

Dodatek mieszkaniowy przysługuje na podstawie tytułu prawnego, powierzchni lokalu oraz kryterium dochodowego. Dochód stanowią wszelkie przychody po odjęciu kosztów uzyskania przychodów oraz po odliczeniu składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i chorobowe. Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom, których średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekracza 175% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 125% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym.

Kryterium dochodowe ulega zmianie każdorazowo przy waloryzacji świadczeń emerytalnych i rentowych. Decyzje przyznające dodatek mieszkaniowy wydawane są na okres 6 miesięcy.

Ponadto mieszkańcy gminy otrzymać mogą zryczałtowany dodatek energetyczny. Jest on formą pomocy przeznaczoną dla osób otrzymujących dodatek mieszkaniowy mającą na celu częściową rekompensatę kosztów zakupu energii elektrycznej. Wysokość dodatku energetycznego wynosi dla gospodarstwa domowego prowadzonego przez osobę samotną 11,37 zł miesięcznie, dla gospodarstwa domowego składającego się z 2 do 4 osób - 15,80 zł miesięcznie, a dla gospodarstw domowych składających się z co najmniej 5 osób – 18,96 zł miesięcznie.

Na terenie gminy w roku 2019 wypłacono dodatki mieszkaniowe dla 17 rodzin.

3.2.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwałe lub ciężko chorych

Niepełnosprawność to jeden z bardzo poważnych problemów współczesnego świata. Wiąże się on z obniżeniem sprawności funkcji fizycznych, umysłowych bądź psychicznych. Osoby dotknięte tymi schorzeniami są często wykluczane z życia społecznego. Muszą codziennie zmagać się z wieloma problemami, np. niedostosowaniem infrastruktury do ich potrzeb. Niejednokrotnie towarzyszy temu izolacja społeczna oraz trudności ze znalezieniem pracy.

Na terenie gminy Lipno na przestrzeni lat 2015-2019 liczba rodzin objętych pomocą z powodu niepełnosprawności zmniejszyła się o 12,96%, a liczba osób w tych rodzinach o 32,43%.

Tabela 24. Liczba beneficjentów objętych pomocą GOPS w Lipnie z powodu niepełnosprawności

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczb rodzin	108	94	99	102	94
Liczba osób w rodzinach	296	238	255	239	200

Źródło: Dane GOPS w Lipnie

Niepełnosprawność kwalifikuje się na podstawie typu choroby i obszaru, jaki ona obejmuje. Orzekanie o niepełnosprawności oraz jej stopniowanie określa Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. z 2018 r. poz. 2027 z późn. zm.). Rodzaje niepełnosprawności oznaczane są według kodów. Na podstawie tego dokumentu określa się następujące kody dla przyczyn niepełnosprawności:

- 01-U Upośledzenie umysłowe;
- 02-P Choroby psychiczne;
- 03-L Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu;
- 04-O Choroby narządu wzroku;
- 05-R Upośledzenie narządu ruchu;
- 06-E Epilepsja;
- 07-S Choroby układu oddechowego i krążenia;
- 08-T Choroby układu pokarmowego;
- 09-M Choroby układu moczowo-płciowego;
- 10-N Choroby neurologiczne;
- 11-I Inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego;
- 12-C Całościowe zaburzenia rozwojowe.

W latach 2015-2019 liczba osób niepełnosprawnych na terenie gminy Lipno wzrosła o 3 osoby tj. 3,61%. W roku 2019 większość osób niepełnosprawnych na terenie gminy stanowią mężczyźni. Szczegóły zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 25. Liczba osób niepełnosprawnych w gminie Lipno w latach 2015-2019

Wyszczególnienie		2015	2016	2017	2018	2019
Liczba osób niepełnosprawnych		83	77	83	92	86
w tym:	kobiety	45	45	49	47	40
	mężczyźni	38	32	34	45	46

Źródło: Dane GOPS w Lipnie

Osoby niepełnosprawne egzystują inaczej i potrzebują pomocy zarówno ze strony społeczeństwa, jak i instytucji publicznych. Do głównych podmiotów, które świadczą wsparcie i opiekę osobom niepełnosprawnym z gminy Lipno, należą m.in.: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lipnie. Pomoc może przybierać różne formy m.in. współpraca i kierowanie do Środowiskowych Domów Samopomocy, kierowanie do DPS, pomoc sąsiedzka, pomoc w zebraniu dokumentacji do ZOL, pomoc w zakupie leków, kierowanie na komisje lekarskie czy informowanie o ulgach i przysługujących uprawnieniach.

Istotnym problemem dla osób borykających się z niepełnosprawnością są restrykcyjne kryteria dochodowe, które decydują o tym, czy osoba niepełnosprawna otrzyma odpowiednią pomoc finansową i materialną, czy też nie. Należy bowiem pamiętać, że niepełnosprawność w rodzinie bardzo nadwyręża domowy budżet, a oferta publicznej i prywatnej opieki medycznej oraz innych podmiotów w zakresie terapii i rehabilitacji jest niewystarczająca. W związku z tym, osoby niepełnosprawne i ich rodziny są zmuszone korzystać z kosztownych usług świadczonych przez prywatne podmioty. Pogorszenie sytuacji finansowej wynika również z rezygnacji z pracy w celu opieki nad niepełnosprawną osobą. Nierzadko mają również miejsce problemy z powrotem na rynek pracy opiekuna osoby niepełnosprawnej i trudności w znalezieniu opieki nad taką osobą na czas pracy zawodowej.

Warto także podkreślić, że niepełnosprawność w rodzinie nie tylko wpływa na sytuację finansową, ale także na inne sfery życia rodziny. Częstymi problemami, które pojawiają się są: wyczerpanie, wypalenie, depresja, kryzysy małżeńskie (odchodzenie partnerów, z reguły mężczyzn od rodziny).

Osoby niepełnosprawne objęte są pomocą w formie usług opiekuńczych. Na terenie gminy Lipno w ramach programu „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych” edycja 2019 świadczone były usługi opiekuńcze dla 2 osób, których koszt wyniósł z budżetu Gminy 16 335,00 zł, oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze dla 5 osób, których koszt wyniósł 40 200,00 zł.

PRAWO DO ŚWIADCZEŃ OPIEKI ZDROWOTNEJ FINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW PUBLICZNYCH

Na mocy art. 54 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych przyznaje się prawo do świadczeń zdrowotnych. Świadczenia zdrowotne są wydawane na podstawie decyzji administracyjnych i są finansowane przez oddział wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia.

ZASIŁEK PIELEGNACYJNY

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, osobie, która ukończyła 75 lat, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia. Przyznawany jest on, aby pokryć częściowo wydatki, które wynikają z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Nie jest on zależny od dochodu. Wysokość zasiłku pielęgnacyjnego od 1 listopada 2019 r. wynosi 215,84 zł. Zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje osobie przebywającej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, jeżeli instytucja zapewnia nieodpłatnie pełne utrzymanie, osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego, który jest wypłacany przez ZUS i KRUS oraz jeżeli członkowi rodziny przysługuje za granicą świadczenia na pokrycie wydatków związanych z pielęgnacją tej osoby (chyba, że przepisy koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej).

Poniższa tabela przedstawia liczbę przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych na terenie gminy Lipno w latach 2018-2019.

Tabela 26. Zasiłki pielęgnacyjne dla osób niepełnosprawnych na terenie gminy w latach 2018-2019

Wyszczególnienie	2018	2019
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia	1 234	1 176
Zasiłek pielęgnacyjny - dla niepełnosprawnego dziecka	926	1 033
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności	2 008	2 026

Źródło: Raport o stanie Gminy Lipno za 2019 rok

Analizując powyższą tabelę zauważyć można ogólny wzrost ilości przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych na terenie gminy w ciągu ostatnich lat.

ZASIŁEK RODZINNY

Zasiłek rodzinny przyznawany jest na częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Przyznawany jest na określony czas, tj. do ukończenia przez dziecko 18 roku życia lub nauki w szkole, ale nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo 24 roku życia, jeśli kontynuuje naukę w szkole i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Zasiłek przyznawany jest jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674 zł. Natomiast w przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko z orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764 zł.

W 2019 roku na terenie gminy zasiłki rodzinne wraz z dodatkami pobierały 664 rodziny, o 54 rodzin mniej niż w roku 2018.

DODATEK DO ŚWIADCZENIA RODZINNEGO Z TYTUŁU KSZTAŁCENIA I REHABILITACJI DZIECKA

Dodatek ten przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, a także osobie uczącej się na pokrycie zwiększonych wydatków związanych z rehabilitacją lub kształceniem dziecka w wieku: do ukończenia 16. roku życia (jeżeli legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności) lub powyżej 16. roku życia do ukończenia 24. roku życia (jeżeli legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności).

SPECJALNY ZASIŁEK OPIEKUŃCZY

Zasiłek przysługuje osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom, jeżeli nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej - w celu sprawowania stałej opieki nad osobą z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności. Ponadto muszą zostać spełnione następujące wskazania: konieczność stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

W roku 2019 na terenie gminy ilość wypłaconych specjalnych zasiłków opiekuńczy wyniosła 603 świadczeń, o 15 mniej niż w roku 2018.

ŚWIADCZENIE PIELEGNACYJNE

Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje matce albo ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka, osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną lub innym osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny (z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności - jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności).

W roku 2019 na terenie gminy ilość wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych wyniosła 770 świadczeń, o 48 więcej niż w roku 2018.

RENTA SOCJALNA

Przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało: przed ukończeniem 18. roku życia; w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej (przed ukończeniem 25. roku życia) albo w trakcie kształcenia w szkole doktorskiej, studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

3.2.4. Problemy osób starszych

Starość to nieuchronny etap życia każdego człowieka, pomimo to pojęcie starości nie zostało jeszcze jednoznacznie zdefiniowane. Za podstawowe cechy starości uznaje się stopniowy wzrost zależności od otoczenia, demencja i szczególnie widoczne postępujące ograniczenie ruchowe. Główne problemy osób starszych to uczucie izolacji i braku przydatności w ukształtowanej hierarchii społecznej, a także samotność i w dużej mierze życie w ubóstwie. Rozpropagowany kult pięknego ciała i młodości prowadzi do spychania na margines osób starszych oraz wykluczenia z życia zawodowego i społecznego.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) za początek starości uznaje 60 rok życia. Wyróżnia trzy zasadnicze etapy starości:

- 60 – 75 rok życia – wiek podeszły (tzw. wczesna starość);
- 75 – 90 rok życia – wiek starczy (tzw. późna starość);
- 90 rok życia i powyżej – wiek sędziwy (tzw. długowieczność).

Według danych GUS na terenie gminy w 2019 roku mieszkało 2 311 osób starszych, z czego kobiety stanowiły 55,69%.

Tabela 27. Osoby starsze na terenie gminy Lipno w 2019 roku

Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
60-64 lata	731	359	372
65-69 lat	575	292	283
70-74 lata	435	186	249
75-79 lat	205	85	120
80-84 lata	183	64	119
Powyżej 85 lat	182	38	144
Razem	2 311	1 024	1 287

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

WYKLUCZENIE CYFROWE

Osoby wykluczone cyfrowo nie posiadają lub nie mają dostępu do technologii cyfrowych, przez co różnią się z osobami, które w tej sferze poruszają się sprawnie i efektywnie. Warto podkreślić, że korzystanie z Internetu jest mocno związane z wiekiem – im osoby starsze, tym rzadziej z niego korzystają, zwykle z powodu braku umiejętności i przeszkolenia w tym zakresie lub braku chęci. Bardzo dużą skalę tego zjawiska obserwuje się najczęściej w grupach społeczno – ekonomicznych takich jak: emeryci i renciści.

W zakresie wykluczenia cyfrowego kluczowym rozwiązaniem jest konieczne stymulowanie potrzeb i propagowanie rozwijania kompetencji korzystania z Internetu, w szczególności wśród osób starszych. Co więcej, należy ukazywać profity wynikające z tego działania, gdyż to mogłoby sprawić, że problem wykluczenia cyfrowego i odsetek ludzi niekorzystających z Internetu uległby zmniejszeniu.

USŁUGI OPIEKUŃCZE

Usługi opiekuńcze to forma pomocy społecznej udzielana w ramach systemu wsparcia socjalnego. Uzyskać ją mogą osoby samotne, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Dzieli się ona na:

- **Usługi opiekuńcze**, które obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
- **Specjalistyczne usługi opiekuńcze**, które są usługami dostosowanymi do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Mieszkańcy gminy Lipno mogą zwrócić się o pomoc w formie usług opiekuńczych do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipnie. Zakres usług, wysokość odpłatności lub jej

brak ustali Kierownik Ośrodka na podstawie przeprowadzonego w przedmiotowej sprawie wywiadu środowiskowego.

Odpłatność za świadczone usługi opiekuńcze na obszarze gminy reguluje Uchwała Nr XIII/101/16 Rady Gminy Lipno z dnia 18 lutego 2016 r. w sprawie *określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności w Gminie Lipno za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również tryb ich pobierania* zmieniona przez Uchwałę Nr XX/111/2020 Rady Gminy Lipno z dnia 8 grudnia 2020 r. zmieniającą uchwałę w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności w Gminie Lipno za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również tryb ich pobierania.

Wg powyższych uchwał:

- koszt jednej godziny usług opiekuńczych ustalony został w wysokości 19,00 zł,
- koszt jednej godziny specjalistycznych usług opiekuńczych ustalony został w wysokości 60,00 zł.

Wysokość kosztu jednej godziny usług opiekuńczych i specjalistycznych podlega jednak częściowemu lub całkowitemu zwolnieniu z pełnej kwoty w zależności od wysokości dochodu osoby lub osoby w rodzinie ustalonego zgodnie z ustawą o pomocy społecznej w procentowym stosunku do kryterium dochodowego określonego w ustawie.

Szczegółowy wykaz częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat z kosztu jednej godziny usług opiekuńczych bądź specjalistycznych na terenie gminy Lipno prezentuje poniższa tabela.

Tabela 28. Wysokość kosztu jednej godziny usług opiekuńczych i specjalistycznych świadczonych w ramach pomocy społecznej na terenie gminy w zależności od dochodu

Procentowy stosunek dochodu osoby samotnie gospodarującej lub na osobę w rodzinie do kryterium dochodowego [% dochodu na osobę]	Wysokość odpłatności liczona od kosztów usługi w procentach	
	Osoba samotnie gospodarująca	Osoba w rodzinie
Do 100	nieodpłatnie	nieodpłatnie
Powyżej 100% do 120%	5%	10%
Powyżej 120% do 150%	10%	20%
Powyżej 150% do 180%	20%	30%
Powyżej 180% do 200%	30%	40%
Powyżej 200% do 250%	40%	50%
Powyżej 250% do 300%	50%	70%
Powyżej 300% do 400%	60%	100%
Powyżej 400%	100%	100%

Źródło: Uchwała Nr XIII/101/16 Rady Gminy Lipno z dnia 18 lutego 2016 r. zmieniana przez Uchwałę Nr XX/111/2020 Rady Gminy Lipno z dnia 8 grudnia 2020 r.

W 2019 roku usługi opiekuńcze świadczone były dla 6 osób, natomiast specjalistyczne usługi opiekuńcze dla 5 osób.

3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Rodzina to podstawowa jednostka społeczna, na której opiera się istnienie całego społeczeństwa. Jest powołana do rozwoju jednostkowego i najpełniej kształtuje życie człowieka. To najlepsze naturalne środowisko, w którym dziecko jest otoczone opieką oraz ma możliwość rozwijania swoich umiejętności i zaspokajania podstawowych potrzeb.

Właściwemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać bardzo dużo czynników, wśród których istotną rolę odgrywają dysfunkcje społeczne. Główne źródła dezorganizacji rodzin stanowią: przemoc, alkoholizm, narkomania, długotrwałe bezrobocie czy ubóstwo. Takie zjawiska są przyczyną problemów z brakiem integracji i rozwoju przestrzeni sąsiedzkiej. Jeżeli w rodzinie pojawiają się powyższe dysfunkcje, odpowiednie instytucje i służby zobligowane są do podjęcia na jej rzecz odpowiednich działań. Należy wspierać rodzinę, by przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie.

Zastosowane rozwiązania powinny polegać na kooperacji różnych podmiotów wsparcia społecznego, głównie po to, aby udzielona pomoc dawała jak największe prawdopodobieństwo dobrego rozwiązania problemów rodzin dysfunkcyjnych. Oprócz wsparcia finansowego powinno uwzględnić się również pomoc psychologów, pedagogów czy policji, po to, by walczyć z trudnościami i rozwijać umiejętności wychowawcze rodzin oraz budować więzi rodzinne.

W przypadkach bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych rodziny mogą liczyć na wsparcie ze strony GOPS. W poniższej tabeli przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin i osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej w wyniku bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na terenie gminy na przestrzeni badanego okresu zmniejszyła się o 69,23%, a liczba osób w tych rodzinach o 64,07%.

Tabela 29. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie gminy Lipno

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	52	38	29	23	16
Liczba osób w rodzinach	167	114	96	81	60

Źródło: Dane GOPS w Lipnie

Liczba rodzin otrzymująca pomoc z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa w gminie Lipno na przestrzeni badanego okresu zmniejszyła się o 38,10%, a liczba osób w tych rodzinach o 38,20%. Natomiast liczba rodzin wielodzietnych otrzymująca pomoc zmniejszyła się o 35,53%, a liczba osób w tych rodzinach o 36,63%.

Tabela 30. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności na terenie gminy Lipno

Wyszczególnienie	Liczba rodzin					Liczba osób w tych rodzinach				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Potrzeba ochrony macierzyństwa	84	79	75	70	52	479	456	428	390	296
w tym: wielodzietność	76	77	71	65	49	445	448	412	370	282

Źródło: Dane GOPS w Lipnie

ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE „RODZINA 500+”

Gmina Lipno działa zgodnie z realizowanym na terenie całego kraju programem wsparcia dla rodzin wychowujących dzieci „Rodzina 500 Plus”, który reguluje ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2019 r. poz. 2407). Program polega na wypłacaniu rodzinom świadczeń wychowawczych w wysokości 500,00 zł miesięcznie na dziecko, co ma zapewnić częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od 1 lipca 2019 roku programem objęto wszystkie dzieci do 18 roku życia bez względu na dochody uzyskiwane przez rodzinę. Świadczenie to można otrzymać, składając wniosek do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipnie.

W roku 2019 wydano łącznie 123 decyzje dotyczących świadczenia wychowawczego. Liczba rodzin pobierających świadczenie wychowawcze wyniosła 1 315. W odniesieniu do roku 2018 wzrosła o 336 rodzin, co głównie było spowodowane zmianą przepisów związanych ze zniesieniem kryterium dochodowego na pierwsze dziecko.

JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA „BECIKOWE”

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, przysługująca na każde urodzone żywe dziecko zależy od dochodu rodziny, który w przeliczeniu na osobę nie może przekroczyć kwoty 1 922 zł. Drugim warunkiem jest dostarczenie zaświadczenia wystawionego przez lekarza lub położną potwierdzającego pozostawanie kobiety pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porody (wymóg dotyczy tylko biologicznych rodziców). Wyżej wymienione świadczenie przysługuje na wniosek złożony w terminie do 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, a w przypadku gdy wniosek dotyczy dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego – w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia dziecka opieką albo przysposobienia, nie później niż do ukończenia przez dziecko 18 roku życia. Wniosek złożony po terminie pozostaje bez rozpoznania. Wysokość świadczenia wynosi 1 000 zł i jest ono wydawane jednorazowo.

W roku 2019 Gmina Lipno wypłaciła 110 jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka.

ŚWIADCZENIE PIELEGNACYJNE

Od 1 stycznia 2010 r. przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego nie jest uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego. Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:

1. matce albo ojcu;
2. innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359) ciąży obowiązek alimentacyjny;
3. opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, która wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka):
  - jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Osobie innej niż spokrewniona w pierwszym stopniu, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, pod warunkiem, że nie ma osoby spokrewnionej w pierwszym stopniu albo, gdy osoba ta nie jest w stanie sprawować opieki nad osobą niepełnosprawną.

Świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli:

1. osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego;
2. osoba wymagająca opieki:
  - pozostaje w związku małżeńskim,
  - została umieszczona w rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej z dzieckiem, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, albo w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu, z wyjątkiem zakładów opieki zdrowotnej;
3. osoba w rodzinie ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury na to dziecko;
4. osoba w rodzinie ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego albo do świadczenia pielęgnacyjnego na to lub na inne dziecko w rodzinie;
5. na osobę wymagającą opieki członek rodziny jest uprawniony za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

W roku 2019 Gmina Lipno wypłaciła 770 świadczeń pielęgnacyjnych, o 48 więcej niż w roku poprzednim.

FUNDUSZ ALIMENTACYJNY

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego jest wypłacane na dziecko, jeśli jeden z rodziców dziecka nie płaci alimentów. Świadczenie wypłaca gmina właściwa ze względu na zamieszkanie dziecka i przysługuje osobie uprawnionej:

- do ukończenia 18 roku życia;
- do ukończenia nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia;
- bezterminowo, jeśli osoba uprawiona legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności

Wysokość świadczenia uzależniona jest od wysokości zasądzonych alimentów, jednak nie może być wyższa niż 500 zł na dziecko.

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego może otrzymać osoba, która spełnia kryterium dochodowe, które od 1 października 2020 do września 2021 roku wynosi 900 zł na osobę w rodzinie. Świadczenia nie będą przysługiwać w wypadku, gdy:

- osoba uprawniona ukończyła 18 rok życia i nie uczy się w szkole lub szkole wyższej;
- osoba uprawniona ukończyła 25 rok życia i nie legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- dochód na osobę w rodzinie przekracza kryterium dochodowe;
- egzekucja alimentów okazała się skuteczna;
- osoba uprawniona zawarła związek małżeński;
- osoba uprawniona została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie lub w pieczy zastępczej.

Gmina w każdej chwili może wstrzymać wypłatę świadczenia z funduszu alimentacyjnego, mimo że jest ono przyznawane na określony okres czasu. Stanie się to, gdy:

- osoba uprawniona odmówi udzielenia bądź nie udzieli w wyznaczonym terminie wyjaśnień, co do okoliczności mających wpływ na prawo do świadczeń,
- osoba uprawniona odmówi udzielenia organowi prowadzącemu postępowanie egzekucyjne informacji mających wpływ na skuteczność egzekucji lub udzieli informacji nieprawdziwych,
- osoba uprawniona nie podejmuje świadczeń przez trzy kolejne miesiące kalendarzowe.

Liczbę świadczeń z funduszu alimentacyjnego na terenie gminy Lipno przedstawiono poniżej.

Tabela 31. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego na terenie gminy Lipno w latach 2018-2019

Wyszczególnienie	2018	2019
Liczba rodzin [szt.]	62	59
Liczba osób w rodzinach [osoba]	108	108
Liczba świadczeń [szt.]	1 335	1 232
Wydatki [zł]	441 912	409 740

Źródło: Raport o stanie gminy za 2019 rok

W 2019 roku liczba dłużników alimentacyjnych w gminie wyniosła 101 osób. W sprawach dotyczących świadczeń z funduszu alimentacyjnego i zwrotów należności przez dłużników alimentacyjnych wydano 95 decyzji.

ŚWIADCZENIE „DOBRY START”

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie realizuje rządowy program „Dobry start”. Zgodnie z brzmieniem rozporządzenia Rady Ministrów z 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. z 2018 r. poz. 1061) świadczenie przysługuje raz w roku w kwocie 300 zł. na dziecko uczące się w szkole, aż do ukończenia przez nie 20. roku życia. Dzieci niepełnosprawne, uczące się w szkole, otrzymują świadczenie do ukończenia przez nie 24. roku życia. Świadczenie to przysługuje rodzicom, opiekunom faktycznym, opiekunom prawnym, rodzinom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka, dyrektorom placówek opiekuńczo-wychowawczych, dyrektorom regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych – raz w roku na dziecko oraz osobom uczącym się – raz w roku bez względu na dochód rodziny. „Dobry start” nie przysługuje natomiast dzieciom lub osobom uczącym się umieszczonym w domu pomocy społecznej, schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, areszcie śledczym, zakładzie karnym, szkole wojskowej lub innej szkole, jeżeli instytucje te zapewniają nieodpłatnie pełne utrzymanie, bądź na dziecko z tytułu rozpoczęcia rocznego przygotowania przedszkolnego (zerówka).

W roku 2019 złożonych zostało 1 078 wniosków o ustalenie prawa do świadczenia dobry start. Liczba przyznanych świadczeń dobry start w roku 2019 wyniosła 1 636. Liczba dzieci objętych programem dobry start wyniosła 1 634. W porównaniu do roku 2018 nastąpił wzrost liczby świadczeń i ponoszonych wydatków na nie.

USTAWA „ZA ŻYCIEM”

Jest to ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin. Jednorazowe świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu, opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. Świadczenie to przysługuje z tytułu urodzenia się żywego dziecka posiadającego zaświadczenie potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu wystawione przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego posiadającego specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie położnictwa i ginekologii, perinatologii lub neonatologii. Jednorazowe świadczenie przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu.

W roku 2019 na obszarze gminy wypłacono 2 jednorazowe świadczenie „Za Życiem” na kwotę 8 000,00 zł.

ASYSTENT RODZINY

Asystent rodziny towarzyszy jej przez pewien czas, udziela niezbędnego wsparcia, pomaga wprowadzać zmiany w myśleniu i zachowaniu. Wszystko to ma na celu dostosowanie środowiska rodzinnego do prawidłowego rozwoju dzieci i zapewnieniu im niezbędnego bezpieczeństwa.

Zadaniami asystenta rodziny są:

- prowadzenie poradnictwa i edukacji dla rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej oraz udzielenia informacji na temat pomocy świadczonej przez właściwe instytucje rządowe, samorządowe i organizacje pozarządowe,
- udzielenie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, a dokładnie w znalezieniu pracy, podnoszeniu kwalifikacji zawodowych oraz zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,
- sporządzenie planu pracy z rodziną we współpracy z zespołem interdyscyplinarnym,
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- sporządzanie na wniosek Sądu opinii o rodzinie i jej członkach,
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Od stycznia 2017 roku zgodnie z ustawą z 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2020 r. poz.1329) kobieta w ciąży i jej rodzina, w której przyjdzie albo przyszło na świat ciężko chore dziecko; kobiety, które otrzymały informacje o tym, że ich dziecko może umrzeć w trakcie ciąży lub porodu; kobiety, których dziecko zmarło bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych, a także kobiety, które po porodzie nie oddadzą dzieci do domu dziecka, mają prawo do skorzystania ze wsparcia asystenta rodziny. Zgodnie z przepisami rodzina jest uprawniona do porad w zakresie:

- przewyciężenia trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka,
- wsparcia psychologicznego,
- pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych,
- dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

Szczegółowe informacje na temat współpracy z asystentem rodziny na terenie gminy w roku 2019 prezentuje tabela poniżej.

Tabela 32. Współpraca z asystentem rodziny w 2019 roku na terenie gminy Lipno

Wyszczególnienie		2019
Liczba rodzin które korzystały z usług asystenta rodziny		12
w tym:	zobowiązane przez Sad	7
Liczba rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny		12
w tym:	do 3 miesięcy	1
	powyżej 3 do 12 miesięcy	1
	powyżej roku	10
Liczba rodzin, z którymi asystent zakończył pracę		4
w tym:	ze względu na uzyskanie pełnoletności dzieci	1
	ze względu na zaprzestanie współpracy (brak efektów)	2
	ze względu na zmianę miejsca zamieszkania	1

Źródło: Raport o stanie gminy za 2019 rok

Ponadto asystent rodziny w 2019 roku w ramach współpracy z policją, odbył 9 wizyt wspólnie z policjantem dzielnicowym, 29 razy kontaktował się z placówkami oświatowymi tj. pedagogami i wychowawcami ze szkół w następujących miejscowościach: Radomice, Karnkowo, Trzebiegoszcz, SP 2 Lipno i Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym w Wielgiem oraz współpracował z Poradnią Psychologiczno- Pedagogiczną w Lipnie. W związku z podjętymi działaniami w 12 rodzinach objętych pomocą asystenta w 2019 roku z pomocy Poradni skorzystało 17 dzieci. Troje dzieci brało udział w zajęciach wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka. Odbyło się 68 spotkań z kuratorami w ramach współpracy mającej na celu pomóc rodzinie w prawidłowym funkcjonowaniu w społeczeństwie.

Dodatkowo dzięki przystąpieniu do projektu „Rodzina w centrum” realizowanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lipnie 11 rodzin korzystało systematycznie z fachowych porad psychologów oraz pedagogów w zakresie zdobywania i pogłębiania wiedzy odnośnie stosowania prawidłowych metod wychowawczych wobec dzieci. W ramach projektu rodziny skorzystały także z porad psychiatrycznych, terapii rodzinnej, warsztatów wzmacniających kompetencje rodzicielskie oraz zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci. Dzieci brały udział w warsztatach „Moje emocje”. Jedno dziecko skorzystało z wyjazdu na kolonie z programu realizowanego poprzez dofinansowanie zadania publicznego w zakresie organizacji wypoczynku letniego dzieci i młodzieży z terenu woj. kujawsko-pomorskiego w dniach 23.07.2019 r.- 05.08.2019 r.

KARTA DUŻEJ RODZINY

Karta Dużej Rodziny to rządowy program finansowany ze środków budżetu państwa, skierowany do rodzin mających na utrzymaniu co najmniej troje dzieci, niezależnie od tego jakim dochodem dysponuje rodzina. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mogą korzystać z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Karta

Dużej Rodziny przyznawana jest bezpłatnie, przy czym wyjątek stanowi wydanie duplikatu oraz wydanie karty w formie elektronicznej, w przypadku gdy: członkowi rodziny wielodzietnej, na jego wniosek, wydana już została wyłącznie karta tradycyjna i następnie członek rodziny wielodzietnej wnioskuje o kartę elektroniczną albo członkowi rodziny wielodzietnej, na jego wniosek, udostępniona już została karta elektroniczna i następnie członek rodziny wielodzietnej wnioskuje o wydanie karty tradycyjnej.

W 2019 roku GOPS w Lipnie przyjął 153 wnioski o wydanie Karty Dużej Rodziny, 4 wnioski o przedłużenie kart i 1 wniosek o wydanie duplikatu karty.

ŚWIADCZENIA RODZINNE

Świadczenia rodzinne realizowane są na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 111), Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 czerwca 2019 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczenia wychowawczego oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach niezbędnych do ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego (Dz.U. z 2019 r. poz. 1177), Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 lipca 2018 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny i specjalny zasiłek opiekuńczy, wysokości świadczeń rodzinnych oraz wysokości zasiłku dla opiekuna (Dz.U. z 2018 r. poz. 1497).

W 2019 roku na obszarze gminy ze świadczeń rodzinnych korzystało 1 008 rodzin. W porównaniu do roku poprzedniego nastąpił spadek o 33 rodziny.

ZASIŁEK DLA OPIEKUNÓW

W dniu 15 maja 2014 r. weszła w życie ustawa z 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U z 2020 r. poz. 1297), w której określono warunki nabywania oraz zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekunów osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012 r. poz. 1548 oraz Dz.U. z 2013 r. poz. 1557) z dniem 1 lipca 2013 r.

Zasiłek dla opiekuna przysługuje:

- za okresy od dnia 1 lipca 2013 r. do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie ustawy, w których osoba spełniała warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r., poz.

111) w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego);

- od dnia wejścia w życie ustawy, jeżeli osoba spełnia warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego)

W roku 2019 zasiłki dla opiekunów pobierało 38 osób.

ŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE

Od stycznia 2016 r. świadczenie rodzicielskie należy do katalogu świadczeń rodzinnych. Postępowanie w sprawie przyznania świadczeń rodzicielskich kończy się wydaniem decyzji administracyjnej.

Świadczenie rodzicielskie to wypłacane po urodzeniu dziecka wsparcie finansowe dla rodziców, którzy nie mają uprawnień do zasiłku macierzyńskiego (nie podlegają ubezpieczeniu chorobowemu). Mogą więc z niego skorzystać m. in. studenci, osoby bezrobotne (niezależnie od tego czy są zarejestrowane w urzędzie pracy czy nie), osoby pracujące na podstawie umów zlecenia i o dzieło oraz rolnicy.

Zasadniczo świadczenie przysługuje matce dziecka. Świadczenie rodzicielskie przysługuje również ojcu dziecka w przypadku:

- skrócenia okresu pobierania świadczenia rodzicielskiego na wniosek matki dziecka po wykorzystaniu przez nią tego świadczenia za okres co najmniej 14 tygodni od dnia urodzenia dziecka,
- śmierci matki dziecka,
- porzucenia dziecka przez matkę.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje także:

- opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka) w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia;
- rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec

którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia;

- osobie, która przysposobiła dziecko, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia.

Świadczenie rodzicielskie wynosi 1 000 zł netto miesięcznie i jest przyznawane niezależnie od dochodu rodziny.

Świadczenie rodzicielskie nie przysługuje w następujących przypadkach:

- nie otrzymają go osoby otrzymujące zasiłek macierzyński;
- w momencie, gdy jeden rodzic otrzymuje zasiłek macierzyński, drugi rodzic/opiekun nie będzie mógł skorzystać ze świadczenia rodzicielskiego;
- świadczenie nie będzie przysługiwać również wtedy, gdy rodzice/opiekunowie korzystają z tego typu świadczeń z tytułu urodzeniu dziecka w innych systemach niż powszechny system ubezpieczeniowy (np. funkcjonariusze służb mundurowych);
- gdy dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej (w przypadku matki lub ojca lub osoby, która przysposobiła dziecko);
- gdy rodzic/opiekun nie sprawuje lub zaprzestał sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, np. w związku z wykonywaniem pracy zarobkowej uniemożliwiającej sprawowanie tej opieki;
- gdy w związku z wychowywaniem / opieką nad tym samym dzieckiem jest już ustalone prawo do świadczenia rodzicielskiego, dodatku do zasiłku rodzinnego w okresie urlopu wychowawczego, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna;
- gdy osobom uprawnionym do świadczenia rodzicielskiego przysługuje za granicą świadczenie o podobnym charakterze do świadczenia rodzicielskiego, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Osoba pobierająca świadczenie rodzicielskie nie może jednocześnie wykonywać pracy, która uniemożliwia jej sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem.

W roku 2019 Gmina Lipno wypłaciła 534 świadczeń rodzicielskich.

PIECZA ZASTĘPCZA

Obowiązująca od dnia 1 stycznia 2012 r. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.) reguluje kwestie związane z pomocą dziecku i rodzinie przez państwo i samorządy. Na terenie gminy

systematycznie opracowywany i wdrażany jest na kolejne lata Gminny Program Wspierania Rodziny.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełnienia tych funkcji. System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych organ wykonawczy gminy zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny;
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomocy w integracji rodziny;
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążeniu do reintegracji rodziny;

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Wsparcie następuje za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej oraz instytucjonalnej. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia Sądu. Objęcie dziecka pieczą zastępczą następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletności. Osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywająca w pieczy zastępczej rodzinnej lub instytucjonalnej może pozostać w pieczy za zgodą odpowiednio rodziny zastępczej lub dyrektora placówki, nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia. Osoba ta musi spełniać określone warunki:

- kontynuuje naukę szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni, u pracodawcy,
- legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i kontynuuje naukę w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni, na kursach, jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia, u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego.

Dziecko pozbawione w części lub w całości opieki rodzicielskiej może być umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Gmina Lipno w roku 2019 w całości ze środków własnych sfinansowała pobyt 10 dzieci w rodzinach zastępczych oraz pobyt 6 dzieci w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Ponadto Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie w 2019 roku brał udział w realizacji ogłoszonym przez Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej programie osłonowym „Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2019”.

3.2.6. Uzależnienia

Uzależnienie to odczuwalny przez osobę przymus zażywania określonych środków, które mogą powodować skutki niebezpieczne dla zdrowia lub życia.

Przyczyny uzależnień mogą być:

- psychospołeczne – zaburzone oddziaływanie środowiska rodzinnego i szkolno-wychowawczego, czego przyczyną są różnorodne niepowodzenia w życiu (w sferze zawodowej lub osobistej), co w konsekwencji może doprowadzić do wycofania się jednostki w świat iluzji,
- biopsychiczne – zaburzenia emocjonalne i związana z nimi podatność na uzależnienia, zaburzony rozwój osobowości, nadpobudliwość psychiczna,
- kulturowe – potrzeba odniesienia sukcesu, zbyt mała ilość rozrywek, brak atrakcyjnych zajęć, brak celów i perspektyw, ogólna dostępność środków odurzających, sprzeciw wobec obowiązujących i społecznie akceptowanych systemów norm i wartości.

Najczęściej występującymi uzależnieniami jest alkoholizm i narkomania. Nadużywanie alkoholu, czy sięganie po narkotyki jest bardzo poważnym problemem społecznym, który prowadzi do wzrostu przemocy w rodzinie i przestępczości. Efektem tego może być także izolacja społeczna i problemy finansowe. Niestety te uzależnienia zbierają swoje żniwo wśród młodzieży i dzieci, które zafascynowane panującą modą sięgają po używki. Przeciwdziałanie więc temu zjawisku musi opierać się na współpracy wielu instytucji.

Na przestrzeni analizowanego okresu liczba rodzin otrzymująca pomoc z powodu uzależnień od alkoholu zmniejszyła się o 2 rodziny, tj. 33,33%, a liczba osób w tych rodzinach o 57,37%. Uzależnienie alkoholowe jest dużo bardziej powszechnym problemem od uzależnienia od narkotyków wśród rodzin na terenie gminy Lipno, ponieważ w tym samym okresie jedynie w roku 2017 zanotowano tylko jedną osobę będącą beneficjentem pomocy GOPS w Lipnie z powodu uzależnienia od narkotyków.

Tabela 33. Liczba beneficjentów pomocy GOPS w Lipnie z powodu uzależnień od alkoholu i narkotyków w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Alkoholizm					
Liczba rodzin	6	5	9	7	4
Liczba osób w rodzinach	25	13	20	16	9
Narkomania					
Liczba rodzin	0	0	1	0	0
Liczba osób w rodzinach	0	0	1	0	0

Źródło: Dane GOPS w Lipnie

Na przestrzeni lat 2015-2019 zauważalny jest spadek liczby osób uzależnionych od alkoholu korzystających z gminnych form pomocy. Liczba udzielonych porad psychologicznych lub psychoterapeutycznych zmniejszyła się o 31,32%. Spadek zanotowała także liczba osób, które podjęły leczenie oraz liczba osób korzystających z różnych form terapii. Spadek o 40,48% zanotowała natomiast liczba dzieci korzystających z programów profilaktycznych oraz objęta działaniami profilaktycznymi w szkołach.

Tabela 34. Uzależnienia alkoholowe na terenie Gminy Lipno

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba udzielonych porad prawnych	0	0	0	0	0
Liczba udzielonych porad psychologicznych/psychoterapeuta	265	237	217	168	182
Liczba osób zgłoszonych na Komisję	18	16	12	1	3
Liczba osób, które zgłosiły się na wezwanie	18	16	12	1	3
Liczba osób, które podjęły leczenie dobrowolnie	18	16	12	1	3
Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie	0	0	0	0	0
Liczba osób korzystających z różnych form terapii	18	16	12	1	3
Liczba dzieci korzystających z programów profilaktycznych w szkołach / Liczba dzieci objęta działaniami profilaktycznymi w szkołach	420	430	511	310	250

Źródło: Dane GOPS w Lipnie

W roku 2019 GOPS w Lipnie w rodzinach z problemami alkoholowymi prowadził profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną w celu wzmocnienia rodziny, która przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. W wyniku współpracy z asystentem 5 osób podjęło leczenie w Poradni Terapii Uzależnień w Lipnie, 1 osoba podjęła leczenie odwykowe na Oddziale Odwykowym w Czerniewicach, 1 osoba poddała się zabiegowi p/alkoholowemu oraz 5 rodzin z którymi współpracuje asystent rodziny skorzystało ze wsparcia psychologa z Punktu Konsultacyjnego działającego przy GKRPA.

Oprócz najczęściej spotykanych uzależnień, czyli alkoholu i narkotyków, można spotkać się także z innymi, którymi są:

- uzależnienie od dopalaczy, które wykazują działania psychoaktywne, a co za tym idzie, wywołują w organizmie stan odurzenia, euforii oraz bardzo często spotykane halucynacje. Niestety dostęp do tej substancji jest prosty i nawet można je zakupić przez Internet. Do negatywnych skutków stosowania dopalaczy należą: bóle głowy, bóle w klatce piersiowej, zaburzenia rytmu serca, bezsenność, problemy z koncentracją, stany lękowe, które w konsekwencji mogą zakończyć się samobójstwem. Leczenie tego uzależnienia wiąże się z ukończeniem programu terapeutycznego i abstynencją, co więcej osoba chora powinna uczestniczyć w tzw. grupach wsparcia;
- uzależnienie od komputera i gier komputerowych, podczas którego osoby (zwłaszcza dzieci i młodzież) wykazują ciągłą potrzebę używania komputera, zwłaszcza do grania w wszelkiego rodzaju gry komputerowe. Bardzo poważnym skutkiem tego jest często nieodróżnianie świata rzeczywistego od fikcji. W ich życiu można również dostrzec problemy społeczne, somatyczne czy psychologiczne, czyli m.in. bardzo widoczne zaniedbywanie obowiązków szkolnych i domowych, zanik więzi rodzinnych czy osłabiona siła wrażliwości moralnej;
- uzależnienie od hazardu, jego znakiem rozpoznawalnym jest nadmierne i regularne uprawianie gier hazardowych. Sytuacja ta prowadzi do zaniedbywania życia społecznego i rodzinnego, a także izolacja osoby, która cierpi na tę przypadłość. Gracz czuje konieczność, by zaspokoić swoją potrzebę w trybie natychmiastowym, co prowadzi do aktów przemocy i przestępstw, których przyczyną jest wewnętrzny przymus zdobycia środków do gry.

Na terenie gminy co roku sporządzany jest **Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii**. Aktualnie obowiązującym jest przyjęty Uchwałą Nr XX/110/2020 Rady Gminy Lipno z dnia 8 grudnia 2020 roku.

Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii na terenie gminy. Program ma na celu tworzenie spójnego systemu działań naprawczych i profilaktyki zmierzającej do zapobiegania powstawaniu nowych problemów alkoholowych i innych uzależnień, oraz zmniejszeniu tych, które aktualnie występują.

Program jest adresowany do mieszkańców gminy Lipno, ze szczególnym uwzględnieniem osób uzależnionych od alkoholu i nadużywających alkoholu, osób uzależnionych od środków psychoaktywnych, a także członków ich rodzin, którzy są bezpośrednio narażeni na przeróżne szkody i zagrożenia wynikające z obecności alkoholu i narkotyków w życiu codziennym. Program obejmuje również działania profilaktyczne skierowane do dzieci oraz młodzieży uczącej się i zamieszkującej na terenie gminy Lipno. Jego zadaniem jest

zapobieganie przedwczesnemu używaniu alkoholu i zażywaniu narkotyków oraz towarzyszącym temu konsekwencjom.

Celami strategicznymi Programu są:

- Zapobieganie powstawaniu nowych problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych,
- Zmniejszanie rozmiarów problemów już istniejących,
- Podwyższanie kompetencji i innych zasobów niezbędnych do radzenia sobie z problemami zażywania środków uzależniających,
- Zmniejszenie poczucia bezradności w poszukiwaniu pomocy.

GOPS w zakresie problemów związanych z uzależnieniami świadczy beneficjentom pomoc finansową i niepieniężną dla osób uzależnionych i współuzależnionych, w miarę możliwości zapewnia pracę socjalną, poradnictwo indywidualne, informuje o możliwości skorzystania z terapii, informuje o poradnictwie specjalistycznym, współorganizuje wypoczynek dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym, pomoc materialna w formie odzieży, opału, posiłku oraz prowadzi działania profilaktyczne w szkołach związane z uzależnieniami.

Zadania ujęte w Gminnym programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii są inicjowane przez **Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lipnie** powołaną przez Wójta Gminy Lipno. Realizuje ona zadania z art. 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.) oraz zadania z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050).

Zadaniami Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych są:

1. Przyjmowanie wniosków o zastosowanie leczenia lub objęcie terapią.
2. Prowadzenie rozmów motywacyjno – interwencyjnych z osobami nadużywającymi alkoholu.
3. Podejmowanie czynności zmierzających do zobowiązania osoby uzależnionej od alkoholu do leczenia w zakładzie leczenia odwykowego.
4. Kierowanie osób nadużywających alkoholu do biegłych w przedmiocie orzekania o uzależnieniu.
5. Składanie wniosków do sądu o orzeczenie obowiązku leczenia odwykowego.
6. Uczestniczenie w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Grup Roboczych.
7. Podejmowanie działań zmierzających zapobieganiu przemocy w rodzinie.
8. Kierowanie osób uzależnionych i uwikłanych w przemoc domową do specjalistów i instytucji świadczących usługi specjalistyczne.

9. Inicjowanie działań na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży.
10. Podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym ze szczególnym naciskiem na promocję zdrowego stylu życia, kierowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych.
11. Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych.
12. Kontrola punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
13. Organizacja i współorganizacja szkoleń, warsztatów i imprez profilaktycznych.
14. Współpraca z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Zespołem Interdyscyplinarnym, Sądem Rejonowym, Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną, Komendą Powiatową Policji oraz innymi instytucjami, a także ze szkołami z terenu gminy, w których realizowane są programy profilaktyczne oraz podejmowane są działania o tematyce profilaktycznej, prelekcje i konkursy.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lipnie oraz koordynator spotyka się na posiedzeniach co najmniej raz w miesiącu. W roku 2019 Komisja odbyła łącznie 15 posiedzeń z których sporządzono protokoły.

Przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działa również **Punkt Konsultacyjny**, który udziela pomocy ze strony psychologa oraz instruktora terapii uzależnień osobom i rodzinom, w których występuje problem uzależnień.

Na terenie gminy wiejskiej oraz miasta Lipna brak jest Oddziału Odwykowego dla uzależnionych od alkoholu. Istniejący w SP ZOZ II Oddział Psychiatryczny prowadzi jedynie diagnozę, leczenie farmakologiczne i detoksykację osób uzależnionych. Z tego powodu osoby uzależnione, które dobrowolnie chcą podjąć leczenie odwykowe, jak i osoby uzależnione wobec których jest orzeczenie Sądu kierowane są na terapię do Poradni Uzależnień od Alkoholu w Lipnie oraz do Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnień i Współuzależnień w Toruniu.

3.2.7. Bezdomność

Osoba bezdomna to osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

W latach 2015-2019 liczba osób otrzymujących pomoc z powodu bezdomności kształtowała się na względnie stałym poziomie, z wyjątkiem roku 2018 gdzie zanotowała wzrost do 11 osób.

Tabela 35. Beneficjenci pomocy GOPS w Lipnie z powodu bezdomności

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	8	7	7	11	9
Liczba osób w rodzinach	8	7	7	11	9

Źródło: Dane GOPS w Lipnie

Zgodnie z informacjami uzyskanymi z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipnie, na terenie gminy w latach 2015-2018 liczba bezrobotnych ulegała wahaniom. W przeważającej większości osoby bezdomne stanowili niepełnosprawni mężczyźni.

Tabela 36. Osoby bezdomne na terenie gminy w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	
Liczba osób bezdomnych	8	4	7	11	9	
w tym:	kobiety	0	0	1	1	2
	mężczyźni	8	4	6	10	7
	niepełnosprawni	1	1	3	8	8

Źródło: Dane GOPS w Lipnie

W roku 2019 Gmina poniosła koszty z powodu umieszczenia 8 osób bezdomnych w schroniskach dla osób bezdomnych i schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi.

3.2.8. Przemoc w rodzinie

Przemocą w rodzinie można określić zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie lub skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody. Najczęstszymi przyczynami przemocy są: konflikty rodzinne, destrukcja podstawowych funkcji rodziny, rozwody oraz upadek dobrych obyczajów w rodzinach. Ponadto zjawiskiem często towarzyszącym przemocy w rodzinie jest alkoholizm i narkomania. Ofiarami są zazwyczaj kobiety, dzieci, osoby starsze, rzadziej mężczyźni.

Wyróżniamy następujące podstawowe formy przemocy:

- fizyczna – zaliczamy do niej zachowania agresywne, o różnym stopniu nasilenia, odnoszące się do ciała, np. wymierzanie policzków, kopanie itp.,
- seksualna – zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych (gwałt)
- psychiczna – słowne lub niewerbalne groźby użycia przemocy wobec osoby, ten rodzaj przemocy przejawia się m.in. w zastraszaniu, poniżaniu itp.,
- ekonomiczna – celowe niszczenie czyjejs własności, pozbawianie jej środków do życia czy też stwarzanie warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby, np.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia,

kradzież, przeglądanie dokumentów, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek „na wspólne konto”, itp.

Z naukowego punktu widzenia istnieją dwa rodzaje przemocy:

- przemoc gorąca – charakteryzuje się agresją fizyczną i słowną, związana jest z odreagowywaniem emocji na osobach najbliższych oprawcy;
- przemoc chłodna – pozbawiona gwałtownych wybuchów, emocji, przypomina najczęściej realizację z góry zaplanowanego scenariusza, często stosowana w imię „wyższych celów” np. konsekwentnego wychowywania dziecka.

Źródło: <http://www.niebieskalinia.info/>; <https://www.ms.gov.pl/>

W poniższej tabeli zaprezentowano liczbę rodzin pobierających pomoc z powodu przemocy w rodzinie. Na przestrzeni lat 2015-2019 jedynie w roku 2015 i 2018 zanotowano rodziny objęte pomocą z powodu przemocy w rodzinie.

Tabela 37. Beneficjenci pomocy GOPS w Lipnie z powodu przemocy w rodzinie

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	2	0	0	1	0
Liczba osób w rodzinach	12	0	0	5	0

Źródło: Dane GOPS w Lipnie

Należy zaznaczyć, że przemoc ze strony osób bliskich często związana jest z brakiem poszukiwania pomocy na zewnątrz i usprawiedliwianiem sprawców.

Zjawisko przemocy w rodzinie jest problemem występującym znacznie częściej niż wskazują na to oficjalne statystyki. Niejednokrotnie doświadczenie przemocy, którą stosują bliskie osoby, oddziałuje na mechanizmy psychologiczne, które to powodują, że osoby dotknięte przemocą usprawiedliwiają sprawców. Wynika z tego, że przyjęte statystyki niestety nie oddają rzeczywistej skali problemu. Przemoc w rodzinie bardzo często nazywa się problemem tzw. czterech ścian, ponadto jest procesem chronicznym i najczęściej bagatelizowanym przez osoby, które dotyka.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie realizując zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie współpracuje z: Policją, Sądem, kuratorami sądowymi, oświatą, ochroną zdrowia oraz Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Analizując dane dotyczące przemocy domowej na terenie gminy w ostatnich latach zauważyć można, że ofiary przemocy to praktycznie we wszystkich przypadkach kobiety. Głównymi sprawcami przemocy domowej są natomiast mężczyźni.

Tabela 38. Dane dotyczące przemocy domowej na terenie gminy Lipno w latach 2015-2019

Wyszczególnienie		2015	2016	2017	2018	2019
Liczba ofiar przemocy domowej		33	44	27	27	22
w tym:	kobiety	23	42	25	27	18
	mężczyźni	0	0	0	0	0
	dzieci	10	0	1	0	2
Liczba sprawców przemocy domowej		33	44	27	27	22
w tym:	kobiety	0	2	26	0	2
	mężczyźni	33	42	1	27	18
	dzieci	0	0	0	0	0
Liczba interwencji domowych dot. przemocy w rodzinie		21	15	19	20	21
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart		25	15	13	20	21

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Lipnie

Na terenie gminy uchwalany jest również **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Gminy Lipno** w celu efektywnego przeciwdziałania przemocy domowej w rodzinie oraz minimalizowania jej negatywnych następstw w życiu społeczeństwa lokalnego.

ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.), zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm., Dz.U. z 2020 r. poz. 1963; Dz.U. z 2019 r. poz. 1690; Dz.U. z 2019 r. poz. 1818; Dz.U. z 2019 r. poz. 2473) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.), chyba, że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

Osoby z gminy Lipno, które doświadczają przemocy, mogą zgłosić się do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, którego celem jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na obszarze gminy.

W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz również kuratorzy sądowi. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie takie jak m.in.

— diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,

- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

W celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie realizowane są spotkania grup roboczych. W ramach spotkań grup roboczych realizowane są zadania: opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

USTAWA ANTYPRZEMOCOWA

Z dniem 30 listopada 2020 roku weszła w życie nowelizacja kodeksu postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 956) tzw. „ustawa antyprzemocowa”. Jedną z głównych zmian jest przyznanie funkcjonariuszom policji i Żandarmerii Wojskowej uprawnienia do wydawania wobec sprawcy przemocy nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i zakazu zbliżania się do jego bezpośredniego otoczenia. Funkcjonariusz ma prawo je wykorzystać zarówno w przypadku skierowania go bezpośrednio na interwencję do osoby stosującej przemoc domową, jak i w sytuacji, gdy pozyska informacje o niepokojących zdarzeniach od jej ofiary. Do tej pory prawo takie posiadał jedynie prokurator oraz sąd, co prowadziło do sytuacji że od zgłoszenia popełnienia przestępstwa przemocy w rodzinie do momentu opuszczenia mieszkania przez sprawcę miało nawet kilka tygodni, w ciągu których sprawca nadal mieszkał razem z ofiarami.

NIEBIESKA KARTA

„Niebieska Karta” jest dokumentem służbowym wypełnianym przez m.in. funkcjonariusza policji, ośrodki pomocy społecznej, gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych czy też ochronę zdrowia w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie. Z racji tego że osoby będące ofiarami przemocy domowej są często zastraszone pod naciskiem sprawcy i odmawiają podawania jakichkolwiek informacji przeciw swojemu oprawcy, podejmowanie interwencji w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Bardzo istotnym faktem jest to, że nie ma możliwości wycofania ani zmiany informacji zawartych w Karcie, nawet na wniosek osoby pokrzywdzonej. „Niebieska Karta” służy dokumentowaniu faktów związanych z przemocą w danej rodzinie i ocenie

zagrożenia dalszą przemocą. Może ona stanowić również silny dowód w sprawach sądowych. Założenie karty nie jest złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa oraz nie stanowi podstawy do wszczęcia postępowania karnego. „Niebieska karta” jest informacją, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy oraz pozwala na uruchomienie dalszych procedur w celu ochrony ofiar przemocy domowej w danej rodzinie.

Na terenie gminy Lipno w roku 2019 sporządzono 21 Niebieskich kart.

3.2.9. Przestępczość

Policja jest organem ścigania, który stoi na straży porządku i bezpieczeństwa. Jest to uzbrojona oraz umundurowana formacja służąca obywatelom, podlegająca ministrowi właściwemu ds. wewnętrznych. Jej głównym celem jest ochrona zdrowia i życia mieszkańców państwa. Również władze gminy są zobowiązane zapewniać obywatelom bezpieczeństwo.

Na terenie gminy swoje zadania wykonuje 2 dzielnicowych Komendy Powiatowej Policji w Lipnie. Głównymi miejscami działań priorytetowych są:

- rejon sklepu spożywczego w miejscowości Krzyżówki, gdzie w godzinach popołudniowych i wieczornych na podstawie zgłoszeń mieszkańców oraz wiedzy dzielnicowego stwierdzono występujący problem zakłócania porządku publicznego,
- rejon sklepów spożywczych znajdujących się na terenie miejscowości Karnkowo oraz obręb bloków mieszkalnych, gdzie głównie w godzinach otwarcia sklepu zdiagnozowano, na podstawie informacji przekazywanych przez mieszkańców, podejrzenie spożywania napojów alkoholowych w miejscach objętych zakazem.

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Lipno w latach 2015-2019. Zgodnie z nimi liczba przestępstw w analizowanym okresie czasu ulega wahaniom i trudno jednoznacznie stwierdzić przyszły trend liczby przestępstw.

Tabela 39. Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy Lipno w latach 2015-2019

Wyszczególnienie		2015	2016	2017	2018	2019
Liczba przestępstw		198	162	214	223	185
w tym:	kradzież rzeczy obcej	21	15	19	18	25
	kradzież z włamaniem	25	15	13	20	21
	rozboje	1	2	1	0	0
	bójki i pobicia	3	1	2	6	1
	uszczerbek na zdrowiu	2	1	0	2	1

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Lipnie

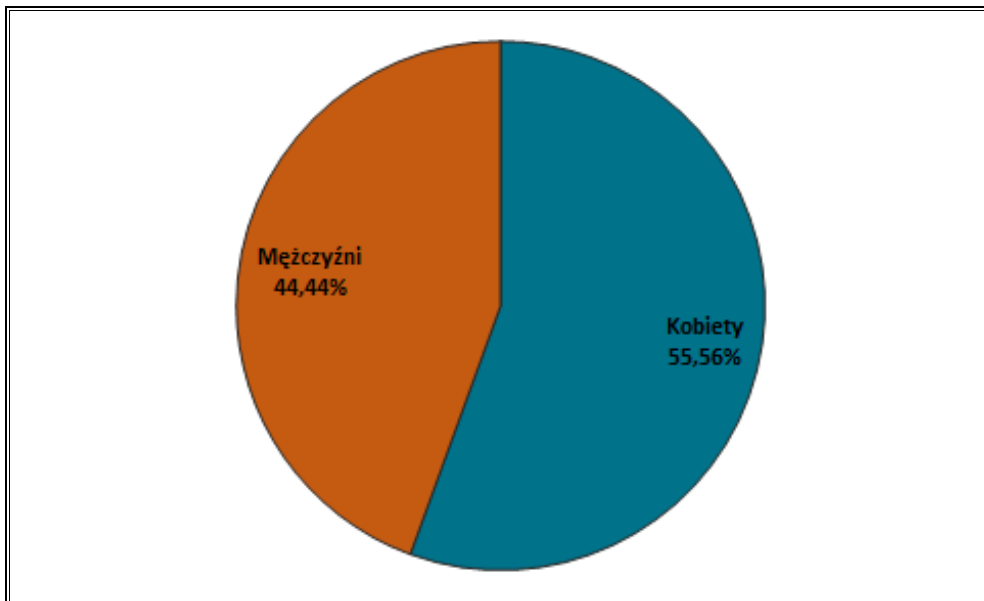
Komenda Powiatowa Policji w Lipnie realizuje również szereg programów i działań profilaktycznych m.in. Program profilaktyczno-prewencyjny poświęcony bezpieczeństwu niechronionych uczestników ruchu drogowego czy różnego rodzaju szkolenia i pogadanki na temat bezpieczeństwa w szkołach.

3.3. Wyniki badania ankietowego

W celu opracowania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Lipno na lata 2021-2025*, na terenie gminy przeprowadzono badanie ankietowe mające na celu rozpoznanie najczęściej występujących według opinii mieszkańców, problemów społecznych oraz kierunków działań prowadzących do ich rozwiązania. Formularz ankietowy składał się z 13 pytań, w tym 12 pytań zamkniętych oraz jednego pytania otwartego. Ankietowani wyrazili swoją opinię również na temat sytuacji społecznej mieszkańców gminy. Pytania dotyczyły dostępu do ochrony zdrowia, ubóstwa, niepełnosprawności, osób starszych, bezpieczeństwa oraz uzależnień.

Ankietę wypełniło 100 osób. Większość respondentów stanowiły kobiety, których udział w ogólnej liczbie badanych wyniósł 55,56%, zaś udział mężczyzn 44,44%.

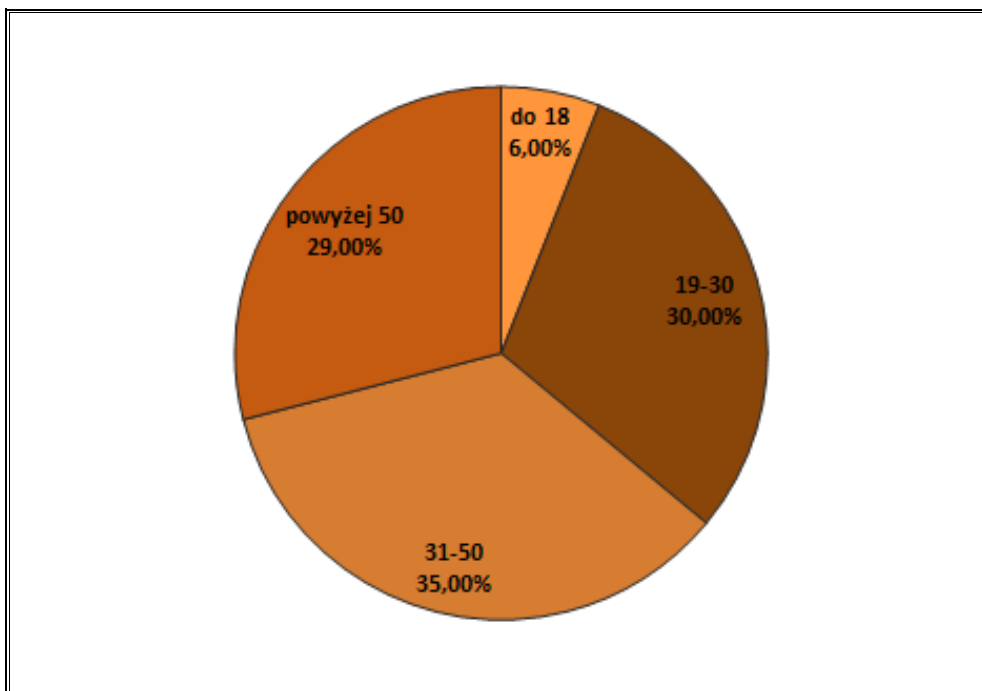
Wykres 8. Ankietowani według płci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Największy odsetek ankietowanych stanowiły osoby w przedziale wiekowym 31-50 (35,00%), kolejnymi grupami były osoby w wieku 19-30 lat (30,00%), osoby w wieku powyżej 50 lat (29,00%), a następnie osoby do 18 roku życia (6,00%).

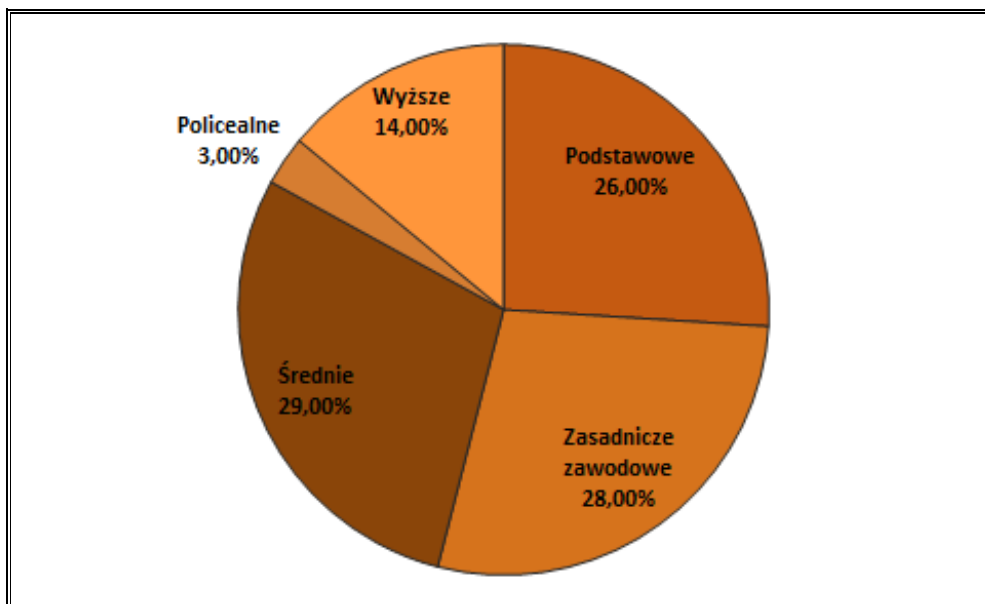
Wykres 9. Ankietowani według wieku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Największą część respondentów stanowiły osoby z wykształceniem średnim (29,00%), następnie osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (28,00%), podstawowym (26,00%), wyższym (14,00%) oraz policealnym (3,00%).

Wykres 10. Ankietowani według poziomu wykształcenia

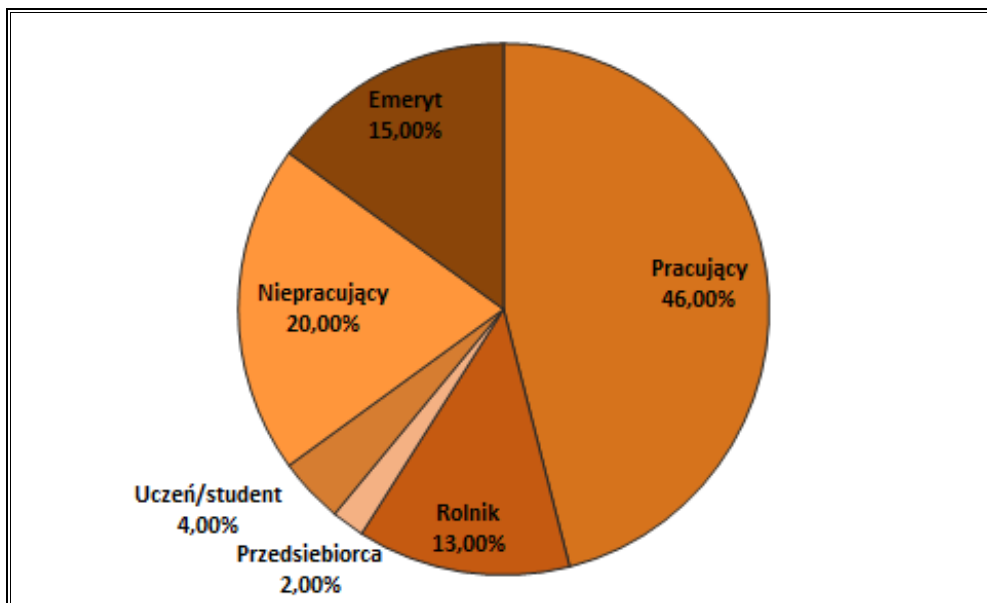

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Największy odsetek ankietowanych stanowiły osoby pracujące (46,00%). Mniej licznymi grupami byli niepracujący (20,00%), emeryci (15,00%), rolnicy (13,00%), uczniowie/studenci (4,00%) i przedsiębiorcy (2,00%).

Wykres 11. Ankietowani według statusu zawodowego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

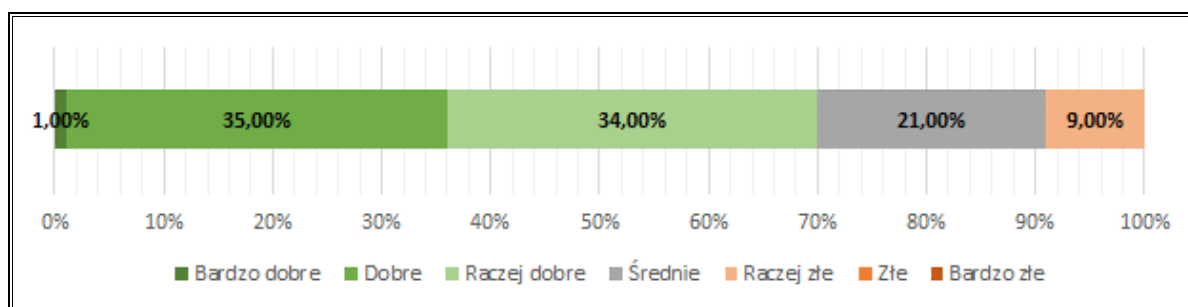
Ocena aktualnych warunków życia na terenie gminy wśród mieszkańców jest zróżnicowana.

Pozytywnie o aktualnych warunkach życia w gminie wypowiedziała się zdecydowana większość ankietowanych – 70,00%, z czego 35,00% określiło je jako dobre, 34,00% jako raczej dobre, a 1,00% najbardziej pozytywnie - jako bardzo dobre.

21,00% respondentów określiła aktualne warunki życia mieszkańców gminy jako średnie.

Odsetek negatywnych odpowiedzi był, niewielki, gdyż zaledwie 9,00% respondentów, określiło obecną sytuację jako raczej złą. Żaden z ankietowanych nie zaznaczył odpowiedzi, że warunki życia na obszarze gminy są złe lub bardzo złe.

Wykres 12. Ocena aktualnych warunków życia mieszkańców

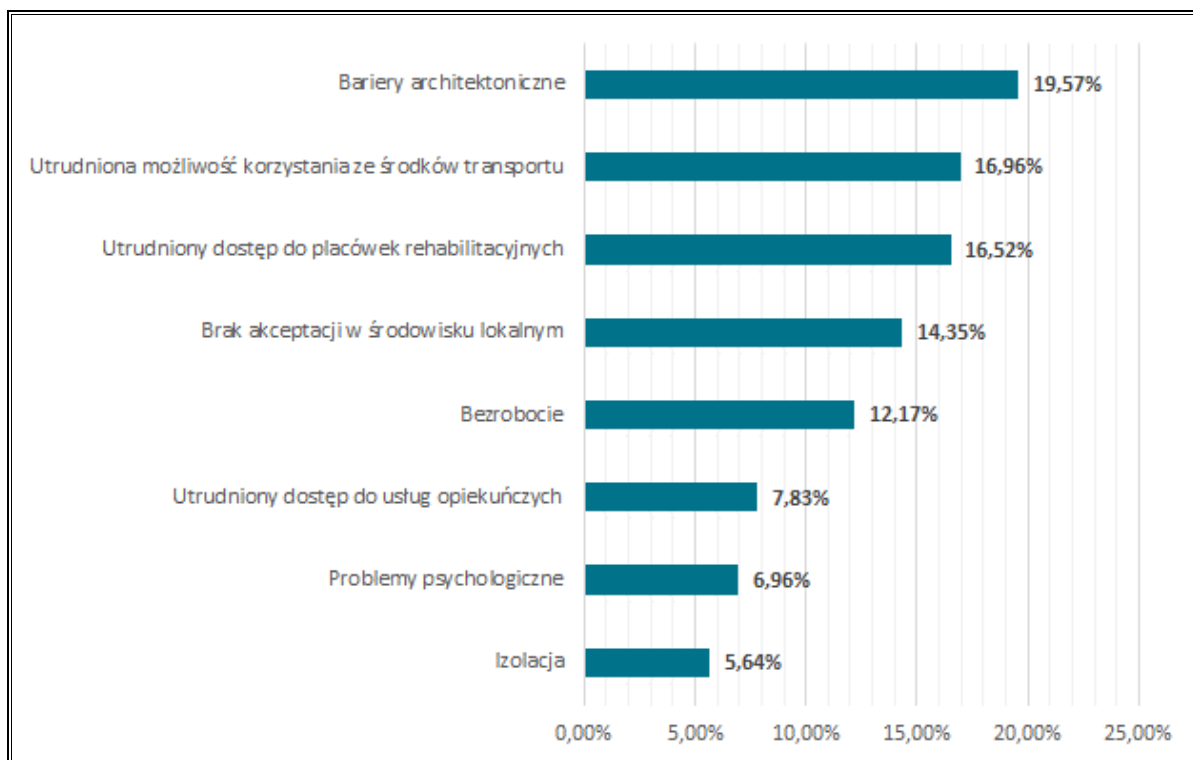

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Zdaniem największej liczby ankietowanych najczęstszym problemem społecznym, na które napotykają w swoim życiu codziennym osoby niepełnosprawne, są bariery architektoniczne, utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu i utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych. Respondenci wskazywali również, w znacznej mierze na: brak akceptacji w środowisku lokalnym, bezrobocie oraz utrudniony dostęp do usług opiekuńczych.

Zauważono również problemy z zakresu: problemów psychologicznych oraz izolacji. Reasumując, niezbędne jest prowadzenie na terenie gminy działań w zakresie niwelacji barier, z jakimi na co dzień spotykają się osoby z niepełnosprawnościami i skierowanie dla nich pomocy w celu poprawy ich sytuacji życiowej.

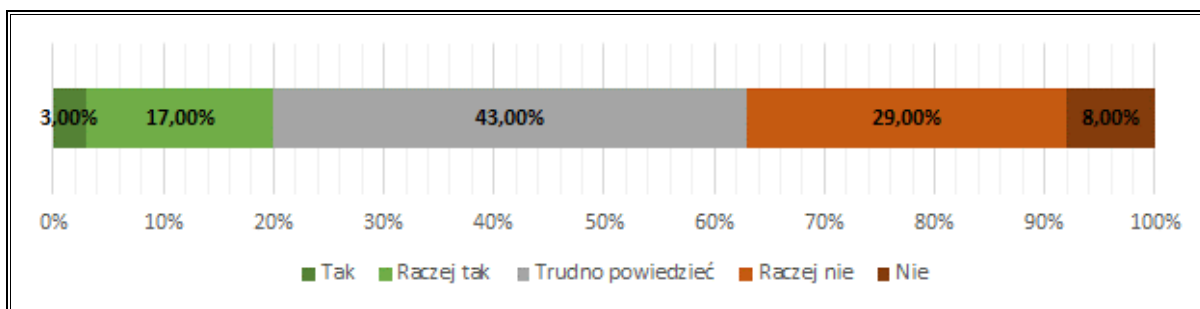
Wykres 13. Problemy społeczne najczęściej spotykające niepełnosprawnych wg ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Pomimo wskazania w poprzednim pytaniu barier, na jakie napotykają się osoby niepełnosprawne, to znaczna część respondentów (43,00%) nie potrafiła jednoznacznie stwierdzić i ocenić wystarczalność kierowanej oferty pomocy dla osób niepełnosprawnych. Jedynie 3,00% pytanym stwierdziło, że oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest wystarczająca, a 17,00% - raczej wystarczająca. Przeciwnego zdania było 29,00% ankietowanych, dla których oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest raczej nie wystarczająca oraz 8,00%, którzy odpowiedzieli, że oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest nie wystarczająca. Podsumowując większość respondentów uważa że osoby niepełnosprawne na obszarze gminy nie otrzymują dostatecznej pomocy.

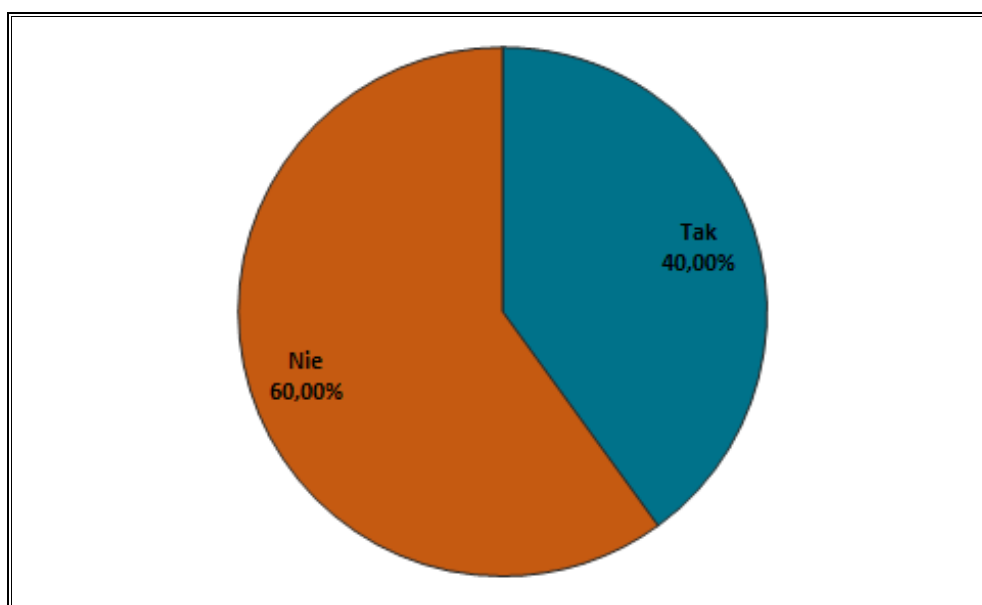
Wykres 14. Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy, został oceniony negatywnie przez respondentów, gdyż aż 60,00% z nich zaznaczyło odpowiedź, że jest on niewystarczający. Przeciwnego zdania było pozostałe 40,00% pytanym. Osoby wypowiadające się negatywnie, argumentowały to przede wszystkim brakiem odpowiedniej ilości placówek specjalistycznych (głównie rehabilitacyjnych) i dogodnym dostępem do nich.

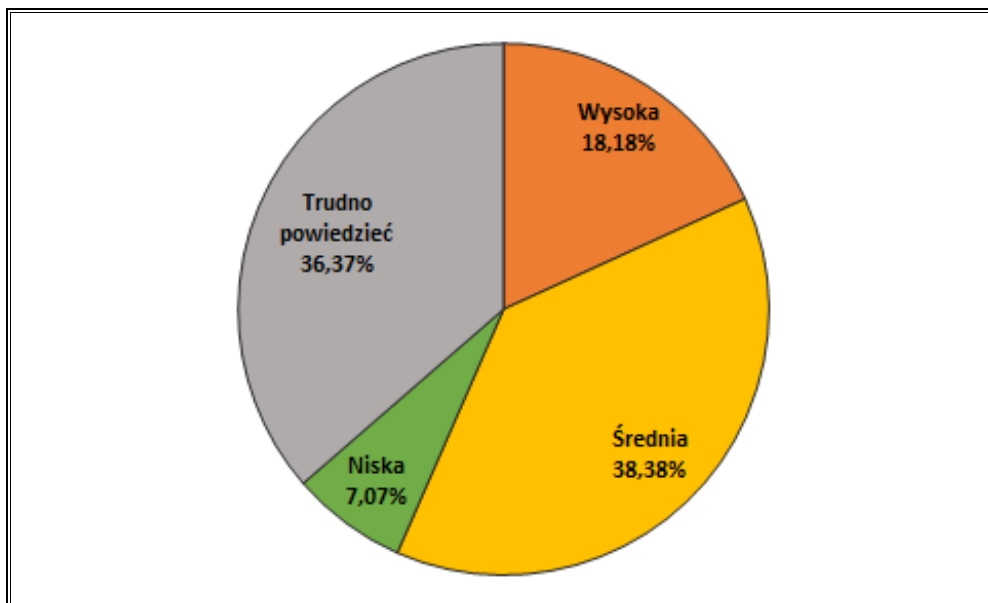
Wykres 15. Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy jest wystarczający?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

W kolejnym pytaniu ankietowali mieli wskazać skale problemu uzależnień na terenie gminy. Największa część respondentów (38,38%) wskazała, że na terenie gminy występuje średni poziom zagrożenia uzależnieniami, 7,07% wskazało na niski poziom, a 18,18% wysoki. Natomiast pozostałe 36,37% nie potrafiło wskazać, jakie właściwie są problemy gminy w zakresie skali problemu uzależnień.

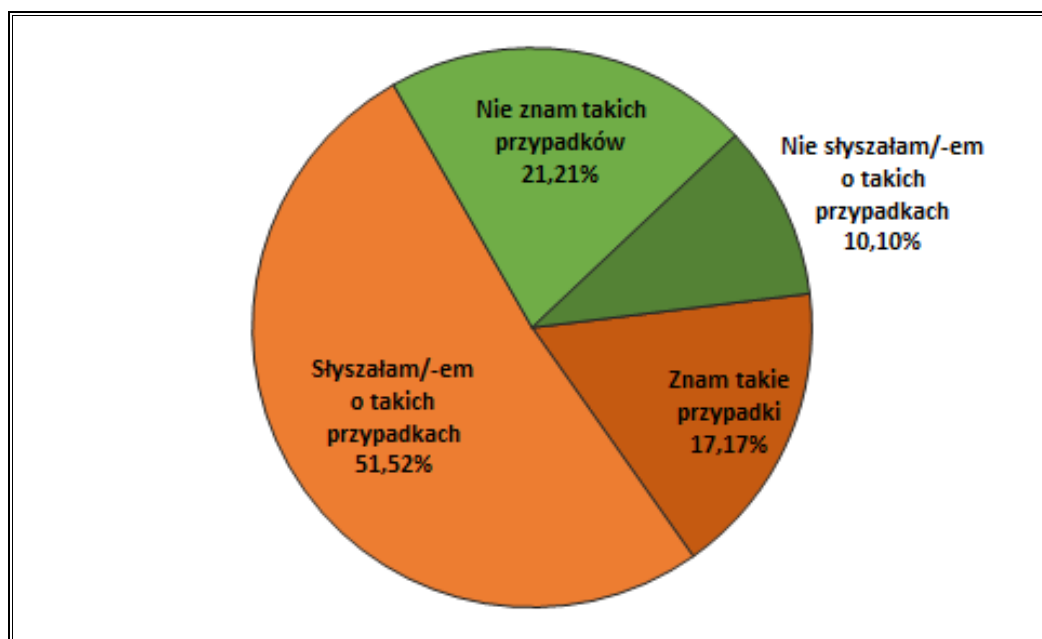
Wykres 16. Skala problemu uzależnień na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Kolejne pytanie w kwestionariuszu dotyczyło problemów przemocy domowej na terenie gminy. Poziom wiedzy na temat takich przypadków był zróżnicowany wśród ankietowych. Największa część respondentów, tj. aż ponad połowa (51,52%) wskazała że słyszała o takich przypadkach, a 17,17%, że zna takie przypadki. Łącznie daje to 68,69% respondentów, którzy spotkali się z problemem przemocy domowej. Pozostała część, tj. 21,21% wskazała, że nie zna takich przypadków, natomiast 10,10% zadeklarowało że nie słyszało o takich przypadkach.

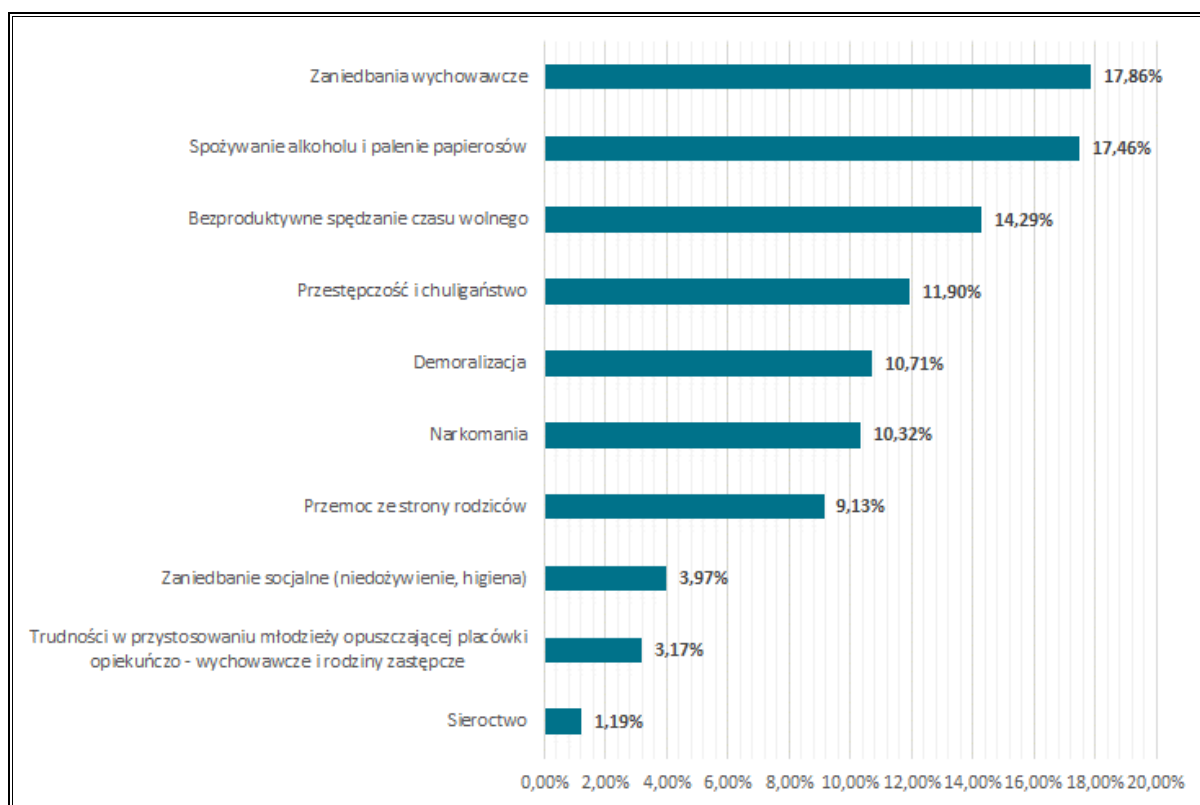
Wykres 17. Zjawisko przemocy domowej na terenie gminy Lipno

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Wśród dzieci i młodzieży najbardziej dostrzeganym przez ankietowanych problemem są zaniedbania wychowawcze, spożywanie alkoholu i palenie papierosów oraz bezproduktywne spędzanie czasu wolnego, co na pewno jest konsekwencją kolejno wskazywanych: przestępczości i chuligaństwa, demoralizacji i narkomanii. Pozostałymi zjawiskami wskazywanymi przez respondentów są: przemoc ze strony rodziców, zaniedbania socjalne (niedożywienie, higiena), trudności w przystosowaniu młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze i rodziny zastępcze oraz sieroctwo.

Wykres 18. Najczęściej dostrzegane negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży

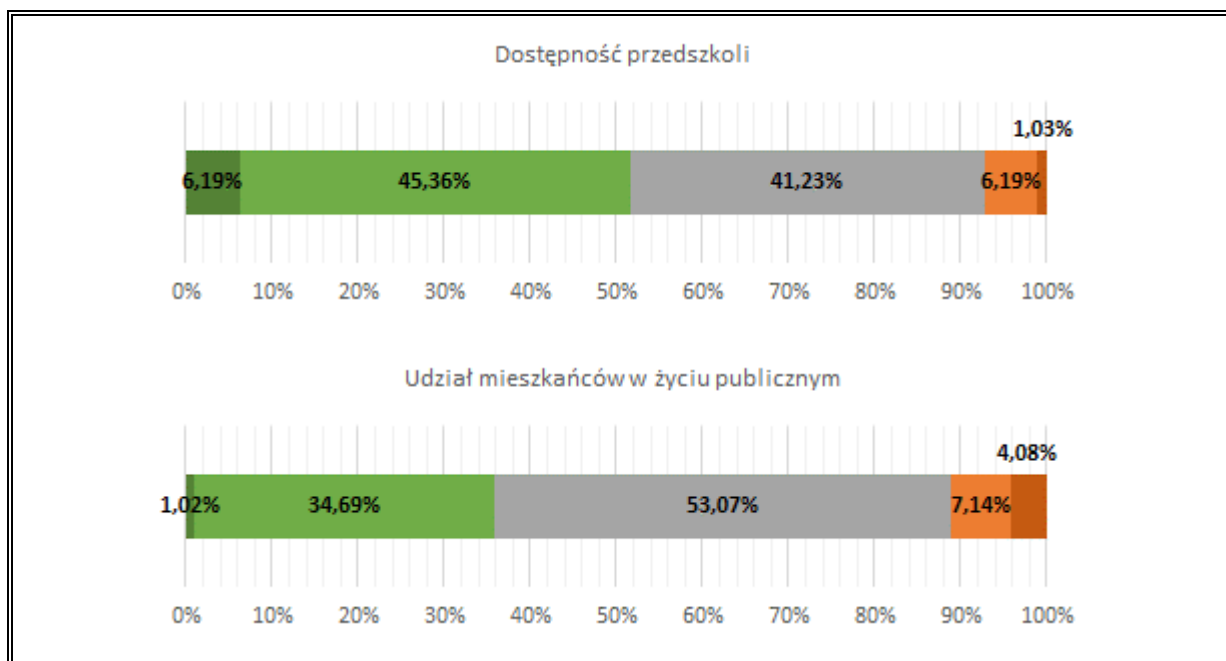
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Na pytania dotyczące poszczególnych kwestii wpływających na jakość życia mieszkańców na terenie gminy, wyłączając osoby niezdecydowane, ankietowani przeważnie stwierdzili, że są zadowoleni z obecnych warunków. Największy poziom niezadowolenia dotyczy przede wszystkim dostępu do opieki zdrowotnej (niewystarczająca ilość lekarzy specjalistów), gdzie w tej sferze negatywnie wypowiedziało się 38,14% ankietowanych. Natomiast największy poziom zadowolenia dotyczył dostępu do informacji na temat wydarzeń w gminie, gdzie zadowolenie w tej sferze wyraziło, aż 62,89% respondentów oraz poziomu opieki społecznej, gdzie pozytywnie wypowiedziało się 61,00% ankietowanych.

Wykres 19. Zadowolenie ankietowanych z obecnych warunków życia na terenie gminy Lipno

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

W ostatnim pytaniu ankietowani zostali poproszeni o wskazanie działań, które ich zdaniem będą przeciwdziałać negatywnym zjawiskom występującym na terenie gminy.

W zakresie wsparcia ubogich, respondenci wskazali przede wszystkim na:

- Zwiększenie wysokości zasiłków,
- Zbiórki żywności (paczki żywnościowe) i odzieży oraz pomoc materialną (zwiększenie wysokości zasiłków, dodatkowe świadczenia),
- Budowę większej liczby mieszkań socjalnych,
- Aktywizację zawodową i społeczną (wsparcie poprzez kursy, szkolenia, pomoc w znalezieniu pracy, pomoc psychologa itp.),
- Większą pomoc i kontrolę ze strony GOPS (usługi opiekuńcze, wolontariat, kontrole wydatków),
- Większe wsparcie ze strony stowarzyszeń i organizacji pozarządowych.

Zdaniem ankietowanych głównymi działaniami, jakie powinny zostać podjęte w zakresie poprawy sytuacji osób z niepełnosprawnością to:

- Likwidacja barier architektonicznych (głównie w budynkach użyteczności publicznej),
- Lepszy dostęp do poradni specjalistycznych (głównie rehabilitacyjnych i psychologicznych) oraz zwiększenie usług opiekuńczych,
- Aktywizacja społeczna (organizacja większej liczby imprez i wydarzeń dla osób niepełnosprawnych, terapie i warsztaty zajęciowe),
- Aktywizacja zawodowa (stworzenie miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością, dodatkowe kursy i szkolenia),

— Większa pomoc finansowa (dla osób niepełnosprawnych i dla ich opiekunów).

W sferze ochrony zdrowia, ankietowani wskazali, że kluczowymi działaniami w zakresie poprawy dostępu do ochrony zdrowia są:

- Lepszy dostęp do lekarzy specjalistów (mniejszy czas oczekiwania na wizytę),
- Większa liczba badań refundowanych przez NFZ (ogólnodostępne badania profilaktyczne),
- Reorganizacja placówek ochrony zdrowia na terenie gminy (zmiany w zarządzaniu i finansowaniu),
- Większa oferta refundacji leków.

Jako działania przeciwdziałające negatywnym zjawiskom, na jakie narażone są osoby starsze, wskazano przede wszystkim:

- Aktywizacje osób starszych (większa liczba spotkań i wydarzeń integracyjnych, stworzenie klubów zainteresowań, utworzenie Kół Gospodyń Wiejskich),
- Stworzenie placówek dziennego pobytu dla osób starszych,
- Zwiększenie opieki (większa pomoc w życiu codziennym ze strony GOPS, wolontariat młodzieży, usługi opiekuńcze),
- Zwiększenie dostępności do ochrony zdrowia.

W celu poprawy bezpieczeństwa na terenie gminy, zdaniem respondentów powinny zostać podjęte działania przede wszystkim w zakresie:

- Zwiększenia liczby patroli policji (zwłaszcza w godzinach wieczornych i nocnych oraz częstsze wizyty dzielnicowych),
- Utworzenie monitoringu,
- Budowy oświetlenia wzdłuż dróg i ulic,
- Budowy chodników, przejść dla pieszych w neuralgicznych punktach oraz progów zwalniających na terenach zabudowanych,
- Działań prewencyjnych policji i straży pożarnej (pogadanki w szkołach, popularyzacja wiedzy o bezpieczeństwie),
- Utworzenie straży gminnej.

3.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najczęściej stosowanych i najprostszych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **S**trengths (silne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse) oraz **T**hreats (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- SZANSE – zewnętrzne zjawiska i tendencje, które mają miejsce w otoczeniu, a odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące niekorzystne zjawiska.
- ZAGROŻENIA – wszystkie zewnętrzne zjawiska uznawane jako bariery dla rozwoju Gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być przy planowaniu podejmowanych działań.
- MOCNE STRONY – zalety wynikające z uwarunkowań wewnętrznych Gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają je spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę, jak i być zasługą lokalnej społeczności.
- SŁABE STRONY – stanowią konsekwencję ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej Gminy, jak i jej części.

Prawidłowa diagnoza poszczególnych okoliczności pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Z uwagi na zagadnienie przygotowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabeli przedstawiającej analizę SWOT zredukowano do kwestii mających wpływ na politykę społeczną.

Tabela 40. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> — funkcjonowanie GOPS, który umożliwia mieszkańcom pokonanie trudnych sytuacji życiowych, rozwiązanie problemów, okazuje wsparcie, zaspokaja podstawowe potrzeby oraz udziela pomocy psychologicznej dla osób i rodzin, które tego potrzebują; — wzrost liczby podmiotów gospodarczych i spadek liczby osób bezrobotnych na terenie gminy; — dodatni przyrost naturalny w ostatnich latach; — zapewnienie dostępu do podstawowej ochrony zdrowia; — dobrze funkcjonujący system oświaty; — funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego; — funkcjonowanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; — funkcjonowanie Punktu Konsultacji dla osób uzależnionych i współuzależnionych; — spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej; — funkcjonowanie wielu programów pomocy, np. „Posiłek w szkole i w domu”; — podejmowanie istotnych ze społecznego punktu widzenia przedsięwzięć inwestycyjnych; — pozyskiwanie przez Gminę środków pozabudżetowych. 	<ul style="list-style-type: none"> — Zmniejszająca się liczba ludności na terenie gminy; — rosnąca udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym – narastający problem starzenia się społeczeństwa; — ujemne saldo migracji; — występowanie barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do podstawowych dóbr i usług; — występowanie zjawiska osamotnienia wśród osób starszych; — występujące zjawisko bezdomności na terenie gminy; — brak instytucjonalnego wsparcia dla osób niepełnosprawnych takich, jak Środowiskowe Domy Samopomocy czy Dzielne Domy Pomocy Społecznej; — brak placówek wsparcia dziennego dla osób starszych; — utrudniony dostęp do placówek specjalistycznych, rehabilitacyjnych; — trudne warunki mieszkaniowe wielu rodzin, — długi czas oczekiwania na przyznanie lokalu socjalnego; — mała ilość klubów, organizacji i stowarzyszeń pozarządowych na obszarze gminy; — niska aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> — bliskość Lipna, zapewniającego bardziej rozwinięte usługi społeczne; — utrzymanie się pozytywnych tendencji dotyczących podnoszenia poziomu wykształcenia wśród mieszkańców; — dotacje ze środków zewnętrznych; — nowe możliwości udzielenia pomoc osobom potrzebującym; — wzrost jakości usług w zakresie pomocy społecznej; — efekty realizowanych w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej programów w zakresie polityki społecznej oraz koordynacja tych działań; — kontynuacja i realizacja nowych projektów socjalnych we współpracy z organizacjami pozarządowymi; — rosnąca aktywności i poziom integracji mieszkańców w wyniku realizowanych projektów; — rozwój instytucji pomocowych oraz zwiększenie świadomości uczniów i mieszkańców na temat ich istnienia. 	<ul style="list-style-type: none"> — starzenie się społeczeństwa; — migracja społeczeństwa do większych miast, zwłaszcza osób młodych; — bierność osób objętych pomocą społeczną i nasilanie się postaw roszczeniowych; — brak współpracy w kontekście pomocy społecznej między gminami; — konkurencja między gminami w zabieganiu o środki pomocowe oraz lokalizacje inwestycji; — wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych w przypadku braku objęcia ich działaniami w tej kwestii; — izolowanie się osób starszych; — zjawisko „dziedziczenia bezrobocia” i wyuczonej bezradności; — postępujące rozwarstwienie społeczne w zakresie zamożności mieszkańców gminy Lipno.

Źródło: Opracowanie własne

4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Prognoza obejmuje informacje o zasobach, potrzebach, problemach danej społeczności lokalnej, które:

- są wynikiem analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach,
- biorą pod uwagę tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w którym będzie realizowana Strategia, czyli lata 2021-2025.

4.1. Prognoza demograficzna

PROGNOZA PRZYROSTU NATURALNEGO

Na podstawie Prognozy liczby ludności dla gmin i danych zawartych dla gminy Lipno, która została opracowana przez GUS, prognozuje się, że w latach 2021-2025 przyrost naturalny dalej przyjmował będzie wartości dodatnie.

Tabela 41. Prognoza przyrostu naturalnego dla gminy Lipno do roku 2025

Lata	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2021	134	112	22
2022	133	110	23
2023	134	109	25
2024	135	108	27
2025	134	109	25

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

PROGNOZA SALDA MIGRACJI

Zgodnie z prognozą do 2025 roku, liczba osób napływających, jak i odpływających będzie maleć. Prognozuje się, że saldo migracji w dalszym ciągu będzie przyjmowało wartości ujemne.

Tabela 42. Prognoza salda migracji dla gminy Lipno do 2025 roku

Lata	Napływy	Odpływy	Saldo migracji
2021	118	120	-2
2022	117	118	-1
2023	117	116	+1
2024	112	114	-2
2025	108	112	-4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

PROGNOZA LUDNOŚCI

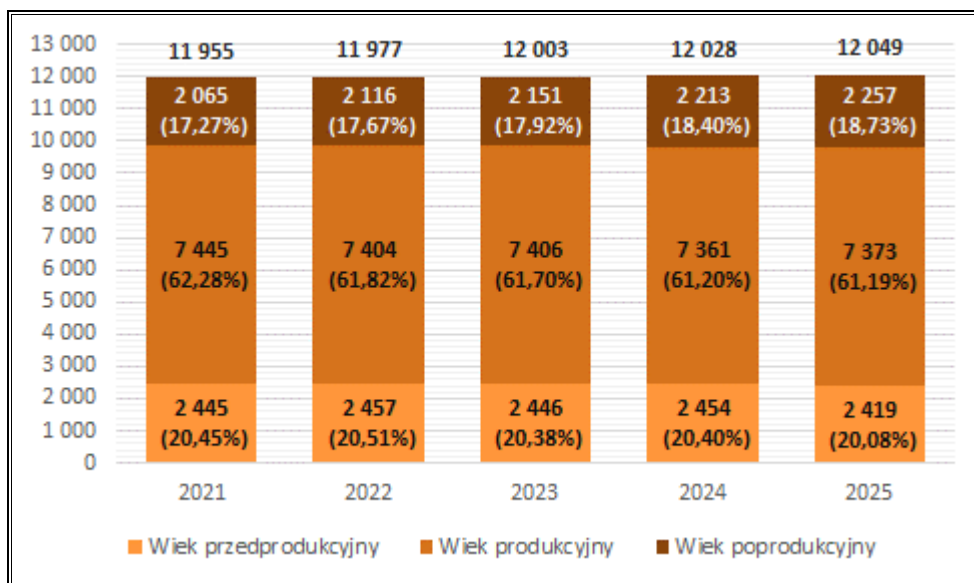
W kolejnej tabeli przedstawiono prognozę liczbę ludności gminy Lipno w latach 2021-2025.

Tabela 43. Prognoza liczby ludności gminy Lipno w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2025 roku

Lata	Liczba ludności			
	Ogółem	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
2021	11 955	2 445	7 445	2 065
2022	11 977	2 457	7 404	2 116
2023	12 003	2 446	7 406	2 151
2024	12 028	2 454	7 361	2 213
2025	12 049	2 419	7 373	2 257

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

Wykres 20. Prognoza liczby ludności gminy Lipno do 2025 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

W badanym okresie zaobserwować będzie można spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, a także w wieku produkcyjnym. Rosnąć natomiast będzie liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Ogółem liczba ludności wg prognoz w 2025 roku w stosunku do roku 2021 zwiększy się o około 0,79%.

4.2. Prognoza zmian

Przewiduje się, że konsekwencją realizacji działań ujętych w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Lipno na lata 2021-2025* będzie wzrost zaufania mieszkańców, w tym beneficjentów pomocy społecznej w stosunku do placówek

pomocowych oraz zmniejszenie obszarów, w których występują problemy społeczne, szczegółowo określone w rozdziale 3.2. niniejszej Strategii.

Tabela 44. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Problem społeczny	Prognoza zmian
Bezrobocie	<ul style="list-style-type: none"> — spadek liczby osób bezrobotnych poprzez wzrost aktywizacji zawodowej, — poprawa dostępu do usług świadczonych przez PUP, — zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez odpowiednie dostosowanie ich kwalifikacji do wymagań rynku pracy, — wzrost kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie.
Ubóstwo	<ul style="list-style-type: none"> — spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej w wyniku ubóstwa, — poprawa warunków życia mieszkańców gminy i spadek liczby rodzin ubogich, — zapewnienie odpowiednich warunków egzystencyjnych osobom i rodzinom potrzebującym, — zwiększenie dostępu do rynku pracy, — rozszerzenie działań w formie pracy socjalnej.
Niepełnosprawność	<ul style="list-style-type: none"> — zapewnienie udziału osobom niepełnosprawnym w wydarzeniach współorganizowanych przez GOPS, — zwiększenie szans osób niepełnosprawnych poprzez reintegrację zawodową i społeczną, — powstawanie kolejnych organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych, — podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych w miejscach publicznych, — pobudzenie zaangażowania osób niepełnosprawnych w życie społeczne i zawodowe, — zwiększenie zatrudnienia osób z niepełnosprawnością, — zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
Uzależnienia	<ul style="list-style-type: none"> — wzrost liczby zrealizowanych programów profilaktycznych dotyczących uzależnień, — rozwój specjalistycznego poradnictwa, — zwiększenie dostępności do poradnictwa w zakresie uzależnień, — zmniejszenie liczby osób uzależnionych.
Problemy osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> — poprawa jakości i dostępności opieki zdrowotnej dla osób starszych, — wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury i wypoczynku, — rozwijanie środowiskowych form opieki dla osób niesamodzielnych, zależnych, — wzrost liczby osób zatrudnionych przez GOPS sprawujących opiekę nad osobami starszymi, — rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.
Przemoc w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> — rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie, — zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologicznej dla rodzin dotkniętych przemocą.
Bezdomność	<ul style="list-style-type: none"> — spadek liczby osób narażonych na bezdomność z powodu bezrobocia, ubóstwa poprzez działania na rzecz pobudzania aktywności zawodowej i rozwoju kwalifikacji, — spadek liczby osób bezdomnych.
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	<ul style="list-style-type: none"> — prowadzenie kampanii informacyjnych propagujących odpowiedzialne rodzicielstwo, — realizacja projektów mających na celu ochronę życia rodzin oraz rozwój specjalistycznego dla nich wsparcia, — poprawa akcesu do specjalistycznego poradnictwa w zakresie problemów opiekuńczo-wychowawczych, — spadek liczby rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, — spadek liczby rodzin objętych pomocą asystenta rodziny, — tworzenie nowych miejsc spotkań rodzin w społeczności lokalnej.

Źródło: Opracowanie własne

5. Wizja rozwoju społecznego i cele strategiczne

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Lipno została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych:

„GMINA LIPNO DAŻĄCA DO POPRAWY JAKOŚCI I WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POPRZEZ KOMPLEKSOWE DZIAŁANIA SPOŁECZNE Z ZAKRESU PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU, UBÓSTWU, UZALEŻNIENIOM, PRZEMOCY W RODZINIE, BEZDOMNOŚCI ORAZ PROBLEMÓW OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH”

Przedstawiona wyżej wizja rozwoju społecznego dotyczy wszystkich mieszkańców gminy Lipno dotkniętych problemami społecznymi. Jest to nawiązanie do kwestii problemowych zawartych w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Lipno na lata 2021-2025*.

W oparciu o dokonaną analizę SWOT, dotychczasowe doświadczenia pracowników GOPS oraz rzeczywiste potrzeby społeczne, wytypowano **następujące obszary priorytetowe:**

1. Bezrobocie;
2. Zagrożenie ubóstwem lub wykluczeniem społecznym;
3. Niepełnosprawność;
4. Uzależnienie od alkoholu i narkotyków;
5. Problemy osób starszych;
6. Przemoc w rodzinie;
7. Bezdomność;
8. Wsparcie rodzin w życiu codziennym.

Dla każdego z ww. obszarów priorytetowych wyznaczono **cele strategiczne**, które ułatwią realizację wizji rozwoju.

Tabela 45. Cele strategiczne SRPS

L.p.	OBSZAR PRIORYTETOWY	CELE STRATEGICZNE
1.	Osoby bezrobotne	<u>Cel strategiczny 1.</u> Przeciwdziałanie i łagodzenie skutków bezrobocia.
2.	Zagrożenie ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	<u>Cel strategiczny 2.</u> Zapewnienie pomocy osobom ubogim i rozwijanie działań na rzecz ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego.
3.	Osoby niepełnosprawne	<u>Cel strategiczny 3.</u> Poprawa warunków społecznego funkcjonowania niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.
4.	Uzależnienie od alkoholu i narkotyków	<u>Cel strategiczny 4.</u> Zahamowanie zjawiska uzależnień wszelkiego rodzaju oraz łagodzenie ich skutków
5.	Osoby starsze	<u>Cel strategiczny 5.</u> Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.
6.	Przemoc w rodzinie	<u>Cel strategiczny 6.</u> Przeciwdziałanie zjawisku przemocy
7.	Bezdomność	<u>Cel strategiczny 7.</u> Wspieranie i pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością
8.	Wsparcie rodzin w życiu codziennym	<u>Cel strategiczny 8.</u> Wspomaganie prawidłowego funkcjonowania rodzin ze szczególnym uwzględnieniem rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji

Źródło: Opracowanie własne

6. Kierunki niezbędnych działań

W celu urzeczywistnienia założeń Strategii, niezbędne jest wskazanie zasadniczych działań w ramach skonkretyzowanych celów strategicznych. Owe działania wyrażono w postaci celów operacyjnych.

Tabela 46. Kierunki niezbędnych działań

Cel strategiczny	Kierunki działań
Cel strategiczny 1. Przeciwdziałanie i łagodzenie skutków bezrobocia.	<ul style="list-style-type: none"> — Rozwój aktywności zawodowej osób bezrobotnych, — Dostosowanie kwalifikacji osób bezrobotnych do rynku pracy poprzez prowadzenie szkoleń.
Cel strategiczny 2. Zapewnienie pomocy osobom ubogim i rozwijanie działań na rzecz ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego.	<ul style="list-style-type: none"> — Udzielanie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych osobom potrzebującym, — Weryfikacja rzeczywistych potrzeb osób ubogich, — Kreowanie oraz realizacja programów dotyczących pomocy osobom ubogim, — Podnoszenie kompetencji osób ubogich w celu aktywizacji zawodowej.
Cel strategiczny 3. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.	<ul style="list-style-type: none"> — Zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi, — Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, — Udzielanie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą.
Cel strategiczny 4. Zahamowanie zjawiska uzależnień wszelkiego rodzaju oraz łagodzenie ich skutków	<ul style="list-style-type: none"> — Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnień, — Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych używek, — Wspomaganie działalności instytucji i stowarzyszeń działających na rzecz osób uzależnionych.
Cel strategiczny 5. Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.	<ul style="list-style-type: none"> — Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych oraz wolontariatu na rzecz pomocy seniorom, — Zwiększenie aktywności społecznej osób starszych.
Cel strategiczny 6. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy	<ul style="list-style-type: none"> — Stworzenie jednolitego systemu wsparcia, — Podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy.
Cel strategiczny 7. Wspieranie i pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością	<ul style="list-style-type: none"> — Zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością, — Zapobieganie dalszemu rozwojowi problemu bezdomności.
Cel strategiczny 8. Wspomaganie prawidłowego funkcjonowania rodzin ze szczególnym uwzględnieniem rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji	<ul style="list-style-type: none"> — Wspieranie rodziny w ponoszeniu kosztów utrzymania i wychowania dzieci w rodzinie, — Wsparcie rodziny w środowisku oraz pomoc rodzinom w przezwyciężeniu trudności opiekuńczo – wychowawczych, — Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin.

Źródło: Opracowanie własne

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Lipno przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów, niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji;
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- wzrost atrakcyjności gminy Lipno jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi i seniorów miejsca życia;
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej;
- poprawę dostępu do takich ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych.

7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe

SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII

Realizowanie założeń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych należy do obowiązku władzy wykonawczej Gminy, przy czym bezpośrednim realizatorem celów wskazanych w niniejszej Strategii jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie.

Programy i projekty muszą być analogiczne z założeniami Strategii oraz tak zaplanowane, by zawierały się w strukturze celów strategicznych, zaś rezultaty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie wizji.

Skuteczne wdrożenie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Lipno będzie opierało się na poniżej przedstawionych założeniach. Konieczne jest wyznaczenie lidera, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:

1. Liderem i koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest Gmina Lipno.
2. Głównym partnerem w jej realizacji jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie.
3. Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów niniejszej Strategii.

RAMY FINANSOWE STRATEGII

Jednym z najważniejszych warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Lipno* obejmują lata 2021-2025, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób stały zdefiniowane cele strategiczne i operacyjne.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu Gminy finansowane z jej dochodów;
- środki przekazane Gminie z budżetu państwa (dotacje);
- środki funduszu krajowego;
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków rządowych, ministerialnych oraz Unii Europejskiej;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii

Proces monitoringu wdrażania Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami i celami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie ona polegała na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych.

Realizacja niniejszej Strategii będzie monitorowana również w oparciu o założone wskaźniki obserwacji, w tym m.in.:

1. w obszarze społecznym:
  - struktura demograficzna mieszkańców;
  - przyrost naturalny;
  - saldo migracji;
  - liczba beneficjentów pomocy społecznej;
  - powody korzystania z pomocy;

- formy udzielanej pomocy.
- 2. w obszarze gospodarczym:
  - liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych;
  - liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych.

Ponadto monitorowana będzie liczba programów i projektów przyjętych do realizacji, a także ilość środków finansowych przeznaczonych na poszczególne działania zaplanowane w strategii.

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych Urzędu Gminy, Komendy Powiatowej Policji, PUP, ze sprawozdań GOPS i GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych.

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę wykonywania programów, osiągania celów i realizacji zadań,
- prognozowanie możliwych zmian warunków realizacji Strategii,
- podjęcie czynności naprawczych i zabezpieczających,
- informowanie lokalnej społeczności o osiągniętych efektach.

Zadaniem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipnie będzie sporządzanie raportu monitoringowego, ukazującego stan realizacji Strategii. Będzie on wykonywany na podstawie rocznych danych. Informacja nt. realizacji Strategii oraz osiągniętych efektów przygotowana będzie przez Gminę Lipno w formie raportów. Raport może zawierać również propozycje nowych rozwiązań bądź modyfikację dotychczasowych działań stosownie do zmieniających się potrzeb. Monitoring będzie dokonywany w trakcie prac nad raportem z wdrażania Strategii, który będzie przekazany Wójtowi i Przewodniczącemu Rady Gminy. Wnioski z monitoringu i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii.

Rezultaty raportu winny eksponować na podejmowanie działań, których celem będzie zniwelowanie bądź usunięcie nieprawidłowości na etapie wdrażania Strategii. Co więcej, raport będzie stanowił podstawę do wszelkich prac aktualizacyjnych i składania sugestii adaptacji zapisów Strategii w stosunku do zachodzących zmian społeczno-gospodarczych na terenie gminy Lipno.

Wyznacznikiem realizacji celów strategicznych będzie przede wszystkim stopień zadowolenia osób mieszkających na terenie gminy z jakości życia. Owa jakość będzie sprawdzana na podstawie weryfikatorów zawartych w tabeli poniżej. Oprócz tego, wskaźnikiem monitorującym zachodzące zmiany, będzie również zmniejszająca się liczba

beneficjentów pomocy oraz zmniejszanie się strumienia środków na bezpośrednie wsparcie osób, które potrzebują pomocy najbardziej.

OCENA RYZYKA

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych poddany został analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia przez Strategię celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami.

Ponadto przyjęcie tego dokumentu istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza taka przeprowadzana będzie także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyko, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań na podstawie tego monitoringu i ewaluacji będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację.

EWALUACJA

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości Strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii np. wskaźników realizacji celów i zadań strategii, rozwiązywanie problemów.

Ewaluacji podlegać będzie:

- materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen;
- ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałość i spójności.

Analiza przeprowadzona zostanie w szczególności pod kątem identyfikacji obszarów ryzyka i barier dla skutecznej i efektywnej realizacji procesów monitorowania i ewaluacji i określenia nowych zagrożeń. Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny.

Planuje się stosowanie szerokiego zakresu metod i technik badań społecznoekonomicznych służących pomiarowi efektów oraz wyjaśnieniu mechanizmów interwencji publicznej z wykorzystaniem:

- ilościowych metod badawczych – pozwoli na gromadzenie i analizę informacji liczbowych, poznania częstości występowania badanego zjawiska oraz określenia poziomu zależności, jakie występują pomiędzy różnymi danymi:
- techniki: ankiety, zestawienie danych (np. koszty, ilość świadczeniobiorców, ilość usług);
- narzędzia: tabele, wykresy, diagramy.

W poniższej tabeli przedstawiono przykładowe wskaźniki realizacji poszczególnych celów, wyznaczonych w ramach Strategii.

Tabela 47. Przykładowe wskaźniki realizacji kierunków niezbędnych działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźniki realizacji działania
Cel strategiczny 1. Przeciwdziałanie i łagodzenie skutków bezrobocia.	<ul style="list-style-type: none"> — Rozwój aktywności zawodowej osób bezrobotnych, — Dostosowanie kwalifikacji osób bezrobotnych do rynku pracy poprzez prowadzenie szkoleń. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób, którym przyznano świadczenie pieniężne z powodu bezrobocia, — liczba osób skierowanych do prac społecznie użytecznych, — liczba osób zatrudnionych w ramach robót publicznych, — liczba zrealizowanych projektów w zakresie ograniczenia zjawiska bezrobocia i wzrostu aktywności społeczno-zawodowej, — liczba mieszkańców, która wzięła udział w projektach.
Cel strategiczny 2. Zapewnienie pomocy osobom ubogim i rozwijanie działań na rzecz ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego.	<ul style="list-style-type: none"> — Udzielanie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych osobom potrzebującym, — Weryfikacja rzeczywistych potrzeb osób ubogich, — Kreowanie oraz realizacja programów dotyczących pomocy osobom ubogim, — Podnoszenie kompetencji osób ubogich w celu aktywizacji zawodowej. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób, którym przyznano świadczenie pieniężne z powodu ubóstwa, — liczba osób, którym przyznano świadczenie niepieniężne z powodu ubóstwa, — liczba zrealizowanych projektów na rzecz pomocy osobom ubogim lub wykluczonym społecznie, — liczba uczestników projektów na rzecz ograniczenia ubóstwa lub wykluczonym społecznie.
Cel strategiczny 3. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.	<ul style="list-style-type: none"> — Zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi, — Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, — Udzielanie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono wsparcia psychologicznego i społecznego, — liczba udzielonych porad psychologicznych, — liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach, — liczba rodzin z osobą niepełnosprawną, którym udzielono wsparcia finansowego, — wysokość udzielonego wsparcia finansowego, — liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w spotkaniach integracyjnych.
Cel strategiczny 4. Zahamowanie zjawiska uzależnień wszelkiego rodzaju oraz łagodzenie ich skutków	<ul style="list-style-type: none"> — Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnień, — Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych używek, — Wspomaganie działalności instytucji i stowarzyszeń działających na rzecz osób uzależnionych. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych z zakresu uzależnienia alkoholowego, — liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych z zakresu uzależnienia od narkotyków, — liczba osób uzależnionych od alkoholu, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy terapeutycznej/ punktu konsultacyjnego, — liczba osób uzależnionych od narkotyków, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy terapeutycznej / punktu konsultacyjnego, — liczba udzielonych porad,

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźniki realizacji działania
		<ul style="list-style-type: none"> — liczba rodzin, w których istnieje problem uzależnienia od alkoholu/narkotyków jednego z członków, a którym udzielono porady.
<p>Cel strategiczny 5. Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych oraz wolontariatu na rzecz pomocy seniorom, — Zwiększenie aktywności społecznej osób starszych. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób zatrudnionych przez OPS sprawujących opiekę nad osobami starszymi, — liczba wolontariuszy zajmujących się osobami starszymi, — liczba projektów zrealizowanych na rzecz osób starszych, — liczba osób starszych objęta bezpośrednią pomocą w ramach projektów, — liczba spotkań integracyjnych.
<p>Cel strategiczny 6. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Stworzenie jednolitego systemu wsparcia, — Podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba interwencji policyjnych z powodu przemocy w rodzinie, — liczba założonych „Niebieskich Kart”, — liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały ze wsparcia.
<p>Cel strategiczny 7. Wspieranie i pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością, — Zapobieganie dalszemu rozwojowi problemu bezdomności. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób, którym przyznano świadczenia pieniężne, niepieniężne, — liczba osób objętych pomocą doraźną lub okresową w postaci jednego gorącego posiłku dziennie, — liczba osób bezdomnych skierowanych do schroniska, — liczba osób bezdomnych umieszczonych w noclegowniach i ogrzewalniach, — liczba umów zawarta ze schroniskami dla osób bezdomnych na świadczenie pomocy w formie schronienia.
<p>Cel strategiczny 8. Wspomaganie prawidłowego funkcjonowania rodzin ze szczególnym uwzględnieniem rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Wspieranie rodziny w ponoszeniu kosztów utrzymania i wychowania dzieci w rodzinie, — Wsparcie rodziny w środowisku oraz pomoc rodzinom w przezwyciężeniu trudności opiekuńczo – wychowawczych, — Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba rodzin pobierająca świadczenia rodzinne, — liczba rodzin pobierających świadczenie w ramach Programu Rodzina 500+, — liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi objętych pracą socjalną, — liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.

Źródło: Opracowanie własne

9. Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Lipno jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej.

W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych, wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej, partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych.

Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Strategia będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Lipno i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Realizacja Strategii powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców gminy Lipno, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

10. Spis tabel i wykresów, rysunków

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy Lipno z podziałem na płeć w latach 2015-2019	15
Tabela 2. Liczba ludności gminy Lipno w latach 2015-2019 wg grup ekonomicznych	17
Tabela 3. Urodzenia żywe i zgony ogółem oraz przyrost naturalny w gminie Lipno w latach 2015-2019	17
Tabela 4. Migracja na pobyt stały na terenie gminy Lipno w latach 2015-2019	19
Tabela 5. Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie gminy Lipno w latach 2015-2019	20
Tabela 6. Podział i liczba podmiotów gospodarczych w gminie Lipno w latach 2015-2019	21
Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Lipno w latach 2015-2019	23
Tabela 8. Opieka zdrowotna na terenie gminy Lipno	24
Tabela 9. Edukacja na terenie gminy Lipno (stan na dzień 30 czerwca 2019 r.)	26
Tabela 10. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego na terenie gminy Lipno w latach 2015-2019	27
Tabela 11. Średnie wyniki procentowe egzaminu gimnazjalnego w [%] w gminie Lipno w latach 2017-2019	27
Tabela 12. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w [%] dla szkół na terenie gminy Lipno, powiatu lipnowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w roku 2019 i 2020	28
Tabela 13. Stypendia szkolne i zasiłki roku szkolnym 2018/2019 na terenie gminy Lipno	30
Tabela 14. Stypendia Wójta Gminy Lipno za wyniki w nauce w roku szkolnym 2018/2019	30
Tabela 15. Imprezy kulturalne na terenie gminy Lipno na przestrzeni lat 2015-2019	31
Tabela 16. Grupy artystyczne oraz koła, kluby i sekcje na terenie gminy Lipno na przestrzeni lat 2015-2019	32
Tabela 17. Działalność biblioteczna na terenie gminy Lipno na przestrzeni lat 2015-2019	33
Tabela 18. Pomoc społeczna na terenie gminy Lipno - zadania własne Gminy w latach 2015-2019 ..	44
Tabela 19. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez GOPS w Lipnie na przestrzeni lat 2015-2019	45
Tabela 20. Kontrakty socjalne zawarte na przestrzeni lat 2015-2019 na terenie gminy Lipno	47
Tabela 21. Liczba bezrobotnych na terenie gminy Lipno w latach 2015-2019	51
Tabela 22. Liczba beneficjentów GOPS w Lipnie korzystających z pomocy z powodu bezrobocia	52
Tabela 23. Liczba beneficjentów objętych pomocą GOPS w Lipnie z powodu ubóstwa	53
Tabela 24. Liczba beneficjentów objętych pomocą GOPS w Lipnie z powodu niepełnosprawności	55
Tabela 25. Liczba osób niepełnosprawnych w gminie Lipno w latach 2015-2019	57
Tabela 26. Zasiłki pielęgnacyjne dla osób niepełnosprawnych na terenie gminy w latach 2018-2019 ..	58
Tabela 27. Osoby starsze na terenie gminy Lipno w 2019 roku	61
Tabela 28. Wysokość kosztu jednej godziny usług opiekuńczych i specjalistycznych świadczonych w ramach pomocy społecznej na terenie gminy w zależności od dochodu	63
Tabela 29. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie gminy Lipno	64
Tabela 30. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności na terenie gminy Lipno	64
Tabela 31. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego na terenie gminy Lipno w latach 2018-2019	67
Tabela 32. Współpraca z asystentem rodziny w 2019 roku na terenie gminy Lipno	70
Tabela 33. Liczba beneficjentów pomocy GOPS w Lipnie z powodu uzależnień od alkoholu i narkotyków w latach 2015-2019	76
Tabela 34. Uzależnienia alkoholowe na terenie Gminy Lipno	76
Tabela 35. Beneficjenci pomocy GOPS w Lipnie z powodu bezdomności	81
Tabela 36. Osoby bezdomne na terenie gminy w latach 2015-2019	81
Tabela 37. Beneficjenci pomocy GOPS w Lipnie z powodu przemocy w rodzinie	82
Tabela 38. Dane dotyczące przemocy domowej na terenie gminy Lipno w latach 2015-2019	83
Tabela 39. Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy Lipno w latach 2015-2019	85
Tabela 40. Analiza SWOT	98

Tabela 41. Prognoza przyrostu naturalnego dla gminy Lipno do roku 2025.....	99
Tabela 42. Prognoza salda migracji dla gminy Lipno do 2025 roku	99
Tabela 43. Prognoza liczby ludności gminy Lipno w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2025 roku	100
Tabela 44. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	101
Tabela 45. Cele strategiczne SRPS.....	103
Tabela 46. Kierunki niezbędnych działań.....	104
Tabela 47. Przykładowe wskaźniki realizacji kierunków niezbędnych działań	110
Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Lipno z podziałem na płeć w latach 2015-2019	15
Wykres 2. Udział poszczególnych grup ekonomicznych gminy Lipno w ogólnej liczbie ludności w [%] w latach 2015-2019.....	16
Wykres 3. Przyrost naturalny w gminie Lipno w latach 2015-2019.....	18
Wykres 4. Migracja na pobyt stały na terenie gminy Lipno w latach 2015-2019	19
Wykres 5. Liczba podmiotów gospodarczych (wg sekcji PKD) w roku 2019 w gminie Lipno	22
Wykres 6. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w [%] na terenie gminy Lipno, powiatu lipnowskiego i woj. kujawsko-pomorskiego w latach 2019-2020	29
Wykres 7. Liczba bezrobotnych na terenie gminy Lipno w latach 2015-2019	52
Wykres 8. Ankietowani według płci	86
Wykres 9. Ankietowani według wieku	87
Wykres 10. Ankietowani według poziomu wykształcenia.....	87
Wykres 11. Ankietowani według statusu zawodowego.....	88
Wykres 12. Ocena aktualnych warunków życia mieszkańców	88
Wykres 13. Problemy społeczne najczęściej spotykające niepełnosprawnych wg ankietowanych.....	89
Wykres 14. Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca?	90
Wykres 15. Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy jest wystarczający?	90
Wykres 16. Skala problemu uzależnień na terenie gminy	91
Wykres 17. Zjawisko przemocy domowej na terenie gminy Lipno.....	91
Wykres 18. Najczęściej dostrzegane negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży.....	92
Wykres 19. Zadowolenie ankietowanych z obecnych warunków życia na terenie gminy Lipno.....	93
Wykres 20. Prognoza liczby ludności gminy Lipno do 2025 roku	100
Rysunek 1. Położenie gminy Lipno na tle województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu lipnowskiego	14

UZASADNIENIE

Obowiązek podjęcia uchwały wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w którym zostało napisane, że do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Lipno na lata 2021-2025” jest wieloletnim dokumentem programowym, który stanowi niebagatelne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców Gminy, zwłaszcza grup społecznych, którym grozi izolacja społeczna.

Zatwierdzona Strategia stanowi podstawę do składania wniosków o środki finansowe na realizację projektów, programów systemowych i konkursowych współfinansowanych ze środków unijnych, a także programów konkursowych ogłaszanych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.